

SNPS

Shell Nederland Pensioenfonds Stichting

JAARVERSLAG 2018

6^E BOEKJAAR

Contact

Shell Nederland Pensioenfonds Stichting
Postbus 65
2501 CB Den Haag
Nederland

E-mail: info@shellpensioen.nl
Internetsite: www.shellpensioen.nl

Handelsregister Den Haag no. 57840431
btw no. NL852759290B01

INHOUDSOPGAVE

A	VOORWOORD	4
B	VERSLAG VAN HET BESTUUR	6
	1. Kerncijfers	6
	2. Ontwikkelingen in 2018	9
	3. Inrichting SNPS	12
	4. Risicomanagement	21
	5. Governance en compliance	25
	6. Vooruitblik 2019	29
C	VERANTWOORDING EN TOEZICHT	30
	JAARREKENING	38
	1. Balans per 31 december	38
	2. Staat van baten en lasten	38
	3. Kasstroomoverzicht	39
	4. Algemene toelichting	39
	5. Toelichting op de balans	52
	6. Toelichting op de staat van baten en lasten	64
	OVERIGE GEGEVENS	80
	1. Actuariële verklaring	80
	2. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	82
	BIJLAGEN	89
	1. Verloopstaat deelnemers	89
	2. Bestuur, medezeggenschap, uitvoering en toezicht	91
	3. Personalía en benoemingen	94
	4. Nadere specificaties van de Life Cycle portefeuilles	96

A. VOORWOORD

VOORWOORD VAN DE VOORZITTER

Voor u ligt het verslag over 2018. Een jaar waarin veel werk is verzet om verdere innovaties binnen SNPS te realiseren als goedwerkend, modern pensioenfonds in tijden waarin de langlopende politieke onzekerheid over het pensioenstelsel voortduurt. Naast de innovaties heeft het pensioenfonds eind 2018 een start gemaakt met de Asset Liability Management (ALM)-studie en is het convenant Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB) ondertekend. In het verslagjaar heeft SNPS een start gemaakt met een deelnemerspanel waarbij het Bestuur en het Verantwoordingsorgaan met circa vijftientig deelnemers van SNPS halfjaarlijks in dialoog gaan over relevante onderwerpen. In het najaar van 2018 ging de dialoog met het deelnemerspanel over risicobereidheid en risicocapaciteit. Het deelnemerspanel wordt in 2019 voortgezet. 2018 is ook het jaar waarin voor het eerst een resultaat (over 2017) verdeeld werd over de aanspraken en uitkeringen in het Collectief Variabel Pensioen (CVP).

Wat betreft beleggingen was 2018 voor de markt, en ook voor SNPS, een teleurstellend jaar. De eerste drie kwartalen van 2018 waren positief op de aandelenmarkten. Toch zorgde de forse correctie in december, waarbij wereldwijd de waarde van aandelen met ongeveer 12% daalden, voor een negatief beleggingsresultaat over het gehele jaar 2018, met name voor de meer risicohoudende beleggingen. Deze daling werd onder meer veroorzaakt door zorgen over de economische groei, het handelsconflict tussen China en de VS, een dalend vertrouwen van producenten en consumenten en door politieke onzekerheid. Om een compleet beeld over het uiteindelijke totale pensioenresultaat te vormen, wordt naast de beleggingsresultaten ook gekeken naar de renteontwikkeling. Ondanks de al lage rentestand aan het begin van het jaar is gedurende 2018 de rente nog verder gedaald. Hoewel dit heeft geleid tot koerswinsten op relatief veilige (staats)obligaties, is de lage rente wel van negatieve invloed op het toekomstig in te kopen pensioen.

In het verslagjaar heeft het Bestuur verschillende besluiten genomen om verder concreet invulling te geven aan het ESG-beleid (waar E staat voor Environmental (milieu), S voor Social (sociaal) en G voor Governance) bij de beleggingen. Zo is eind 2018 besloten om controversiële wapens uit te sluiten van de beleggingen, indien redelijkerwijs mogelijk. Hiermee neemt het Bestuur de internationale verdragen van de Verenigde Naties als uitgangspunt. In het verlengde hiervan heeft SNPS in december 2018 het convenant voor IMVB ondertekend. Het doel van dit convenant is de negatieve gevolgen door ondernemingen, en daarmee van pensioenfondsbeleggingen, op samenleving en milieu te voorkomen of te mitigeren. Het bouwt daarbij voort op de geldende richtlijnen van de OESO en de Verenigde Naties. Het convenant biedt handvatten voor verdere invulling van het ESG-beleid, met ruimte voor een eigen fondsspecifieke invulling, bijvoorbeeld via het uitgangspunt 'comply or explain'.

Tot slot een korte opmerking over de voorgenomen plannen van het kabinet tot herziening van het Nederlandse pensioenstelsel, die in 2018 veelvuldig de media haalden. SNPS blijft deze ontwikkelingen nauwgezet volgen om maximaal voorbereid te zijn op het moment dat er meer duidelijkheid is over de plannen en de gevolgen daarvan. Zo belooft, en niet alleen om die reden, ook 2019 een enerverend jaar voor pensioenen in Nederland te worden.

Garnt Louw

Voorzitter Bestuur

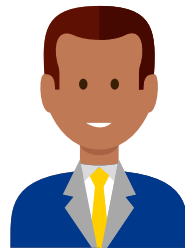
Aantal deelnemers dat pensioen opbouwde

6.870

6.522 in 2017

Aantal mensen dat pensioen ontving

76

52 in 2017

Aantal gewezen deelnemers

1.507

1.432 in 2017

Totaal binnengekomen premie bruto + nettoregeling

€ 44 miljoen

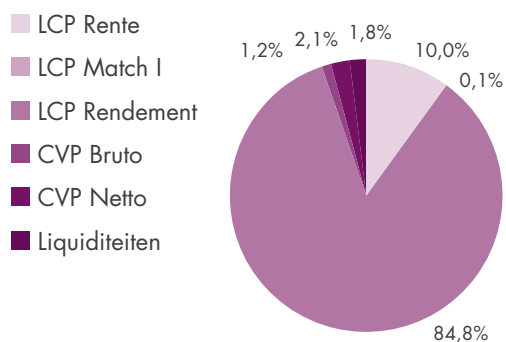
Totaal uitgekeerde pensioenen en afkopen

€ 1 miljoen

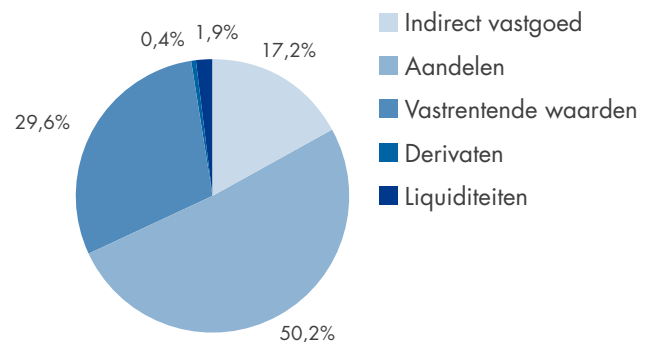
Beleidsdekkingsgraad **102,3%**

Samenstelling beleggingsportefeuille

Splitsing naar categorie

B. VERSLAG VAN HET BESTUUR

1. KERNCIJFERS

Aantal deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden per einde jaar

BRUTO PENSIOENREGELING					
	2018	2017	2016	2015	2014
Deelnemers	2.598	2.349	2.050	1.736	1.229
Gewezen deelnemers	392	268	162	65	26
Pensioengerechtigden	7	7	2	-	-
	2.997	2.624	2.214	1.801	1.255

NETTO PENSIOENREGELING					
	2018	2017	2016	2015	2014
Deelnemers	4.272	4.173	4.301	4.901	
Gewezen deelnemers	1.115	1.164	1.131	235	
Pensioengerechtigden	69	45	20	8	
	5.456	5.382	5.452	5.144	

Premiebijdragen werkgever en werknemer, saldo overdrachten van rechten risico deelnemers en pensioenuitvoeringskosten voor rekening pensioenfonds (x € 1.000) per einde jaar

BRUTO PENSIOENREGELING					
	2018	2017	2016	2015	2014
Premiebijdragen werkgever - Bruto pensioenregeling	25.191	21.314	18.470	13.918	9.287
Premiebijdragen werknemers - Bruto pensioenregeling	2.633	2.266	1.904	1.466	2.144
Totaal premiebijdragen	27.824	23.580	20.374	15.384	11.431
Saldo overdrachten van rechten risico deelnemers - Bruto pensioenregeling	2.696	1.033	2.855	8.540	9.339
Overdrachten aan verzekeraar of afkopen - Bruto pensioenregeling	78	-7	6	-	-
Pensioenuitvoeringskosten voor rekening pensioenfonds - Bruto pensioenregeling (daarmee direct ten laste van werkgever)	1.064	885	1.165	922	1.175
- gedeeld door gemiddeld aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden (x € 1)	408	402	616	622	1.422
Kosten vermogensbeheer t.l.v. pensioenfonds - Bruto pensioenregeling (daarmee direct ten laste van werkgever)	145	109	86	71	56
Kosten vermogensbeheer t.l.v. deelnemers - Bruto pensioenregeling (in basispunten (bps) ten opzichte van het gemiddeld belegd vermogen)	26bps	28bps	27bps	24bps	24bps

NETTO PENSIOENREGELING					
	2018	2017	2016	2015	2014
Premiebijdragen werkgever - Netto pensioenregeling	13.285	13.756	17.177	18.938	-
Premiebijdragen werknemers - Netto pensioenregeling	2.939	2.725	3.189	3.121	-
Totaal premiebijdragen	16.224	16.481	20.366	22.059	-
Saldo overdrachten van rechten risico deelnemers - Netto pensioenregeling	-6	-	-	-	-
Overdrachten aan verzekeraar of afkopen - Netto pensioenregeling	945	1.268	1.469	82	-
Pensioenuitvoeringskosten voor rekening pensioenfonds - Netto pensioenregeling (daarmee direct ten laste van werkgever)	1.026	899	1.285	800	-
- gedeeld door gemiddeld aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden (x € 1)	236	211	279	326	-
Kosten vermogensbeheer t.l.v. pensioenfonds - Netto pensioenregeling (daarmee direct ten laste van werkgever)	78	59	46	18	-
Kosten vermogensbeheer t.l.v. deelnemers - Netto pensioenregeling (in basispunten (bps) ten opzichte van het gemiddeld belegd vermogen)	26bps	29bps	25bps	22bps	-

ALGEMENE RESERVE, MINIMAAL VEREIST EIGEN VERMOGEN EN VOORZIENING TOEKOMSTIGE UITVOERINGSKOSTEN (X € 1.000)					
	2018	2017	2016	2015	2014
Algemene reserve	4.722	3.207	2.399	2.015	315
Minimaal vereist eigen vermogen	2.660	2.249	1.968	1.623	308
Voorziening toekomstige uitvoeringskosten	4.791	4.316	3.275	2.300	1.600
Feitelijke dekkinggraad	102,3%	102,1%	102,1%	103,2%	-
Minimaal vereiste dekkinggraad	101,4%	101,4%	101,8%	102,6%	-

De beleidsdekkinggraad en de reële dekkinggraad zijn gelijk aan de feitelijke dekkinggraad. De vereiste dekkinggraad is gelijk aan de minimaal vereiste dekkinggraad.

Beleggingen voor risico deelnemers, liquide middelen deelnemers nog te beleggen en voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers (x € 1.000)

BRUTO PENSIOENREGELING					
	2018	2017	2016	2015	2014
Life Cycle portefeuille Rente	11.575	9.481	7.650	10.787	5.028
Life Cycle portefeuille Match I	84	58	677	2.062	1.209
Life Cycle portefeuille Rendement	92.540	75.797	55.280	26.400	11.956
Life Cycle portefeuille Match II	-	16	467	-	-
CVP Bruto	2.092	1.788	-	-	-
Liquide middelen/Vorderingen deelnemers nog te beleggen	1.952	1.703	1.365	1.560	1.958
Voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers	108.243	88.843	65.439	40.809	20.151

NETTO PENSIOENREGELING					
	2018	2017	2016	2015	2014
Life Cycle portefeuille Rente	5.269	4.308	3.007	2.310	-
Life Cycle portefeuille Match I	109	90	1.699	1.173	-
Life Cycle portefeuille Rendement	50.343	43.424	29.753	13.430	-
Life Cycle portefeuille Match II	-	61	1.184	-	-
CVP Netto	3.569	2.075	-	-	-
Vorderingen deelnemers nog te beleggen	1.070	1.040	1.236	1.466	-
Voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers	60.360	50.998	36.879	18.379	-

Performance 2018 versus benchmark per Life Cycle portefeuille

BRUTO EN NETTOPENSIOENREGELING					
Life Cycle portefeuille	Performances (BRUTO) in %	Totale managementkosten f.l.v. LCP en Beleggingsfondsen in %	Performances (na aftrek van kosten) in %	Benchmark performance in %	Under- / over-performance
	2018	2018	2018	2018	2018
Life Cycle Rente	1,30%	0,13%	1,17%	1,57%	-0,40%
Life Cycle Match I	4,90%	0,02%	4,88%	4,94%	-0,06%
Life Cycle Rendement	-4,68%	0,03%	-4,71%	-4,63%	-0,08%
CVP Bruto	1,78%	0,04%	1,74%	1,80%	-0,06%
CVP Netto	1,85%	0,04%	1,81%	1,83%	-0,02%

2. ONTWIKKELINGEN IN 2018

a. Wet- en regelgeving

Onderhandelingen Pensioenakkoord

De onderhandelingen over een nieuw pensioenstelsel tussen de overheid en sociale partners zijn eind 2018 vastgelopen. Net als andere pensioenfondsen is SNPS van mening dat de stelseldiscussie tot nu toe te eenzijdig op het nieuwe pensioencontract is gericht en dat er onvoldoende gekeken is naar de mogelijke gevolgen van de afschaffing van de doorsneesystematiek. De overstap naar een nieuw pensioencontract is voor DC fondsen niet relevant of nodig, terwijl de afschaffing van de doorsneesystematiek alle pensioenfondsen in Nederland zal raken.

Zo bevat het CVP dat SNPS uitvoert op dit moment al veel elementen van het nieuwe pensioencontract dat de sociale partners in de Sociaal-Economische Raad voor ogen hebben. De 'dubbele transitie', waarbij de nadelige effecten van de afschaffing van de doorsneesystematiek door invoering van een nieuw pensioencontract worden opgevangen, is voor pensioenfondsen die een beschikbare premiereregeling uitvoeren – zoals SNPS – niet mogelijk. Door afschaffing van de doorsneesystematiek zal ook voor beschikbare premiereregelingen een leeftijdsonafhankelijke premie fiscaal verplicht worden. Dit leidt voor oudere deelnemers in SNPS naar verwachting tot minder pensioenopbouw. Dat vindt het Bestuur van SNPS onwenselijk. SNPS pleit ervoor rekening te houden met de diversiteit van de verschillende pensioenfondsen in Nederland. Daarnaast zijn ruime (fiscale) overgangsmatregelen gewenst, zodat deelnemers van SNPS niet geraakt worden door toekomstige kabinetsplannen.

Gewijzigde Europese pensioenfondsrichtlijn (IORPII)

In 2017 is de bestaande Europese richtlijn voor 'Institutions for Occupational Retirement Provision' (IORP) gewijzigd. De IORPII-richtlijn wil de pensioenopbouw via werkgevers verder stimuleren. Daartoe bevat de richtlijn onder meer bepalingen over informatieverstrekking, governance- (invoering van zogenoemde sleutelfuncties), uitbesteding, beloningsbeleid en ESG-aspecten. IORPII moest uiterlijk begin januari 2019 in de nationale wetgeving van de lidstaten zijn geïmplementeerd. SNPS heeft over de inrichting van de drie voorgeschreven sleutelfuncties besluiten genomen. Dit betreft de risicobeheerfunctie, de interne auditfunctie en de actuariële functie. Hierbij is rekening gehouden met een 'dedicated' en statutair vastgelegd bestuursbureau, zodat de implementatie van de richtlijn niet tot duplicatie of extra werkzaamheden voor SNPS zal leiden. De richtlijn schrijft voor dat SNPS ten minste eenmaal per drie jaar een eigenrisicobeoordeling (ERB) uitvoert. Met deze ERB wordt inzicht verkregen in de samenhang tussen de strategie van SNPS, de materiële risico's die SNPS loopt, de mogelijke financiële consequenties hiervan en de gevolgen voor pensioenaanspraken en pensioenrechten. Bij de eerstvolgende ALM zal ook een ERB worden uitgevoerd. Als gevolg van de richtlijn zijn ook de communicatie-eisen verder uitgebreid. Zo is het Uniform Pensioen Overzicht (UPO) op sommige punten aangepast. Verder schrijft de richtlijn voor dat ESG in de besluitvorming van het pensioenfonds moet worden meegewogen. De ondertekening van het convenant Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB) biedt SNPS hiertoe concrete handvatten.

Overige wijzigingen in wet- en regelgeving

Per 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van kracht geworden. De doelstelling van de verordening is een aanscherping van de regels over gegevensbescherming. Het Bestuur heeft verschillende stappen genomen om aan de wetgeving te voldoen. Zo zijn de contracten met derden aan wie SNPS activiteiten heeft uitbesteed, verder aangescherpt. Privacyverklaringen op de website zijn geactualiseerd en tevens is een privacy officer aangesteld.

Zowel binnen het Bestuur als bij de uitvoeringsorganisaties van SNPS zijn bijeenkomsten en trainingen georganiseerd om de 'awareness' rondom privacy verder te borgen.

Per 1 maart 2018 is de Wet waardeoverdracht klein pensioen van kracht geworden. In dat kader wordt het eenzijdig recht voor SNPS op tussentijdse afkoop vanaf 1 januari 2019 vervangen door een recht op automatische waardeoverdracht van kleine pensioenen (niveau 2018 € 474,11). Kleine pensioenen worden na twee jaar automatisch overgedragen naar een nieuwe pensioenuitvoerder (indien van toepassing). Hierdoor behoudt het pensioen van de deelnemer zijn pensioenbestemming. Kleine pensioenaanspraken kunnen op deze wijze gebundeld worden tot een pensioen van aanzienlijker omvang. Het netto-pensioen is voornamelijk uitgesloten van het recht op automatische waardeoverdracht van kleine pensioenen.

b. Economie en financiële markten in 2018

Sterke economische ontwikkelingen leiden tot verdere normalisatie van monetair beleid

Macro-economisch gezien was 2018 een goed jaar. De wereldwijde economie groeide naar verwachting met circa 3,7%. Vooral de Amerikaanse economie stond er goed voor. De inflatie schommelde in de Verenigde Staten rond de doelstelling (2% inflatie) van de Amerikaanse centrale bank. In de eurozone liep de inflatie op richting de doelstelling 'onder maar dichtbij 2%'. Centrale banken gingen, onder aanvoering van de Amerikaanse centrale bank (Fed), verder met het normaliseren van het monetaire beleid. De Fed verhoogde de beleidsrente in totaal vier keer met 0,25-procentpunten tot 2,5%. Daarnaast verkleinde de Fed de omvang van de balans. De Europese Centrale Bank (ECB) voerde in 2018 nog steeds een ruim monetair beleid. Wel werd de omvang van het opkoopprogramma voor obligaties teruggebracht.

De economische groei is over het hoogtepunt heen

In de tweede helft van 2018 werd duidelijk dat de wereldwijde economische groei over het hoogtepunt heen is. Diverse vertrouwensindicatoren duiden op een lager groeitempo in 2019. Vooral in de eurozone is sprake van een terugval. De Duitse economie haperde in het derde kwartaal en in Italië was zelfs sprake van een lichte krimp. Ook in de Verenigde Staten en China is de economische groei aan het afzwakken. In de Verenigde Staten loopt het gunstige effect van de fiscale en begrotingsstimulansen ten einde. De gevolgen van dit beleid zijn vooral voelbaar in de rentegevoelige sectoren, zoals de huizenmarkt.

Diverse politieke risico's compliceren de beleggingsomgeving

Gedurende 2018 overschaduwden tal van risico's de macro-economische ontwikkelingen. Handelsconflicten tussen de Verenigde Staten en diverse andere regio's laaiden regelmatig op. Vooral het conflict met China dreigde te escaleren, nadat over en weer importtarieven werden ingevoerd. In Europa stonden de naderende Brexit en de Italiaanse begrotingsdiscussie centraal. Er ligt nog steeds geen goedgekeurd Brexit-akkoord, terwijl het moment van uitreding, ondanks uitstel tot uiterlijk 31 oktober 2019, dichterbij komt. De Italiaanse regering ging de confrontatie aan met de Europese Commissie door de Europese begrotingsregels te overtreden. Inmiddels is er een compromis bereikt, maar de overheidsfinanciën van Italië blijven zorgwekkend. Dit geldt echter voor meer landen in de eurozone, waaronder Frankrijk.

Terugblik financiële markten: Teleurstellend beleggingsjaar voor vrijwel alle categorieën

2018 was uiteindelijk een tegenvallend beleggingsjaar. De totaalrendementen van de meeste beleggingscategorieën waren negatief. Uitzondering hierop waren staatsobligaties van ontwikkelde markten. De totaalrendementen van de risicovollere beleggingscategorieën waren negatief.

Aandelen in opkomende markten hadden een moeilijk jaar, vooral door het fors negatieve rendement op Chinese aandelen. Wereldwijde aandelen (ontwikkelde markten) gingen in het vierde kwartaal onderuit, waardoor de opgebouwde jaarwinst ruimschoots teniet werd gedaan.

Vastrentende waarden

Euro staatsobligaties

De totaalrendementen op de meeste euro staatsobligaties waren positief, maar wel laag. Een uitzondering daarop waren de Italiaanse staatsobligaties. De Italiaanse regering bestaande uit de Vijfsterrenpartij en Lega zocht de confrontatie met de Europese Commissie. Er werd een begroting ingediend die tegen eerder gemaakte afspraken inging. Hierdoor liep de Italiaanse rente op en daalden de obligaties in waarde. Staatsobligaties van veilige landen profiteerden van de politieke onrust elders. De Duitse kapitaalmarktrente bleef laag en daalde ten opzichte van het begin van het jaar. Ondanks de lage rente bedroeg het totaalrendement op Duitse staatsobligaties meer dan 2%. De 30-jaarsswaprente in de eurozone daalde per saldo met 12 basispunten en het jaar werd afgesloten op 1,38%.

Investment grade bedrijfsobligaties

Investment grade bedrijfsobligaties in euro noteerden een min. De risico-opslagen stegen gedurende het jaar door de onrust in Italië en de afzwakkende economische groei(verwachtingen) in het vierde kwartaal. Daarnaast stopt de ECB met ingang van 2019 met het opkoopprogramma.

High Yield

Bedrijfsobligaties met een lage kredietwaardigheid (High Yield) hadden voor het eerst sinds 2015 een negatief rendement. De eerste drie kwartalen was de markt vrij vlak, maar in het vierde kwartaal veranderde dit door eerdergenoemde marktontwikkelingen. Het totaalrendement van de wereldwijde index bedroeg -4,7%.

Aandelen

Aandelen wereldwijd

Wereldwijde aandelenmarkten hadden een slecht jaar. De afbouw van het ruime monetaire beleid en het afnemende economische momentum drukten op het sentiment. Na sterk opgelopen bedrijfswinsten werden de winstvooruitzichten juist neerwaarts bijgesteld. Alle regio's eindigden in de min. Op sectorniveau waren er nog wel positieve rendementen in de meer defensieve sectoren als Nutsbedrijven en Gezondheidszorg. Dit is ook terug te zien in de factorstrategie Lage Volatiliteit, die beter rendeerdde dan de benchmark.

Wereldwijd beursgenoteerd vastgoed

Wereldwijd beursgenoteerd vastgoed sloot met een rendement van ongeveer -6% het jaar negatief af. Het kerende economische momentum en de politieke onrust domineerden in 2018 ook de vastgoedmarkt. Binnen de regio's was de Aziatische markt een positieve uitschieter met een kleine plus van 0,7%, geholpen door een relatief sterk Japans resultaat.

3. INRICHTING SNPS

a. Missie & Visie

Het Bestuur heeft de volgende missie voor SNPS vastgesteld:

“Onze deelnemers mogelijkheden bieden voor het realiseren van persoonlijke pensioendoelen.”

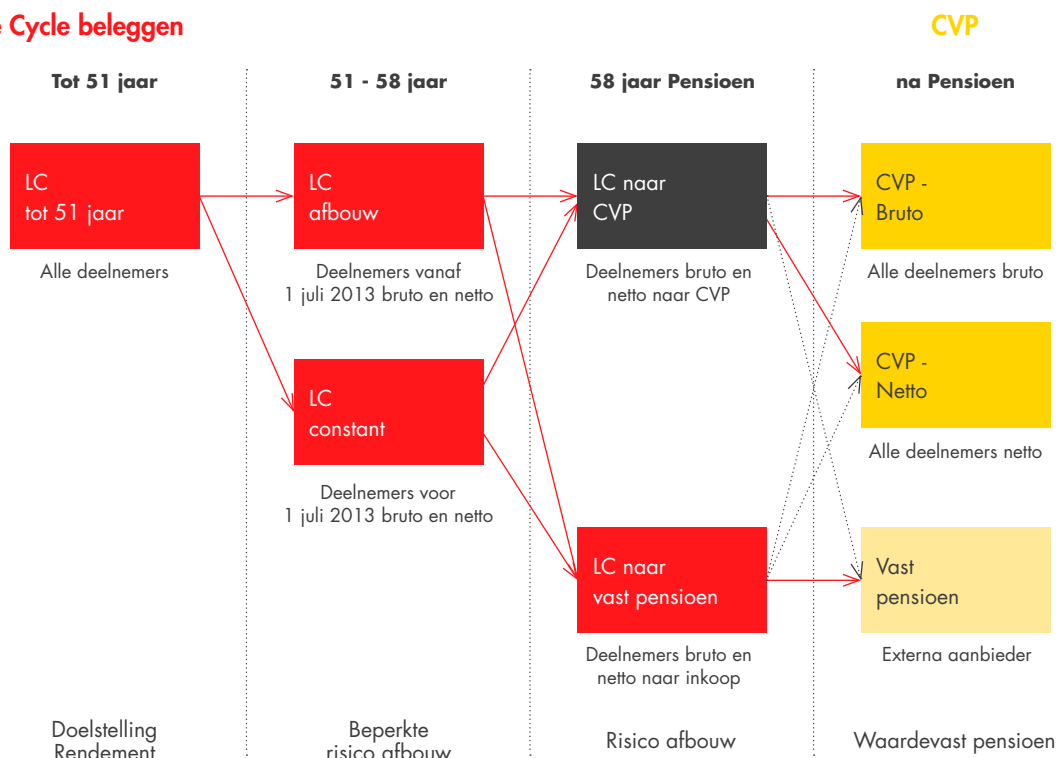
De visie van het pensioenfonds is als volgt:

“In het belang van onze deelnemers de pensioenregelingen op innovatieve, transparante en competitieve wijze uitvoeren. Onze deelnemers in staat stellen geïnformeerde beslissingen te nemen over inkomen voor later.”

De pensioenregelingen die door SNPS worden uitgevoerd zijn reguliere beschikbare premieregelingen (zuivere premieovereenkomsten). De pensioenovereenkomsten tussen werkgever en werknemer bepalen dat premies beschikbaar worden gesteld en individueel voor rekening en risico van de (gewezen) deelnemer worden belegd. De pensioenovereenkomsten zijn neergelegd in twee pensioenreglementen op basis van een zuivere beschikbare premie, te weten Pensioenreglement I (voor de bruto pensioenregeling) en Pensioenreglement Netto pensioenregeling.

SNPS biedt geen vaste pensioenuitkeringen aan. Deelnemers en gewezen deelnemers die op de pensioendatum kiezen voor een vaste uitkering dienen die vaste uitkering bij een externe pensioenuitvoerder naar keuze aan te kopen. Daarnaast kunnen (gewezen) deelnemers kiezen voor een variabele pensioenuitkering bij SNPS door deel te nemen in het Collectief Variabel Pensioen (CVP). Het kapitaal blijft dan gedurende het pensioen belegd.

Life Cycle beleggen

b. De pensioenregeling

Bruto pensioenregeling

Werknemers die vanaf 1 juli 2013 bij Shell in dienst zijn getreden, bouwen pensioen op in de bruto pensioenregeling van SNPS. Deze regeling betreft een individueel beschikbare premieregeling. De premie wordt bepaald aan de hand van een leeftijdsafhankelijke premiestaffel; een percentage van de pensioengrondslag beginnend met 10,1% voor de 18 tot en met 22-jarigen tot 35,3% voor de 63 tot en met 67-jarigen. De pensioengrondslag is gelijk aan het pensioengevend salaris minus de franchise (€ 14.297 voor 2018). Het pensioengevend salaris dat wordt meegenomen bij het bepalen van de pensioengrondslag is afgetoet op een fiscale inkomensgrens. Deze bedroeg in 2018 € 92.991. Van de totale premie draagt de deelnemer 2% bij, ongeacht de leeftijd. Het restant wordt betaald door de werkgever.

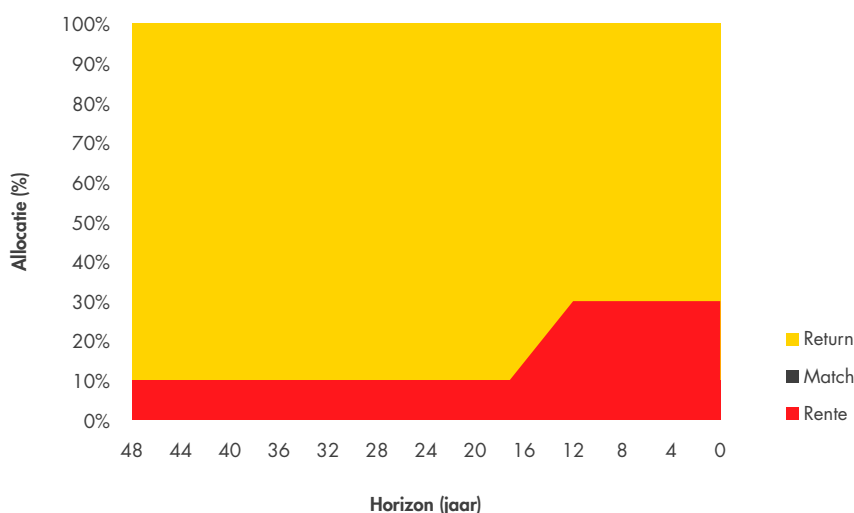
In 2018 is door werkgever en de deelnemers in totaal € 27.824 duizend aan premies betaald. (De kostendeekkende premie bedroeg € 27.105 duizend.)

Netto pensioenregeling

Werknemers die meer verdienen dan de fiscale inkomensgrens, kunnen op vrijwillige basis deelnemen aan de netto pensioenregeling die door SNPS wordt uitgevoerd. Voor werknemers die in dienst zijn getreden voor 1 juli 2013 (en die bruto pensioen opbouwen in Stichting Shell Pensioenfonds (SSPF)) bedraagt de fiscale inkomensgrens € 94.446 (2018) en voor werknemers die in dienst getreden zijn op of na 1 juli 2013 bedraagt de fiscale inkomensgrens € 92.991 (2018). De premie wordt aan de hand van een leeftijdsafhankelijke premiestaffel bepaald; een percentage van de pensioengrondslag beginnend met 4,0% voor de 15 tot en met 19-jarigen tot 15,4% voor de 65 tot en met 67-jarigen. De pensioengrondslag is gelijk aan het pensioengevend salaris minus bovengenoemde fiscale inkomensgrens. Om deze premie te kunnen inleggen ontvangt de werknemer een vergoeding van de werkgever in het brutosalaris. De premie wordt vanuit het nettosalarij ingelegd.

In 2018 is door werkgever en de deelnemers in totaal € 16.224 duizend aan premies betaald. (De kostendeekkende premie bedroeg € 16.205 duizend.)

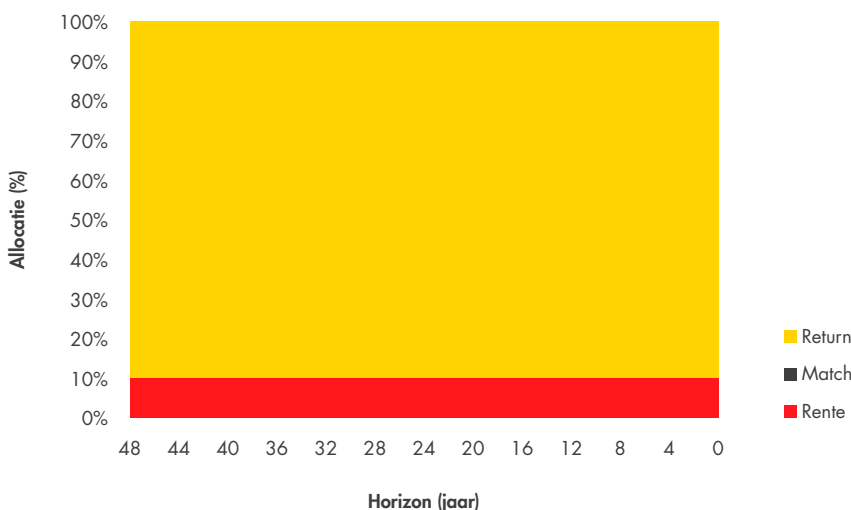
Hieronder is het verloop van de Life Cycle Portefeuilles bij keuze voor het CVP in een grafiek opgenomen voor het Neutraal Life Cycle profiel, met leeftijd 68 als reglementaire pensioenleeftijd.

Doorbeleggen

Zowel in de bruto als in de netto pensioenregeling van SNPS krijgt de (gewezen) deelnemer tien jaar vóór de reglementaire pensioenrichtdatum de keuze om of deel te nemen in het CVP of een vast pensioen in te kopen bij een verzekeraar naar keuze. In deze fase wordt het kapitaal van de (gewezen) deelnemer geleidelijk minder risicovol belegd. Als de (gewezen) deelnemer kiest voor het CVP wordt zijn kapitaal overgebracht naar de collectieve beleggingsmix van het CVP en krijgt de (gewezen) deelnemer in ruil hiervoor een aanspraak op een collectieve variabele uitkering. De middelen van de (gewezen) deelnemer worden zo ook na de pensioendatum nog bij SNPS belegd. Bij een voorlopige keuze voor een vaste pensioenuitkering op de pensioendatum blijft de (gewezen) deelnemer met zijn volledige kapitaal deelnemen in een Life Cycle-profiel passend bij een vaste uitkering op de pensioenrichtleeftijd. Een definitieve keuze voor een vaste dan wel een collectieve variabele pensioenuitkering vindt plaats bij pensionering.

Hieronder is het verloop van de Life Cycle portefeuilles bij keuze voor het CVP in een grafiek opgenomen voor het Neutraal Life Cycle profiel.

c. Het beleggingsbeleid

Strategisch beleggingsbeleid

Het Bestuur heeft een beleggingsbeleid vastgesteld dat is opgenomen in het document 'Verklaring inzake beleggingsbeginselen'. Deze verklaring wordt om de drie jaren en na iedere belangrijke wijziging van het beleggingsbeleid herzien. Aan het beleggingsbeleid ligt een viertal door het Bestuur gedefinieerde 'investment beliefs' ten grondslag. SNPS heeft de volgende investment beliefs:

- Rendement is de beloning voor het nemen van risico's; risico's binnen het beleggingsbeleid zijn dus onvermijdelijk maar worden zorgvuldig genomen;
- Diversificatie verbetert de verhouding tussen risico en rendement;
- Actief beheer kan waarde toevoegen. Kosten zijn zeker, rendement is dat niet;
- Betrokken aandeelhouderschap stimuleert goed bestuur en verantwoord ondernemen.

SNPS heeft deze 'investment beliefs' gepubliceerd op de website (www.shellpensioen.nl/pensioenfonds-snps/beleggingsbeleid-snps).

De doelstelling van het beleggingsbeleid is om zo goed mogelijke beleggingsresultaten voor de individuele deelnemer - gegeven zijn verplichtingenstructuur ('replacement ratio') en risicobereidheid (binnen de door het Bestuur vastgestelde grenzen) - na te streven. Dit wordt met een ALM-studie getoetst. Deze ALM-studie wordt minimaal eenmaal per drie jaar uitgevoerd.

Uitkomst van de ALM-studie is de Strategische Asset Allocatie (SAA), waarin de uitwerking van het beleggingsbeleid (inclusief de gewenste mate van diversificatie) voor drie Life Cycle-profielen - Neutraal, Defensief en Offensief - is vastgesteld. Voor ieder van deze profielen wordt in Life Cycle-portefeuilles belegd. Deze portefeuilles bestaan (zoveel mogelijk) uit institutionele beleggingsinstellingen (beleggingsfondsen) om de kosten, die door de deelnemer worden gedragen, te beperken.

SNPS zorgt ervoor dat de beleggingen aan de Pensioenwet voldoen, in het bijzonder aan de 'prudent person'-regel (die voor alle pensioenfondsen geldt) en aan de eisen van zorgplicht, omdat de pensioenregeling deelnemers de mogelijkheid biedt om af te wijken van het Life Cycle-profiel Neutraal. Periodiek stelt het Bestuur een Beleggingsnota op, inclusief Beleggingsrichtlijnen per Life Cycle-portefeuille. Op grond hiervan worden de beleggingen verricht en deze documenten gelden als opdracht richting Achmea Investment Management B.V. (AIM). In de Beleggingsnota zijn onder meer de onderliggende beleggingsfondsen inclusief hun doelweging, de geldende benchmarks en de afspraken over eventuele rebalancing (op kwartaalbasis) vastgelegd.

SNPS kent voor de (gewezen) deelnemers en gepensioneerden aan het CVP een generieke beleggingsmix, deze mix is afgestemd op het profiel van de groep deelnemers. Het Bestuur stelt de CVP-beleggingsmix vast op basis van een ALM-studie. Het Bestuur herhaalt de ALM regelmatig, in elk geval elke drie jaar en bekijkt of de CVP-beleggingsmix naar aanleiding van de uitkomsten van de ALM-studie moet worden aangepast. Voor zowel de bruto regeling als de netto regeling is een CVP-beleggingsportefeuille ingericht.

Beleid inzake verantwoord beleggen

Op het gebied van verantwoord beleggen heeft SNPS de beleggingsovertuiging dat betrokken aandeelhouderschap goed bestuur en verantwoord ondernemen stimuleert. SNPS belegt voor de deelnemer in beleggingsfondsen die door externe vermogensbeheerders worden beheerd. SNPS is daarom geen juridisch eigenaar van de beleggingen die in deze fondsen worden aangehouden. Zolang dit het geval is, geeft SNPS invulling aan deze beleggingsovertuiging met een indirect 'responsible ownership'-beleid. Dit betekent dat het Bestuur zich er bij (de keuze voor) een externe vermogensbeheerder ten minste van vergewist dat die een passend stem- en engagement-beleid heeft, daaraan ook daadwerkelijk uitvoering geeft en daarover rapporteert. Bij voorkeur is dit beleid geënt op de Global Compact-criteria die in Verenigde Naties-verband zijn geformuleerd over verantwoord ondernemen. Deze criteria zijn gericht op de naleving van internationale mensenrechten en arbeidsrechten, het milieu en corruptiebestrijding. Daarnaast laat het Bestuur bij de keuze voor een externe vermogensbeheerder meewegen dat deze in verdergaande mate duurzaamheidscriteria hanteert bij de invulling van het beleggingsbeleid. Het Bestuur laat zich hierbij bijstaan door de aangestelde fiduciair vermogensbeheerder: AIM. Het Bestuur stelt in ieder geval één keer per jaar in een vergadering vast of externe vermogensbeheerders over het voorgaande jaar hun beleid op dit gebied, naar de mening van het Bestuur, adequaat hebben uitgevoerd.

Het Bestuur heeft eind 2018 besloten om controversiële wapens uit te sluiten van de beleggingen, indien redelijkerwijs mogelijk. Hiermee volgt het bestuur de internationale verdragen van de Verenigde Naties als principieel uitgangspunt.

SNPS heeft in december het IMVB-convenant van de pensioensector ondertekend. Zo'n 75 pensioenfondsen, drie Nederlandse ministeries, vakbonden en diverse NGO's hebben dit gezamenlijk opgestart om de internationale beleggingen in de pensioensector te verduurzamen. Het IMVB-convenant bevat richtlijnen en actiepunten ter voorkoming van negatieve ESG-impact op milieu en samenleving, en het voorkomen van financiële en reputatierisico's in de beleggingen. Deelnemende pensioenfondsen zetten zich ook in om toegang tot herstel en/of verhaal te bevorderen wanneer negatieve invloeden zich voordoen.

Het Bestuur volgt de ontwikkelingen op het terrein van Verantwoord Beleggen in de markt nauwlettend, bespreekt deze ontwikkelingen ook met andere fondsbesturen en evalueert in ieder geval één keer per jaar of het Beleid inzake Verantwoord Beleggen aanpassing behoeft.

Resultaat per CVP portefeuille

Jaarlijks wordt per 31 december het resultaat van het CVP vastgesteld. Op basis hiervan wordt vastgesteld hoe de aanspraken en uitkeringen van deelnemers per 1 juli van het volgende jaar worden aangepast.

In het CVP is geen sprake van buffervorming. Het jaarlijks behaalde resultaat hangt af van:

- het beleggingsrendement van de CVP-beleggingsmix;
- het effect van de wijziging van de marktrente op de verplichtingen;
- het sterfteresultaat binnen de groep deelnemers van het CVP (micro langlevens risico);
- de ontwikkeling van de levensverwachting van de deelnemers aan het CVP (macro langlevens risico).

Deelnemers en gewezen deelnemers die kiezen voor een variabele uitkering, kopen over een periode van tien jaar geleidelijk een aanspraak in het CVP in. Het pensioenkapitaal blijft ook na de pensioendatum in 'return seeking assets' (35%) belegd. In het CVP mogen 'schokken' - zoals bijvoorbeeld in het rendement als gevolg van correcties in de financiële markten - worden gespreid, waarbij het Bestuur ervoor heeft gekozen om dit over een periode van vijf jaar te doen. Het renterisico in het CVP-beleggingsportefeuille is voor ongeveer 85% afgedekt.

In het CVP is kapitaal van de (gewezen) deelnemers collectief in beleggingsfondsen belegd, die ook reeds zijn opgenomen in de bestaande Life Cycle-portefeuilles. Het aantal (gewezen) deelnemers van 58 jaar of ouder dat meedoet aan de CVP-regeling bedraagt circa 90% van de populatie. Door het succes van het CVP werd de maandelijkse instroom voor de allocatie naar inkoop van een vaste uitkering, die was belegd in twee matching-portefeuilles, gering. De instroom van de twee matching-portefeuilles is daardoor vanuit beheersbaarheid en kostenoptiek te klein geworden. Daarom heeft het Bestuur in 2017 besloten om de twee matching-portefeuilles tot één portefeuille terug te brengen. Dit is in het eerste kwartaal van 2018 geïmplementeerd.

d. Communicatie

Doelstelling

SNPS heeft als doelstelling deelnemers in elke fase van hun loopbaan in staat te stellen om voor hen passende pensioenkeuzes te maken die aansluiten bij hun persoonlijke situatie, inclusief keuzes rondom 'life events'.

Communicatie reikt daarbij bouwstenen aan. Het CVP is ontworpen om deelnemers niet alleen in de opbouwfase maar ook na pensioneren de voordelen van collectiviteit te kunnen aanbieden. De communicatie met deelnemers is niet langer gericht op de fase tot pensioendatum maar ook op de fase erna: pensioneren bij SNPS.

De reguliere communicatie-activiteiten werden uitgevoerd volgens het vastgestelde communicatieplan. In 2018 zijn er geen nieuwsbrieven verstuurd.

Elk nieuwsbericht werd direct vermeld als artikel op de website www.shellpensioen.nl en voor actieve deelnemers nog extra onder de aandacht gebracht via MyNews, de interne nieuwsvoorziening van Shell in Nederland.

Ook in dit verslagjaar is SNPS verder gegaan met het communiceren, waar mogelijk, over de twee pensioenfondsen van Shell in Nederland heen (SNPS en SSPF). Een goed voorbeeld hiervan was zichtbaar bij het verkorte jaarverslag. Niet alleen werd het verkorte jaarverslag volledig digitaal aangeboden aan zowel SNPS als aan SSPF, maar ook werden de belangrijkste ontwikkelingen voor beide fondsen in een korte video toegelicht door de voorzitter van SNPS (tevens voorzitter van SSPF).

Deelnemers van 58 jaar en ouder die aan het CVP deelnemen, ontvingen dit jaar voor het eerst de spreidingsbrief met daarin hun bijgestelde uitkering voor 2018/2019. In lijn met de SNPS-communicatiestrategie werd er via diverse kanalen over de resultaten van het CVP gecommuniceerd.

e. Uitbesteding

Beleid

Het uitbestedingsbeleid heeft tot doel de beheersing van risico's die samenhangen met uitbesteding van (delen van) bedrijfsprocessen. Het beschrijft de uitgangspunten voor uitbesteding, het uitbestedingsproces, de aan de uitvoerder gestelde eisen, het waarborgen van de continuïteit van de uitbestede processen en de wijze van toetsing waarop de uitbestede processen worden uitgevoerd nog in overeenstemming is met de gemaakte afspraken. Het Bestuur is en blijft te allen tijde verantwoordelijk voor een beheerste en integere bedrijfsvoering, ook voor het gedeelte van de werkzaamheden dat is uitbesteed. In 2018 is het uitbestedingsbeleid op verschillende punten aangevuld, aangescherpt en geactualiseerd, zonder fundamentele aanpassingen.

Uitbesteding pensioenbeheer en vermogensbeheer

Het Bestuur heeft Shell Pensioenbureau Nederland B.V. (SPN) op basis van een 'Service Agreement' aangesteld als Directeur van SNPS. SPN ondersteunt het Bestuur en adviseert het Bestuur over het beleid. Tevens ondersteunt SPN het Bestuur bij het toezicht op de externe dienstverleners aan wie het voeren van het pensioen- en het vermogensbeheer is uitbesteed, alsmede op het terrein van risicobeheersing.

AIM is op basis van een 'Fiduciary Life Cycle Management-Overeenkomst' door het Bestuur aangesteld voor het adviseren over en het inrichten van de Life Cycle-profielen, de Life Cycle-portefeuilles, de CVP-portefeuilles en het voeren van het vermogensbeheer. Uiteindelijk wordt binnen de Life Cycle-portefeuilles in beleggingsinstellingen geïnvesteerd. De selectie van deze beleggingsinstellingen is uitbesteed aan AIM, maar wordt voorafgaand goedgekeurd door het Bestuur.

Achmea Pensioenservices B.V. (APS) is op basis van een 'Overeenkomst van Pensioenbeheer' door het Bestuur aangesteld voor het uitvoeren van de pensioenadministratie, de pensioencommunicatie, de beleggingsadministratie (unit administratie) en het voeren van de financiële administratie van SNPS.

De contracten met AIM en APS zijn in 2017 verlengd en vanaf 1 januari 2018 vastgesteld voor een periode van vijf jaar. Vanaf 1 januari 2018 worden ook de pensioenadministratie en -communicatie van SSPF door APS uitgevoerd.

Hierdoor worden deelnemers die een bruto pensioen in SSPF en een netto-pensioen in SNPS opbouwen nu door een gezamenlijk klantteam en een gezamenlijk digitaal platform ondersteund. Dit geeft verdergaande mogelijkheden om de dienstverlening aan de deelnemers te verbeteren.

De taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van SPN, AIM en APS zijn schriftelijk vastgelegd. Het Bestuur heeft twee medewerkers van SPN algemene procuratie verleend. Daarnaast beschikken de dienstverleners APS en AIM over een beperkte procuratie volgens een specifieke volmacht om de aan hen uitbestede taken betreffende de pensioenadministratie en het vermogensbeheer te kunnen uitoefenen.

Jaarlijks wordt van AIM en APS een 'ISAE3402 Type II'-rapport ontvangen, waarmee ze verantwoording afleggen over het feit dat de interne controlemaatregelen rondom operationele processen toereikend zijn opgezet en effectief worden uitgevoerd gedurende het jaar. Vanaf 2019 (over 2018) ontvangt SNPS ook een 'ISAE3000' of equivalent rapport, dat een bredere scope van informatie risicomanagement heeft.

Periodiek voert Shell Internal Audit (SIA) een audit uit op de processen en controles die binnen SPN worden gehanteerd. In 2018 heeft deze audit bij SPN plaatsgevonden, met een 'good' audit-opinion als uitkomst.

Herverzekering

De risico's van overlijden in actieve dienst en premievrijstelling van pensioenopbouw bij (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid zijn volledig herverzekerd bij Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. Dit heeft zowel betrekking op de bruto als op de netto pensioenregeling van SNPS. Het risico van arbeidsongeschiktheid gedurende actieve dienst is volledig herverzekerd bij Achmea Schadeverzekeringen N.V. De huidige contracten met deze leveranciers zijn per 31 december 2018 beëindigd. Vanaf 1 januari 2019 zijn nieuwe contracten opgesteld voor een periode van twee jaar. Vanaf deze datum is het premievrijstellingsrisico ook ondergebracht bij Achmea Schadeverzekeringen N.V.

f. Uitvoeringskosten

Het Bestuur streeft ernaar om, in lijn met de aanbevelingen van de Pensioenfederatie en voor zover de beschikbaarheid van deze gegevens dat mogelijk maakt, inzicht te geven in de uitvoeringskosten, waaronder de pensioenbeheerkosten, vermogensbeheerkosten en transactiekosten. De monitoring van de uitvoeringskosten heeft net als in eerdere jaren hoge prioriteit gehad binnen het Bestuur. Ook vanuit de politiek, de toezichthouders, de media en het algemeen publiek was de aandacht voor uitvoeringskosten van pensioenfondsen in 2018 onverminderd hoog.

Onderscheid wordt gemaakt tussen kosten die voor rekening van het pensioenfonds komen en kosten die voor rekening van de deelnemers zijn. Kosten voor rekening van het pensioenfonds worden in de Staat van Baten en Lasten van het pensioenfonds opgenomen in de regel Pensioenuitvoeringskosten. De kosten die voor rekening van de deelnemers zijn, worden verantwoord en verrekend binnen de Life Cycle-portefeuilles.

In bijlage 4 zijn de performance-cijfers van de vier Life Cycle-portefeuilles voor en na aftrek van managementfees weergegeven.

Tevens zijn de werkelijke performance-cijfers van de vier Life Cycle-portefeuilles vergeleken met de benchmark performance-cijfers. In Bijlage 4 is per Life Cycle-portefeuille een nadere specificatie van de rendementen en kosten per onderliggend beleggingsfonds opgenomen.

1. Pensioenuitvoeringskosten voor rekening van het pensioenfonds

De pensioenuitvoeringskosten voor rekening van het pensioenfonds kunnen in 'Kosten van pensioenbeheer' en 'Kosten van vermogensbeheer' worden onderscheiden. De pensioenuitvoeringskosten voor rekening van het pensioenfonds bedroegen in 2018 in totaal € 2.313 duizend (2017: € 1.952 duizend in vergelijking tot de andere jaren zijn de kosten van 2017 lager omdat deze inclusief de vrijval van de voorziening voor de mogelijk te betalen btw was van € 282 duizend).

Pensioenbeheerkosten

Onder kosten van pensioenbeheer vallen onder meer de pensioenadministratiekosten, de communicatiekosten, de kosten van het Bestuur, het bestuursbureau en de kosten van de accountant en actuaris. De voornaamste componenten hierin zijn de vergoeding aan APS, de kosten van het CVP en de doorbelaste kosten van het bestuursbureau.

De totale kosten van pensioenbeheer bedroegen in 2018 € 2.090 duizend (2017: € 1.784 duizend). Van deze kosten heeft € 1.064 duizend (2017: € 885 duizend) betrekking op de bruto pensioenregeling en € 1.026 duizend (2017: € 899 duizend) op de netto pensioenregeling. De kosten van pensioenbeheer uitgedrukt in het gemiddeld aantal deelnemers in het jaar bedroegen in 2018 € 408 per deelnemer binnen de bruto pensioenregeling (2017: € 401) en € 236 per deelnemer binnen de netto pensioenregeling (2017: € 211).

Opslag ter dekking van de pensioenuitvoeringskosten

Het pensioenfonds ontvangt, als onderdeel van de premie, een bedrag ter dekking van de pensioenuitvoeringskosten. Het totale bedrag dat het pensioenfonds ter dekking van de pensioenuitvoeringskosten in 2018 heeft ontvangen bedroeg € 3.918 duizend en hiervan heeft € 2.081 duizend betrekking op de bruto pensioenregeling en € 1.837 duizend op de netto pensioenregeling. Voor beide regelingen geldt dat de ontvangen vergoeding voldoende is voor de dekking van de uitvoeringskosten van de betreffende regeling. Het surplus wordt voor de vorming van de verplichte uitvoeringskosten voorziening aangewend (voor de bruto pensioenregeling € 174 duizend (2017: € 290 duizend) en voor de netto pensioenregeling € 664 duizend (2017: € 751 duizend)).

Kosten van vermogensbeheer

De kosten van vermogensbeheer die ten laste van het pensioenfonds komen bestaan voornamelijk uit de vergoeding die aan AIM wordt betaald voor de afgesloten uitbestedingsovereenkomst. Aanvullend komt de vaste vergoeding van de custodian (Bank of New York Mellon, effecten bewaarbank) in 2018, gezien de relatief geringe omvang van SNPS, nog voor rekening van het pensioenfonds.

KOSTEN VAN VERMOGENSBEHEER TEN LASTE VAN PENSIOENFONDS

	Gemiddeld belegd vermogen (= 1000)	Kosten fiduciar beheer	Vaste vergoeding Custodian	Totaal	%
LCP 1: Rente	€ 15.187	€ 21.376	€ 14.523	€ 35.899	0,24%
LCP 2: Match I	€ 181	€ 9.148	€ 8.007	€ 17.155	9,48%
LCP 3: Rendement	€ 133.560	€ 117.874	€ 9.014	€ 126.888	0,09%
LCP 4: Match II	€ 14	€ 1.714	€ 2.221	€ 3.935	23,15%
CVP Portefeuille Netto	€ 2.080	€ 10.696	€ 7.238	€ 17.934	0,86%
CVP Portefeuille Bruto	€ 3.548	€ 11.892	€ 7.738	€ 19.630	0,55%
Totaal	€ 154.570	€ 172.700	€ 48.741	€ 221.441	0,14%

Het totaal van de kosten van vermogensbeheer bedroeg in 2018 afgerond € 221 duizend (2017: € 208 duizend). In de jaarrekening zijn de direct aan het pensioenfonds gefactureerd en betaalde kosten (fiduciair beheer) opgenomen. Deze bedroeg in 2018 € 223 duizend (2017: € 168 duizend). Het verschil met de jaarrekening komt door verschillen tussen ramingen en afrekeningen.

2. Kosten vermogensbeheer ten laste van de deelnemers

De kosten die ten laste van de deelnemers komen bestaan volledig uit vermogensbeheerkosten:

- Transactiekosten, bestaande uit bewaarloon en settlement-kosten in rekening gebracht door de custodian op het niveau van de vier Life Cycle portefeuilles en de twee administratieve CVP-portefeuilles. Deze kosten worden binnen de portefeuilles uit de hiervoor binnen de portefeuilles aangehouden liquide middelen betaald;
- Beheervergoedingen (managementfees) die door de managers van de onderliggende beleggingsfondsen in rekening wordt gebracht.

KOSTEN TEN LASTE VAN DEELNEMERS

Portefeuilles	Gemiddeld belegd vermogen (= 1000)	Betaalde beheervergoedingen (man. Fees)	Betaalde transactiekosten binnen Portefeuilles	Overig (custodian & bankkosten)	Totaal	%
LCP Rente	€ 15.187	€ 18.718	€ 5.180	€ 945	€ 24.843	0,16%
LCP 2: Match I	€ 181	€ 274	€ 0	€ 30	€ 304	0,17%
LCP 3: Rendement	€ 133.560	€ 282.598	€ 75.381	€ 5.875	€ 363.854	0,27%
LCP 4: Match II	€ 14	€ 10	€ 0	€ 2	€ 12	0,09%
CVP Portefeuille Netto	€ 2.080	€ 3.886	€ 561	€ 565	€ 5.012	0,24%
CVP Portefeuille Bruto	€ 3.548	€ 6.613	€ 1.136	€ 739	€ 8.488	0,24%
Totaal	€ 154.570	€ 312.099	€ 82.258	€ 8.156	€ 402.513	0,26%

Als voorbeeld: Voor een 40-jarige deelnemer in de bruto regeling van SNPS met een profiel 'Neutraal' (10% Life Cycle portefeuille Rente en 90% in Life Cycle portefeuille Rendement) en een gemiddeld pensioenkapitaal in 2018 van € 10.000 bedroegen de betaalde en geschatte transactiekosten en beheervergoedingen in 2018 bij benadering € 25,90 wat als volgt kan worden berekend: $(10\% * 0,16\% + 90\% * 0,27\%) * € 10.000$.

De werkelijke kosten van vermogensbeheer verschillen per deelnemer en zijn van diverse factoren afhankelijk, zoals leeftijd, het individuele Life Cycle profiel, het aantal wijzigingen in het Life Cycle profiel en de momenten waarop dat gebeurt.

Geschatte transactiekosten op het niveau van de onderliggende beleggingsfondsen

De hierboven genoemde transactiekosten van € 82.258 voor rekening van de deelnemers kunnen gesplitst worden naar (schatting):

- Toe- en uittreedkosten in de fondsen, +- € 13.140
- Transactiekosten binnen de fondsen, +- € 69.118, bestaande uit:
 - In- en uitstapvergoedingen die worden betaald bij de aanschaf of verkoop van aandelen in de onderliggende beleggingsfondsen;
 - Geschatte transactiekosten (m.n. bewaarloon en settlement-kosten) binnen de onderliggende beleggingsfondsen.

Evaluatie vermogensbeheerkosten

Het Bestuur heeft bij de uitvoering van de pensioenregeling nadrukkelijk oog voor de kosten, in het bijzonder de kosten van vermogensbeheer voor rekening van de deelnemers, die dus in het pensioenresultaat komen. De kosten van vermogensbeheer voor de deelnemers kunnen relatief laag worden gehouden. Dat gebeurt door:

- de manier waarop de Life Cycle-portefeuilles zijn samengesteld;
- de gekozen grotendeels passieve beleggingsstrategie;
- de selectie van institutionele beleggingsfondsen met een lage kostenstructuur;
- en het feit dat gebruik kan worden gemaakt van de inkoopkracht van de fiduciair vermogensbeheerder die aantrekkelijke tarieven kan bedingen bij de vermogensbeheerders.

Daarbij dient opgemerkt te worden dat het absolute kostenniveau niet alleszeggend is voor de deelnemers, omdat de kosten in relatie tot het rendement en het gekozen beleggingsbeleid moeten worden beoordeeld.

4. RISICOMANAGEMENT

1. Risicoprofiel

Het Bestuur van SNPS is verantwoordelijk voor de beheersing van de risico's. SNPS draagt zorg voor een beheerste en integere bedrijfsvoering. Het beleid is erop gericht om risico's zodanig te beheersen dat sprake is van een verantwoorde en evenwichtige afweging tussen deze risico's aan de ene kant en rendement, stabiliteit in het verwachte pensioen, de uitvoeringsefficiëntie en kosten aan de andere kant, ook vanuit het besef dat sommige risico's zich anders dan vooraf ingeschat en/ of onverwacht kunnen voordoen.

Risicobereidheid

De risicobereidheid die het Bestuur als uitgangspunt neemt, is vormgegeven in de inrichting van de Life Cycle-profielen, de CVP-beleggingsmix, de Life Cycle-portefeuilles en de CVP-portefeuilles, en de daaruit voortvloeiende onzekerheid over het verwachte pensioeninkomen van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden (ingeval van het CVP). Het Bestuur heeft via de aangeboden beleggingsmogelijkheden (Life Cycle-profielen) grenzen gesteld aan de door (gewezen) deelnemers te maken beleggingskeuzes en bijbehorende risico's voor pensionering.

Als gevolg van de kenmerken van de zuivere beschikbare premiereregelingen liggen zowel het beleggingsrisico, het renterisico en het langlevensrisico gedurende de tijd van deelneming en pensionering (in geval van deelname aan het CVP) bij de (gewezen) deelnemers respectievelijk de pensioengerechtigden. Kenmerkend aan dit soort regelingen is dat een deelnemer geen zekerheid heeft over de hoogte van de uiteindelijke uitkering op de pensioendatum. Het beleid van het pensioenfonds is er in de opbouwfase voornamelijk op gericht om rendement aan de deelnemer beschikbaar gestelde premie toe te voegen. Dit is nodig om een adequaat pensioen te kunnen opbouwen. Naarmate de pensioendatum nadert mag het verwachte pensioeninkomen steeds minder fluctueren en worden risico's in de beleggingsportefeuille van de deelnemer teruggenomen. Dit uitgangspunt is vertaald in de Life Cycle-profielen in combinatie met de CVP-beleggingsmix. Het Bestuur monitort periodiek of de Life Cycle-profielen, de CVP-beleggingsmix, de Life Cycle-portefeuilles en de CVP-portefeuilles nog steeds in overeenstemming zijn met de gehanteerde uitgangspunten. Risico's voortvloeiende uit de risicoverzekeringen in verband met overlijden en arbeidsongeschiktheid tot de pensioendatum zijn volledig herverzekerd.

Risicomanagementsysteem

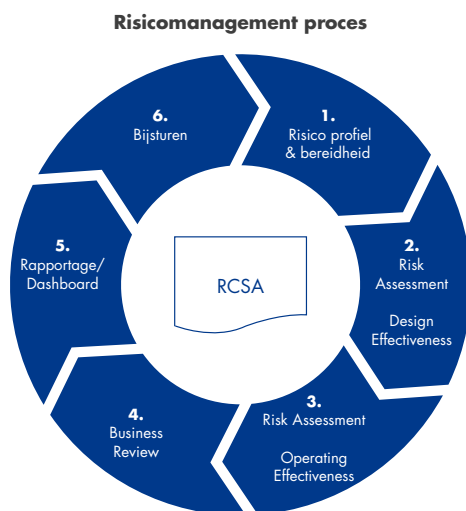
Het SNPS Controle Raamwerk bouwt op de controles van de uitvoeringsorganisaties: SPN, APS en AIM. De verantwoordelijkheid voor risicobeheersing is toegewezen aan de partij (intern en extern) die daar het best voor is ingericht.

In de opzet van controles is dit de 'first line of defense' van het risicomanagement van het SNPS Bestuur.

Als 'second line of defense' heeft het SNPS een risicobeheersingsproces ingericht. Eén van de fundamentele elementen hierin is de Risk and Control Self Assessment (RCSA). In de RCSA worden voor alle geïdentificeerde risico's de inherente risicoscore (bruto risico), beheersmaatregelen en de effectiviteit daarvan in opzet en werking beschreven. Het Bestuur heeft hierbij de risico's geïdentificeerd en in de hoofdgroepen financiële risico's en niet-financiële risico's ingedeeld. Door middel van de RCSA wordt ieder kwartaal de classificatie van de risico's en de effectiviteit van de risicomitigerende maatregelen beoordeeld, waarover aan het Bestuur wordt gerapporteerd. De financiële afdeling van SPN controleert onafhankelijk of de door de eerste lijn verantwoordelijke uitvoering conform de controlemaatregelen is uitgevoerd. Het Bestuur stelt de uitkomsten van dit risicobeheersingsproces vast in termen van risicoclassificatie en -acceptatie.

De 'third line of defense' wordt door Shell Internal Audit gevormd, die periodiek audits bij SPN uitvoert.

In onderstaand schema wordt het risicomanagementproces van SNPS op hoofdlijnen weergegeven.

Het proces is erop gericht een balans te vinden tussen risico en rendement, een effectieve uitvoering van de regeling en beheersbare kosten. Het Bestuur evalueert het controleraamwerk ieder jaar. Voor 2019 zijn aanpassingen gemaakt om onder andere de veranderingen voor IORPII door te voeren en de beheersing van de risico's op IT aan te scherpen.

Ontwikkeling risicoprofiel 2018

Uitgangspunt bij het uitvoeren van de periodieke risicoanalyse en het bepalen van de risicobereidheid is de missie en visie van SNPS. Hiermee worden door SNPS zowel de risico's op lange termijn als de risico's op kortere termijn geadresseerd en aan elkaar verbonden. Het risicoprofiel van SNPS is in 2018 in lijn gebleven met het voorgaande jaar. Er zijn geen nieuwe regelingen geïntroduceerd. Wel zijn in 2018 de twee matching-portefeuilles samengevoegd. Hierdoor is het aantal portefeuilles afgenomen van vier naar drie.

Risico overzicht

Ten behoeve van een adequate risicobeheersing heeft SNPS een risico-framework ingericht dat is gebaseerd op FIRM/ FOCUS (DNB-toezichtaanpak) en waar nodig aangevuld. Dit risico-framework bestaat uit in totaal 48 onderliggende risico's waarop toezicht wordt uitgeoefend. Deze zijn gecategoriseerd naar financiële en niet-financiële risico's. In onderstaand schema zijn de hoofd risico's weergegeven met per hoofdcategorie aangegeven hoeveel sub-risico's hierbij onderkend worden.

Overzicht onderkende risico's pensioenfonds

SNPS RISICO FRAMEWORK (48)			
FINANCIËLE RISICO'S (9)		NIET-FINANCIËLE RISICO'S (39)	
1. MATCHING/ RENTERISICO (2)	2. INFLATIERISICO (1)	7. ZORGPLICHTRISICO (1)	8. UITBESTEDINGSRISICO (7)
3. MARKTRISICO (2)	4. KREDIETRISICO (1)	9. OPERATIONEEL RISICO (7)	10. OMGEVINGSRISICO (2)
5. LIQUIDITEITSRISICO (1)	6. VERZEKERINGS- TECHNISCH RISICO (2)	11. IT RISICO (1)	12. INTEGRITEITSRISICO (11)
		13. BUSINESS MODEL RISICO (2)	14. JURIDISCH RISICO (8)

Het pensioenfonds onderkent enkele tientallen financiële en niet-financiële risico's, waarvan de belangrijkste hieronder worden toegelicht.

Belangrijkste financiële risico's

(1) Matching/renterisico (2) Inflatierisico & (3) Marktrisico

De premies worden binnen SNPS individueel voor rekening en risico van de (gewezen) deelnemer belegd. Het belangrijkste risico voor de deelnemer is het beleggingsrisico (met name zakelijke waarden- en renterisico). Dit risico is inherent aan beleggen. Dat wil zeggen dat rendement de beloning is voor het nemen van risico. Risico's zijn binnen het beleggingsbeleid dus onvermijdelijk, maar moeten zorgvuldig worden genomen. Dit is één van de beleggingsovertuigingen van het Bestuur.

Een belangrijke beheersmaatregel voor renterisico is het beleggen volgens een Life Cycle profiel waarbij op jongere leeftijd meer risico kan worden gelopen en naarmate de deelnemer ouder wordt er meer stabiliteit wordt nagestreefd. Een adequate beheersing van de Life Cycle structuur is hierbij van groot belang. In de implementatie van de Life Cycle portefeuilles wordt dit vervolgens vertaald. Ingrijpende aanpassingen van de Life Cycle portefeuilles worden alleen gedaan op basis van een ALM-studie. Voorafgaand aan een dergelijke studie stelt het Bestuur de risicobereidheid vast. Het Bestuur streeft naar een zo hoog mogelijke verwachte pensioenuitkomst tegen een aanvaardbaar risico. Daarnaast wordt het beleggingsrisico over tijd aangepast, immers:

- Hoe langer de horizon, des te groter het herstellend vermogen;
- Deelnemers moeten worden beschermd tegen een significant verlies in verwacht inkomen relatief kort voor de pensioenrichtleeftijd;
- Met behulp van het CVP wordt de deelnemer in staat gesteld om na pensioendatum door te beleggen. Hierdoor kan naar verwachting op termijn en in bepaalde mate het pensioen voor inflatie worden aangepast.

Daarnaast worden de Life Cycle portefeuilles en de twee administratieve CVP-portefeuilles voldoende gediversifieerd over bijvoorbeeld meerdere beleggingscategorieën, landen, sectoren en bedrijven ter mitigatie van het marktrisico.

Belangrijkste niet-financiële risico's

(10) Omgevingsrisico (inclusief het risico van veranderende wet- en regelgeving (14))

Het omgevingsrisico is het risico dat de invloed van en ontwikkelingen in de omgeving van SNPS conflicteren met de belangen van het pensioenfonds. Hierbij kan gedacht worden aan het afnemen van de marktpositie van het pensioenfonds als gevolg van reputatieschade. Ook wijzigingen in wet- en regelgeving vormen een risico voor SNPS. De juridische afdelingen van SPN en Achmea monitoren veranderingen in wet- en regelgeving en informeren en adviseren het Bestuur op een proactieve wijze. Onder regie van het Bestuur wordt (onder meer via de Pensioenfederatie) interactie gezocht met externe stakeholders op relevante onderwerpen. In het kader van het omgevingsrisico zijn de ontwikkelingen omtrent de herziening van het pensioenstelsel nauwgezet gevolgd en meermaals gedurende 2018 in het Bestuur besproken.

Het juridisch risico bestaat onder andere uit het risico van steeds meer (veranderende) en elkaar overlappende wet- en regelgeving en het risico met betrekking tot compliance en aansprakelijkheid als gevolg van (im-)materieel verlies bij een externe partij als gevolg van, onder andere, non-compliance van contractuele bepalingen. Het juridisch risico wordt onder meer gemitigeerd door toezicht op (wijzigingen in) wet- en regelgeving en door het Bestuur proactief te informeren over ontwikkelingen.

(8) Uitbestedingsrisico & (11) IT-risico

Het uitbestedingsrisico is het risico dat de continuïteit van de bedrijfsvoering, integriteit en kwaliteit van de externe dienstverleners onvoldoende gewaarborgd is. Omdat SNPS delen van haar bedrijfsprocessen aan andere partijen heeft uitbesteed, is het uitbestedingsrisico één van de belangrijkste risico's binnen het SNPS-risico-framework. In de uitvoering van haar kernactiviteiten (het uitvoeren van de pensioenregeling, het beleggen van het vermogen en de ingelegde premies en het communiceren over pensioen) staan continuïteit, vertrouwelijkheid en een goede kwaliteit van dienstverlening voorop. De belangen van (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en overige belanghebbenden mogen door deze uitbestedingen geen gevaar lopen.

Een belangrijk deel van de kritische IT-systemen ligt bij derde partijen, waardoor het IT-risico in belangrijke mate een uitbestedingsrisico is. Het IT-risico is het risico dat bedrijfsprocessen, IT-infrastructuur en informatievoorziening onvoldoende integer, niet continu of onvoldoende beveiligd zijn, waardoor de doelstellingen van het pensioenfonds in gevaar komen. Dit risico beperkt zich niet tot de IT-infrastructuur zoals in gebruik bij SNPS, maar omvat tevens de IT-infrastructuur bij de sponsor en de dienstverleners van SNPS. Belangrijke sub-risico's bij uitbesteding zijn onder andere cyber-risico en dataprivacy-risico.

Het uitbestedingsrisico wordt onder meer gemitigeerd door een periodieke beoordeling van de risico's behorende bij het uitbestedingsbeleid, regelmatige toetsing van de kwaliteit en de kosten van uitbestedingscontracten en door het periodiek verkrijgen van (onafhankelijke) assurance op het contractmanagement met uitbestedingspartijen. In lijn met de algemene terugkoppeling van DNB, na haar onderzoek over uitbesteding en de beheersing van het uitbestedingsrisico in 2017, is het uitbestedingsmanagement van SNPS verder aangescherpt en versterkt (onder meer het beheersen van onderuitbestedingen). Ook in 2019 zal het mitigeren van het uitbestedingsrisico specifieke aandacht van het Bestuur krijgen.

Ontwikkelingen risicomanagement in 2018 en vooruitblik 2019

Het risico-framework wordt jaarlijks op basis van ervaringen die zijn opgedaan geëvalueerd. Over 2018 heeft deze review ook plaatsgevonden. Hierin zijn alle risico's en beheersmaatregelen opnieuw geëvalueerd. Tevens zijn als onderdeel van het SNPS-control-framework een aantal 'Deep Dives' uitgevoerd met het Bestuur en is samen met APS een aantal pensioenuitvoeringsprocessen in detail doorlopen met als doel inzicht te creëren in het proces en een beheerste uitvoer te borgen. Voor 2019 staat dit ook op de agenda van het Bestuur.

Bestuursleden bespreken op kwartaalbasis de relevante risico's en de uitkomsten van de operationele effectiviteitsmeting van de beheersmaatregelen.

Voor 2019 heeft SNPS de door IORPII vereiste sleutelfuncties ingericht, te weten de risicobeheerfunctie, de interne auditfunctie en de actuariële functie.

5. GOVERNANCE EN COMPLIANCE

a. Gehanteerd model

SNPS heeft een 'one-tier board' (omgekeerd gemengd model). Hierbij wordt het Bestuur gevormd door zowel uitvoerende als niet- uitvoerende bestuursleden. De niet-uitvoerende bestuursleden, waaronder de onafhankelijk voorzitter, zijn met name verantwoordelijk voor het bepalen van het (strategische) beleid van SNPS en het houden van intern toezicht op de uitvoering daarvan door de uitvoerende bestuurders. De uitvoerende bestuurders zijn in het bijzonder belast met de dagelijkse (operationele) leiding van het pensioenfonds en de beleidsvoorbereiding. Het niet-uitvoerende deel van het Bestuur bestaat uit vijf leden, te weten een onafhankelijk voorzitter, twee werkgeversvertegenwoordigers en twee werknemersvertegenwoordigers. Het uitvoerend deel van het Bestuur bestaat uit twee beroepsbestuurders, die in dienst zijn van SPN. Zie Bijlage 2 voor bestuur, medezeggenschap, uitvoering en toezicht en Bijlage 3 voor een overzicht van de personalia.

Een pensioenfonds met een one-tier board is verplicht om een auditcommissie in te stellen, tenzij de niet-uitvoerende bestuursleden aantoonbaar voldoende kennis en ervaring hebben op het gebied van risicobeheer, beleggingsbeleid, uitbesteding en financiële informatievoorziening. SNPS heeft vrijstelling gekregen van DNB voor de instelling van een auditcommissie.

Wijzigingen in de samenstelling van het niet-uitvoerende deel van het Bestuur of significante wijzigingen in de omvang danwel de pensioenregelingen van het pensioenfonds, kunnen aanleiding zijn voor DNB om de ontheffing te herzien. In de individuele opleidingsplannen van niet-uitvoerende bestuursleden wordt extra aandacht aan de beleidsterreinen risicobeheer, beleggingsbeleid, uitbesteding en financiële informatievoorziening besteed.

Het pensioenfonds heeft voorts een Verantwoordingsorgaan (VO). Het VO geeft jaarlijks achteraf een oordeel over het door het Bestuur vastgestelde beleid en de wijze waarop het beleid is uitgevoerd, een en ander conform het bepaalde bij en krachtens de Pensioenwet. Tevens heeft het VO enkele specifieke adviesrechten. Het VO van SNPS kent zes zetels. Twee daarvan worden bezet door vertegenwoordigers van de werkgever, de andere zetels zijn voor vertegenwoordigers van de werknemers die deelnemen in één van de (danwel beide) pensioenregelingen van SNPS. Pensioengerechtigden zullen in het VO worden benoemd zodra het aantal pensioengerechtigden 10% of meer bedraagt van het totale deelnemersbestand. Op dit moment is dat nog niet het geval. Eind 2018 zijn er twee vacatures in het VO.

b. Werkwijze binnen het Bestuur

SNPS kent een Bestuursprotocol waarin het taakgebied van het Bestuur en daarnaast specifiek ook het taakgebied van de uitvoerende respectievelijk niet-uitvoerende bestuursleden zijn vastgelegd. Daarnaast is er een beleidsdocument waarin de uitgangspunten en afspraken zijn vastgelegd voor wat betreft de werkwijze binnen het Bestuur. Binnen het Bestuur als geheel en tussen de uitvoerende en niet-uitvoerende bestuurders wordt gestreefd naar een klimaat, waarbij de kerntaken van het Bestuur als geheel centraal staan, maar de niet-uitvoerende bestuurders respectievelijk de uitvoerende bestuurders zich wel bewust zijn van de verschillende rollen die zij tegelijkertijd ook ten opzichte van elkaar hebben. Er wordt frequent en op een open manier via korte lijnen gecommuniceerd over belangrijke activiteiten en issues. Niet-uitvoerende bestuursleden gaan daarbij uitdrukkelijk niet op de stoel van de uitvoerende bestuursleden zitten. Verder hebben de niet-uitvoerende bestuursleden een onderlinge verdeling van aandachtsgebieden (focal points) gemaakt. Uitvoerende en niet-uitvoerende bestuursleden geven elkaar op open en transparante wijze feedback over hoe zij vinden dat de taakvervulling in de praktijk wordt uitgeoefend.

Het Bestuur heeft het afgelopen jaar zes keer vergaderd, waarbij één vergadering volledig was gewijd aan de vaststelling van het jaarverslag 2017. In de reguliere bestuursvergaderingen heeft het Bestuur een breed spectrum aan onderwerpen behandeld. Dit betrof onder andere de besluitvorming over de Wet waardeoverdracht klein pensioen en de inrichting van de sleutelfuncties rondom IORPII. Ook is de kwaliteit van de dienstverlening door APS en AIM behandeld en met APS en AIM besproken. In elke bestuursvergadering wordt ook een terugkoppeling gegeven op de RCSA die tijdens de laatste business review is besproken. Gedurende het verslagjaar zijn er twee workshops gehouden voor en met het Bestuur om specifieke thema's te bespreken. Het betrof de onderwerpen 'IT-vaardigheden in een veranderende wereld' respectievelijk 'de beleggingsbalans' (oftewel de bepaling van het risicoprofiel van/door een deelnemer).

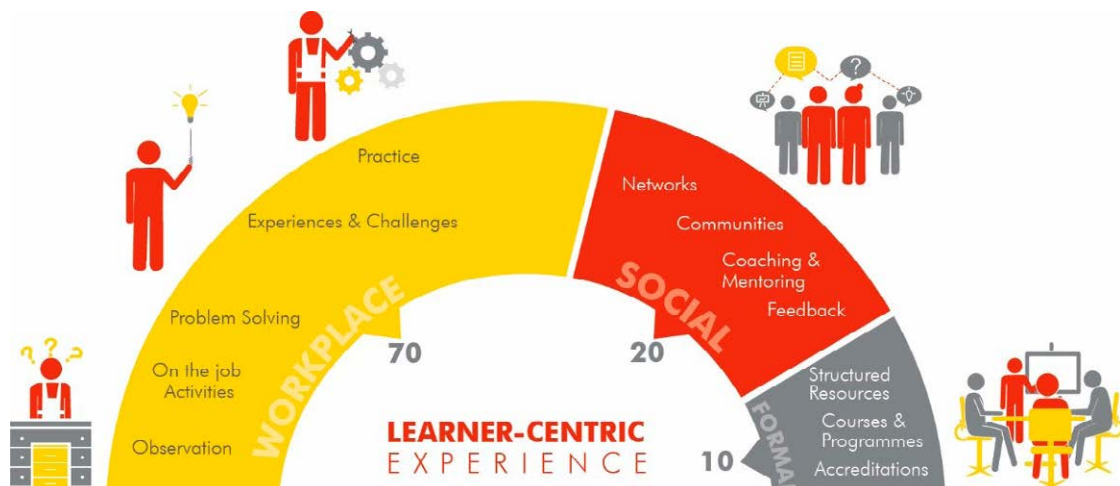
c. Naleving Code Pensioenfondsen

SNPS is verplicht om de Code Pensioenfondsen na te leven of uit te leggen hoe en waarom op onderdelen van deze Code wordt afgeweken. SNPS heeft alle normen van de Code Pensioenfondsen over het gehele verslagjaar nageleefd. De Code bevat normen voor goed pensioenfondsbestuur, waarmee de transparantie op dit gebied verder wordt vergroot. Bepalend voor de werking van de Code is hoe pensioenfondsen met de intenties van de Code omgaan, niet de mate waarin ze die naar de letter naleven ('afvinkgedrag'). De waarde zit in de dialoog en afgewogen besluitvorming over de onderwerpen in deze Code. Dat betekent dus dat er ruimte is om af te wijken van de normen mits dit weloverwogen gebeurt.

De Code Pensioenfondsen uit 2014 is op aanbeveling van de Monitoringcommissie Code Pensioenfondsen bondiger geworden en anders gestructureerd. Inhoudelijk is de Code nagenoeg hetzelfde gebleven. Toch zijn er enkele (bepaalde) wijzigingen te onderkennen. Deze wijzigingen mogen voor het eerst worden toegepast in de nalevingsrapportage over het boekjaar 2019.

d. Geschiktheidsbevordering

In de SPN Academy - het leerportaal voor onder meer SNPS - heeft in 2018 opnieuw de nadruk gelegen op 'learning by doing', bijvoorbeeld door betrokkenheid bij projecten en het zijn van een focal point op een bepaald beleidsterrein. Concrete voorbeelden hierbij zijn in 2018 de ontwikkelingen voor een duidelijk ESG-beleid voor SNPS en de ontwikkelingen rondom het IMVB-convenant, die eind 2018 tot ondertekening van dat convenant heeft geleid. Deze activiteiten liggen in de lijn van de '70-20-10'-leerfilosofie binnen Shell dat 70% van de leereffectiviteit afkomstig is van professionele ervaringen in de baan, 20% van leren van anderen (training-on-the-job) en 10% van formele trainingen.

De sterke focus op leren door doen en leren van elkaar, vragen om een professionele houding en specifieke competenties. Een lerende mindset is cruciaal. Evenals reflecterend vermogen, samenwerken en omgevingsbewustzijn. Constante nieuwsgierigheid zorgt ervoor dat inhoudelijke expertise niet achterblijft, maar gevoed wordt en bij blijft. Hierdoor is het Bestuur in staat om mee te gaan met veranderingen en is het wendbaar in de uitvoering van de strategie en het realiseren van de langetermijndoelstellingen van SNPS. Opleidingen en cursussen blijven in dat kader relevant, maar alleen als de kennis die hierbij wordt vergaard ook direct in de praktijk kan worden toegepast. Formele training werkt dan als een katalysator voor leerervaringen in en door de eigen werkpraktijk.

Vanuit de SPN Academy wordt toegezien op de voortgang van de tussen de voorzitter en de individuele bestuursleden gemaakte afspraken over de invulling van de professionele ervaringen, de training-on-the job en de te volgen opleidingen. Belangrijk onderdeel hierbij is hoe het bestuurslid als focal point een voortrekkersrol in het Bestuur vervult op een bepaald beleidsterrein. Het sparren met medebestuursleden en inhoudsexperts van SPN over pensioenvraagstukken wordt in dit kader sterk aangemoedigd.

Deelname aan seminars en workshops wordt geregistreerd en gemonitord in de SPN Academy. Tevens heeft het Bestuur in 2018 een drietal 'capita selecta'-avonden georganiseerd, waarbij samen met externe deskundigen dieper op een actueel onderwerp werd ingegaan. Tijdens deze avonden is respectievelijk gesproken over de 'Algemene Verordening Gegevensbescherming; wat moet ik hier als bestuurder nu concreet van weten?', 'Implementatie IORP bij SNPS, afvinkexercitie of aanleiding tot een fundamentele discussie over risicomangement?' en 'IMVB-convenant bij SNPS, wat zijn de gevolgen in de praktijk?'

e. Evaluatie eigen functioneren van het Bestuur

In november 2018 heeft een interne zelfevaluatie van het Bestuur plaatsgevonden. In het eerste kwartaal van 2019 heeft een zelfevaluatie plaatsgevonden, waarbij een externe partij betrokken was. De terugkoppeling tussen uitvoerende en niet-uitvoerende bestuursleden is hierbij een vast agendapunt. Voorafgaand aan de jaarlijkse zelfevaluatie heeft de Voorzitter individuele gesprekken met bestuursleden gevoerd over hun functioneren in het Bestuur. Hiervoor heeft de Voorzitter voorafgaand gesproken met de Dean van de SPN Academy. Op basis van deze gesprekken is per bestuurslid een individueel opleidingsplan geactualiseerd en voor 2019 vastgelegd in de SPN Academy.

f. Gedragscode

Het Bestuur heeft een gedragscode vastgesteld, die geldt voor leden van het Bestuur en het VO van SNPS. De gedragscode heeft tot doel te verzekeren dat alle activiteiten van SNPS op een integere wijze worden uitgevoerd en dat belangenverstrengeling van zakelijke en privébelangen (en ook de schijn daarvan) wordt vermeden. De gedragscode bevat tevens een incidenten- en klokkenluidersregeling.

Jaarlijks wordt door betrokkenen de naleving van de code over het afgelopen jaar en de naleving in het komende jaar bevestigd. De gedragscode voldoet aan de door de Pensioenwet en de Wet op het financieel toezicht gestelde eisen. Daarnaast is aansluiting gezocht bij het Ethics & Compliance-beleid van Shell. Er is een compliance officer aangesteld die toezicht houdt op de uitvoering en effectiviteit van de gedragscode. Organisaties waaraan SNPS werkzaamheden heeft uitbesteed, dienen een materieel gelijkwaardige gedragscode te hebben. De compliance officer van SNPS heeft daarbij periodiek overleg met de compliance officers van zowel APS als AIM over gedrag en cultuur bij deze uitvoeringsorganisaties.

De compliance officer heeft in het verslagjaar geen materiële overtredingen van de gedragscode geconstateerd en geen incidenten aan DNB gemeld. Er is sprake van een compliance-georiënteerde organisatie.

6. VOORUITBLIK 2019

Eind 2018 heeft het Bestuur de strategische thema's voor de periode 2019-2020 besproken en na consultatie met stakeholders begin 2019 vastgesteld. Gedurende 2019 staan onder andere de volgende thema's centraal:

Herziening Nederlandse Pensioenstelsel

In 2018 zijn gesprekken tussen de overheid en sociale partners over de herziening van het pensioenstelsel vastgelopen. Deze discussie over vernieuwingen gaat echter naar alle waarschijnlijkheid in 2019 door en kan consequenties hebben voor SNPS. SNPS zal blijven pleiten voor voldoende ruimte in de nieuwe regelgeving, opdat eventuele wijzigingen in het pensioenstel geen onevenwichtigheden of onwenselijke bijeffecten bij ondernemingspensioenfondsen veroorzaken.

Convergentie tussen SNPS en SSPF

Dit thema heeft als doel het vergroten van de efficiëntie met behoud van effectiviteit. Waar mogelijk zoekt SNPS convergentie met het andere Shell-pensioenfonds in Nederland, SSPF. De gezamenlijke 'one-stop-shop' van SNPS/ SSPF is een goed voorbeeld van convergentie op het gebied van deelnemerscommunicatie. In 2019 wordt verder onderzocht hoe met verdere convergentie tussen de fondsen efficiëntie en gebruiksgemak kan worden bevorderd.

Technologische innovatie en IT

Technologische vernieuwing biedt een belangrijke basis voor betere en snellere dienstverlening aan de deelnemers van SNPS, waarbij pensioengerelateerde vragen snel en effectief worden beantwoord. Tegelijkertijd kan technologische innovatie de pensioenuitvoering, zoals administratie en betalingen, efficiënter en goedkoper maken. Gedurende 2019 zal SNPS, in intensieve samenwerking met de uitvoeringsorganisaties, het gebruik van technologie bevorderen om bedrijfsprocessen te optimaliseren en de deelnemerservaring te optimaliseren.

Deelnemer centraal (deelnemersbetrokkenheid)

Steeds vaker wordt pensioen gezien als een onderdeel van een breder financieel plaatje van deelnemers. Een belangrijke ambitie van SNPS is om deelnemers te faciliteren in het maken van voor hen passende pensioenkeuzes, nu en in de toekomst. Hiertoe is begrip van SNPS nodig over deelnemersbehoeften, zodat SNPS hen, waar nodig, kan begeleiden in keuzes ten aanzien van pensioen. Het pensioenfonds streeft er in 2019 naar om de deelnemers meer gerichte interactie te bieden, zowel digitaal als via de klantenservice, door samenwerking met de werkgever en externe partijen.

ESG-beleid

In december 2018 heeft SNPS, samen met vele andere pensioenfondsen, het IMVB-convenant ondertekend. Dit convenant geeft handvatten ten aanzien van onder meer 'due diligence' en 'disclosure' van ESG-beleggingen voor pensioenfondsen. Het IMVB-convenant wordt verder uitgewerkt en in de periode 2019-2020 geleidelijk geïmplementeerd. Hierbij zal ruim aandacht worden gegeven aan belangrijke zaken, zoals stakeholder-engagement met onder meer deelnemers, vermogensbeheerders en de sponsor.

Het Bestuur

Den Haag, 23 mei 2019

C. VERANTWOORDING EN TOEZICHT

1. VERSLAG VAN HET INTERN TOEZICHT DOOR NIET-UITVOERENDE BESTUURSLEDEN

Inleiding

Het Bestuur van SNPS wordt gevormd door een one-tier board met uitvoerende en niet-uitvoerende bestuurders, die gezamenlijk eindverantwoordelijkheid dragen. Het interne toezicht op de uitvoerende bestuurders wordt daarbij uitgeoefend door de niet-uitvoerende bestuurders, waaronder de onafhankelijke voorzitter. Dit verslag geeft de bevindingen weer van het interne toezicht op de uitvoerende bestuurders over het verslagjaar 2018.

Invulling van het Intern Toezicht

De uitvoerende bestuurders zijn verantwoordelijk voor beleidsvoorbereiding en de operationele uitvoering. Tussen de niet-uitvoerende bestuurders onderling is er een verdeling van aandachtsgebieden afgesproken waarvoor zij als eerste aanspreekpunt optreden. Tussen uitvoerende bestuurders enerzijds en niet-uitvoerende bestuurders anderzijds zijn binnen SNPS aanvullende afspraken over de werkrelatie en verantwoordelijkheden vastgelegd in een Bestuursprotocol. Er wordt een manier van werken nagestreefd op basis van open en directe communicatie in beide richtingen. De niet-uitvoerende bestuurders worden tijdig bij beleidsvoorbereiding en meer operationele zaken betrokken, maar waken er tegelijkertijd voor om niet op de stoel van de uitvoerende bestuurders te gaan zitten.

Na elke reguliere bestuursvergadering is er in principe een 'nazit' van de niet-uitvoerende bestuursleden waarbij wordt teruggeblikt op de afgelopen vergadering en de gang van zaken in het algemeen. Hierbij wordt ook het functioneren van de uitvoerende bestuursleden besproken. In de jaarlijkse zelfevaluatie van het Bestuur komt expliciet de relatie tussen de uitvoerende en de niet-uitvoerende bestuursleden aan de orde. Eenzelfde open en inhoudelijke manier van samenwerken wordt ook nagestreefd in de werkrelaties met de werkgever en het Verantwoordingsorgaan.

Op basis van de Pensioenwet betreft het interne toezicht de naleving van de Code Pensioenfondsen bij zijn taak. Bij belangrijke afwegingen en besluiten binnen het Bestuur worden de relevante bepalingen en de onderliggende intenties expliciet geadresseerd. Ultimo 2018 voldeed SNPS aan alle normen van de Code.

Beheer en Uitvoering

Er wordt binnen het Bestuur gewerkt vanuit een strategische visie met concrete doelstellingen, gedetailleerde jaarplanning en professionele ondersteuning door medewerkers van het bestuursbureau. In aansluiting op de specifieke vereisten van de premieovereenkomst met beleggingsvrijheid die SNPS uitvoert, ziet het Bestuur er op toe dat de bestuursagenda's zijn ingericht op een optimale invulling van de bestuurlijke zorgplicht. Naast scherp toezicht op uitvoering van de pensioenregelingen en voortdurende afweging van risico, rendement en kosten van het vermogensbeheer, wordt voortdurend aandacht besteed aan effectieve communicatie met deelnemers. In iedere reguliere bestuurvergadering worden de uitkomsten van de driemaandelijke Risk and Control Self Assessments besproken, zonodig aangepast en vastgesteld. Deze evaluaties zijn een centraal onderdeel van het SNPS Control Framework en het risicomanagement proces.

Oordeel

Governance

Met verwijzing naar de normen van de Code Pensioenfondsen en naar het oordeel van de niet-uitvoerende bestuursleden gebaseerd op een gestructureerde evaluatie, hebben de uitvoerende bestuurders in 2018 hun taken op een professionele wijze vervuld en hebben de nieuwe uitvoerende bestuurders zich snel ingewerkt. De uitbesteding naar Achmea Pensioenservices en Achmea Investment Management wordt strak aangestuurd. De doelstellingen van het 2018 werkplan zijn nagenoeg integraal gehaald en de strategische kaderzetting voor de komende periode is vastgesteld.

De relatie met het Verantwoordingsorgaan wordt actief onderhouden. Naast de formele consultatie wordt het Verantwoordingsorgaan in een vroeg stadium en op informele basis betrokken bij beleidsdiscussies over bijvoorbeeld maatschappelijk verantwoord beleggen en deelnemer communicatie.

De samenwerking met de uitvoerende bestuurders is constructief en direct. De kwaliteit van de bestuursstukken (incl. de voorleggers) is robuust en de rapportages van de externe dienstverleners zijn verbeterd en beter toegesneden op het specifieke profiel van SNPS.

Uitbesteding

De relatie met de uitbestede partijen Achmea Pensioenservices en Achmea Investment Management wordt door de uitvoerende bestuurders en de experts binnen SPN actief aangestuurd. Dit heeft bijgedragen aan verbeteringen in staffing, dienstverlening, project management en beheersmaatregelen op IT-gebied. De nieuwe gezamenlijke website voor beide pensioenfondsen van Shell in Nederland werd 1 april 2018 operationeel. Het was oorspronkelijk voorzien dat de flexplanner eind 2018 voor de deelnemers beschikbaar zou zijn. De oplevering is echter uitgelopen tot april 2019.

Beleggingen

De resultaten van de beleggingen worden steeds nauwgezet gevolgd. In aanvulling op de kwartaalrapportages werd AIM gevraagd presentaties en advies te geven aan het Bestuur. De beleggingsfondsen van SNPS hebben zich gedurende het jaar over het algemeen conform de vastgestelde performance benchmarks ontwikkeld. Tot eind derde kwartaal was het resultaat nog gematigd positief. Door toegenomen zorgen over economische groei, handelsconflicten, afnemend vertrouwen van producenten en politieke onzekerheid nam de volatiliteit op de beurzen toe en volgde er in het laatste kwartaal een wereldwijde neerwaartse correctie van aandelenkoersen van ongeveer 12%. Ondanks de mitigerende risicospreiding in de lifecycle beleggingen veroorzaakte dit per saldo een negatief beleggingsresultaat per eind december. In januari 2019 werden de verliezen van december echter weer ruimschoots goedgemaakt. Hoewel sommige (laag risico) categorieën een lagere performance hebben laten zien, was er geen aanleiding om de beleggingsstrategie en de asset managers tussentijds te wijzigen.

In het tweede kwartaal is er een aparte bestuursvergadering gewijd aan het onderwerp balans management. Hierbij zijn enkele onderzoeksvragen opgekomen die in 2019 worden meegenomen bij de geplande ALM studie, waarin opnieuw zal worden gezien of er aanpassingen in het strategische beleggingsbeleid gewenst zijn.

In de context van Maatschappelijke Verantwoord Beleggen heeft het Bestuur besloten om clustermunie voorzover mogelijk uit te sluiten van de SNPS beleggingen. Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen om ook beleggingen in andere controversiële wapens zoveel mogelijk uit te sluiten. Na zorgvuldige afweging heeft het Bestuur aan het eind van het jaar besloten om het IMVB-convenant van de Pensioenfederatie te ondertekenen.

Communicatie

Goede en duidelijke communicatie is voor het Bestuur een hoge prioriteit. Halverwege 2018 heeft het Bestuur een vernieuwd marketingplan goedgekeurd waarin focus is gelegd op deelnemersegmentatie, het herkennen van life events, gepersonaliseerde communicatie, gebruik en vindbaarheid van de website en financiële educatie van de deelnemer. Eind 2018 is een eerste deelnemerspanel georganiseerd met het thema 'risicohouding'. De website is verder verbeterd.

Wet en regelgeving

Op het gebied van wet- en regelgeving heeft het Bestuur de nationale discussie over de toekomst van het nationale pensioenstelsel actief gevolgd. De uitvoerende bestuurders hebben namens SNPS deelgenomen aan discussies in externe beleidsfora waarbij de SNPS regeling met nadruk onder de aandacht is gebracht als een goed en hedentijds alternatief. De implementatie van de acties en verplichtingen die voortvloeien uit de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) zijn zowel binnen SNPS als bij de externe dienstverleners afgerond. In de tweede helft van het jaar is er ook aandacht besteed aan de uitvoering van de bepalingen uit de gewijzigde Europese pensioenrichtlijn (IORP II). De besluitvorming door het Bestuur over de inrichting van het z.g. sleutelhouderschap is op tijd afgerond voor implementatie per 13 januari 2019. Nadere invulling van de IORP II richtlijnen zal in 2019 plaatsvinden.

IT

Vanuit SNPS zijn er in 2018 geen specifieke IT doelstellingen opgesteld waarop het bestuur getoetst is. Wel zijn de ISAE 3402 type II rapporten afgegeven en ook hierin zijn speciaal voor SNPS een aantal controls toegevoegd met betrekking tot Information & Risk Management. In de ISAE type II rapportage van AIM en APS waren over 2018 geen significante bevindingen met betrekking tot IT. Het Bestuur heeft de wens uitgesproken dat er op korte termijn een duidelijk IT beleid moet worden geformuleerd. In het eerste kwartaal van 2019 is dit inmiddels afgerond en formeel bekrachtigd.

Bestuurscapaciteit

Het op peil houden van de geschiktheid van bestuursleden, leden van het Verantwoordingsorgaan en medewerkers van het bestuursbureau is een belangrijke prioriteit. In overleg met betrokkenen worden binnen de SPN Academy en in samenwerking met Stichting Pensioenopleidingen jaarlijkse opleidingsplannen vastgelegd en uitgevoerd. Voor kandidaat-bestuursleden en recent benoemde bestuursleden worden op maat intensieve opleidingstrajecten ingericht. In nauwe samenwerking met de werkgever en de pensioencommissie van de centrale ondernemingsraad van Shell Nederland zijn er extra inspanningen verricht om voldoende geschikte kandidaat-bestuursleden en leden van het Verantwoordingsorgaan tijdig te identificeren en te benaderen. Hierbij worden relevante diversiteitscriteria nadrukkelijk meegenomen.

Op grond van de Code Pensioenfondsen dient het Bestuur elke twee jaar bij de evaluatie van zijn eigen functioneren een derde partij te betrekken. De eerstvolgende zelfevaluatie met externe begeleiding heeft plaatsgevonden april 2019.

Vanwege een onverwachte samenloop van uitdiensttreding c.q. interne overplaatsing zijn beide uitvoerende bestuurders posities in een kort tijdsbestek opnieuw ingevuld. Maar door gemeenschappelijke inspanningen van zowel de vertrekkende als de nieuw benoemde bestuurders, alsook extra inzet van overige medewerkers van het bestuursbureau, zijn deze wisselingen goed verlopen.

Een interne audit door Shell Internal Audit op het bestuursbureau was positief en leverde geen bevindingen op die verdere actie vereisen.

Aandachtspunten 2019

Voor 2019 zijn door het interne toezicht de volgende aandachtspunten geformuleerd:

- Nieuwe ALM en Balans management in de DC context;
- Maatschappelijk verantwoord beleggen en het IMVB-convenant;
- Nationale Pensioendialoog en implementatieplanning;
- Communicatie: naar een hoger plan en nieuwe opties verkennen.

2. REACTIE VAN DE UITVOERENDE BESTUURSLEDEN OP HET VERSLAG VAN HET INTERN TOEZICHT

Persoonlijk was 2018 voor de uitvoerende bestuurders een belangrijk jaar, aangezien zij beiden in de loop van het verslagjaar met hun bestuursrol bij SNPS zijn gestart. Dat de niet-uitvoerende bestuurders oordelen dat de uitvoerende bestuurders hun taken in 2018 op professionele wijze hebben vervuld, stemt tot gepaste tevredenheid.

De pensioensector verandert snel. Thema's als technologische innovatie, deelnemersbetrokkenheid en maatschappelijk verantwoord beleggen nemen voor pensioenfondsen in belang toe. Dat vraagt van de managementorganisatie blijvende aandacht voor verandervermogen, grip op de uitbestede taken en van het gehele Bestuur een heldere toekomstvisie en strategie. De uitvoerende bestuursleden willen hierbij de bestaande effectieve samenwerking met de niet-uitvoerende bestuursleden verder brengen.

De uitvoerende bestuursleden onderschrijven de door de niet-uitvoerende bestuursleden aangedragen prioriteiten en aandachtspunten: deze zijn reeds ingebed in het werkplan voor 2019. Speerpunt daarbij blijft het onderhouden van een open dialoog met alle stakeholders, zodat SNPS in staat blijft om met draagvlak wendbaar te opereren in het snel veranderende pensioenlandschap.

3. OORDEEL VAN HET VERANTWOORDINGSORGAAN

Inleiding

De taak van het Verantwoordingsorgaan (VO) is om het Bestuur van SNPS van advies te voorzien over de in de statuten vastgelegde thema's. Daarnaast formuleert het VO jaarlijks een oordeel over het handelen van het Bestuur, over het door het Bestuur uitgevoerde beleid en over de beleidskeuzes voor de toekomst.

Gedurende 2018 is de samenstelling van het VO gewijzigd. Eén werkgeverslid heeft de mogelijkheid gekregen om in het buitenland te werken en één werknemerslid heeft de keuze gemaakt Shell te verlaten. Beiden hebben daarmee het VO verlaten. Volgend hierop is één inleerder aan werkgeverszijde benoemd tot volwaardig lid van het VO.

Daarnaast wordt momenteel gezocht naar nieuwe leden zodat het VO in 2019 weer een volledige bezetting heeft, inclusief één inleerder aan werknemerszijde en één inleerder aan werkgeverszijde.

Het pensioenfonds heeft tot dusver nagenoeg geen gepensioneerde deelnemers en daardoor nog geen vertegenwoordiging namens de pensioengerechtigden binnen het VO.

Personalia zijn te vinden in de bijlage.

Activiteiten/bronnen voor oordeelsvorming

Bij het vormen van een oordeel richt het VO zich op het door het Bestuur gevoerde beleid, de beleidsvoornemens aan het begin van en gedurende het jaar en de uitgevoerde belangenafwegingen. Daarnaast neemt het VO het jaarverslag en oordeel van het voorgaande jaar in beschouwing.

Gedurende het jaar heeft het VO in totaal zevenmaal vergaderd met het Bestuur. Deze goed voorbereide vergaderingen verlopen open en constructief, met voldoende gelegenheid tot vragen. De agenda wordt vooraf samengesteld, waarbij het VO gelegenheid krijgt tot het aandragen van agendapunten. In de aanloop naar de vergadering ontvangt het VO het materiaal dat tijdens de vergadering besproken wordt. Het VO heeft in 2018 een werkplan opgesteld en dit gedeeld met het Bestuur. Tijdens de frequent voorkomende interne VO overleggen worden onder andere mogelijke agendapunten, de aangeleverde materialen voor de vergadering en de uitgevoerde werkzaamheden in relatie tot het VO werkplan besproken. Dit alles draagt bij tot efficiënt overleg, constructieve discussie en gerichte vragen. Naast de reguliere vergaderingen zijn er ontmoetingen georganiseerd waar meer specifieke onderwerpen zijn besproken. Het VO krijgt op deze wijze mogelijkheden tot het verkrijgen van alle relevante informatie om tot een degelijk oordeel te komen. Het VO heeft de omgang met zowel uitvoerende als niet-uitvoerende bestuurders als prettig en constructief ervaren.

Reflectie op 2018

Het jaar 2018 stond in het teken van het voortzetten van eerdere initiatieven en projecten. Het CVP is voortvarend ingevoerd en SNPS biedt de deelnemers hiermee een innovatief, toekomstbestendige pensioenregeling. Het VO is verheugd om te zien dat het Bestuur de missie, visie en strategie integraal heeft vernieuwd. Met de focus op deelnemersbetrokkenheid, de one-stop-shop en de flexplanner, ziet het VO de 'customer centric focus', als onderdeel van de strategie, al concreet worden. Er is ook beweging geweest op het gebied van ESG. Het convenant voor Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen is getekend en er zijn concrete besluiten genomen voor specifieke uitsluitingen in beleggingen.

Tevens heeft in 2018 Shell Internal Audit (SIA) een audit uitgevoerd van Shell Pensioenbureau Nederland. De uitkomst van de audit was goed en er waren geen bevindingen.

Het jaar 2018 werd gekenmerkt door organisatorische veranderingen binnen het pensioenbureau, de uitvoerende en de niet-uitvoerende bestuursleden. De eerder ingezette organisatorische veranderingen binnen het pensioenbureau (naar aanleiding van de uitbesteding van de pensioenadministratie van het andere Shell pensioenfonds aan Achmea Pensioenservices) zijn in 2018 afgerond en er zijn twee nieuwe uitvoerende bestuursleden aangetreden. Zoals in het oordeel over 2017 benadrukt het VO dat het een aandachtspunt blijft om de continuïteit en de kwaliteit van het bestuur te waarborgen, met name op het gebied van beleggingskennis. Het Bestuur heeft gedurende het jaar het VO op een transparante en duidelijke wijze op de hoogte gehouden van de status en progressie op zowel de kortdurige als langdurige projecten.

Waar het de operationele uitvoer van projecten betreft, is het VO tevreden. Waar er duidelijke tijdslijnen en doelen staan, worden projecten over het algemeen tijdig en op juiste wijze afgerond. De implementatie van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) is hier een goed voorbeeld van. Er zijn wel nog verbeteringen mogelijk. Een voorbeeld is de voortgang met betrekking tot de implementatie van de flexplanner. Ondanks de vertraging in de implementatie is het VO verheugd te zien dat hier nu progressie geboekt wordt op de innovatieve planner tool.

In navolging van afgelopen jaren kan het VO, op basis van de regelmatige interacties met het Bestuur, de niet-uitvoerende bestuursleden, en het management van SPN, constateren dat de dynamiek, communicatie en onafhankelijke beschouwing van en tussen de uitvoerende en niet-uitvoerende bestuursleden goed is.

Vooruitblik op 2019

Het VO ziet de brede zorgplicht als kernthema voor 2019. Er zijn goede stappen gezet in 2018 rondom communicatie en deelnemersbetrokkenheid, echter het VO ziet zorgplicht als een meer omvattend thema. In het kader van deze brede zorgplicht bepleit het VO dat de focus van het Bestuur zal liggen op het blijven motiveren van deelnemers om zich actief met hun pensioen bezig te houden en bij de deelnemers meer bewustzijn te creëren met betrekking tot de keuzes die ze maken en de impact die deze keuzes hebben op hun pensioen. Het is dan ook goed om te zien dat het Bestuur al enige tijd bezig is met het uitdiepen van de mogelijkheden, zoals financiële educatie, financiële planningsgesprekken en fysieke workshops, omtrent deze "actieve deelnemer betrokkenheid". Het VO ziet dit graag verder ontwikkeld en geïmplementeerd worden zodat er invulling wordt gegeven aan de brede zorgplicht. Het VO steunt het Bestuur in het streven de communicatie met deelnemers te verbeteren en is graag bereid hierin een actieve rol te spelen.

Ook rondom ESG kunnen er nog stappen gezet worden. Ondanks de positieve beweging op het ESG gebied, adviseert het VO de aandacht in 2019 te richten op spoedige ontwikkeling van een geformaliseerd ESG-beleid en, zoals reeds aangegeven in het oordeel van het VO over 2017, concrete en tastbare, korte en lange termijn ambities te formuleren op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Het VO vertrouwt er op dat dit onderwerp in 2019 meer aandacht zal krijgen. Het VO blijft bereid hierin een adviserende rol te spelen.

In 2019 zal er een ALM studie worden uitgevoerd voor SNPS. Het VO erkent de urgentie van de ALM studie en benadrukt het belang dat dit voortvarend opgepakt wordt en de uitkomsten tijdig doorgevoerd worden in de beleggingsprofielen.

Adviesaanvragen

In het afgelopen jaar heeft het Bestuur eenmaal formeel om advies verzocht, in verband met de wet waardeoverdracht klein pensioenen. De adviesaanvraag is door het VO beoordeeld en er is een positief advies uitgebracht. De gelegenheid tot het stellen van vragen gerelateerd aan deze adviesaanvraag en de snelle en uitgebreide antwoorden op deze vragen worden sterk gewaardeerd door het VO.

Oordeel 2018

Op grond van de bovenstaande informatie heeft het VO zich een algemeen oordeel gevormd over het handelen van het Bestuur, het door het Bestuur uitgevoerde beleid en de beleidskeuzes voor de toekomst.

Met een volle agenda en een groot aantal, in parallel, aanvangende, lopende en afsluitende projecten, heeft het Bestuur getoond haar taken goed te verstaan en heeft zij de belangen van alle deelnemers en andere belanghebbenden evenwichtig in beschouwing genomen. Met name de operationele ondersteuning wordt door SPN adequaat uitgevoerd.

Op basis van de hiervoor beschreven en alle overige bevindingen van het VO, de observaties en bevindingen van de externe accountant, certificerend actuaaris en toezichthoudende (niet-uitvoerende) bestuurders in beschouwing nemende, oordeelt het VO positief over het handelen van het Bestuur aangaande het gevoerde beleid, de beleidskeuzes voor de toekomst en de naleving van goed en stabiel pensioenfondsbestuur.

Tot slot wil het VO zijn waardering uitspreken voor het werk en inzet van het Bestuur en medewerkers, en de vele inspanningen en resultaten die zijn geleverd gedurende 2018.

4. REACTIE VAN HET BESTUUR OP HET OORDEEL VAN HET VERANTWOORDINGSORGAAN

Het Bestuur dankt het VO voor het uitgebreide oordeel over 2018. Het doet het Bestuur deugd om te constateren dat het VO positief is over de wijze waarop het Bestuur het afgelopen jaar invulling heeft gegeven aan een evenwichtige belangenafweging tussen deelnemers en andere belanghebbenden binnen SNPS. De dialoog tussen het Bestuur en het VO wordt door een ieder als open en transparent ervaren. De insteek van het Bestuur is om dit in 2019 te continueren.

Het VO snijdt terecht het belang van de 'grote zorgplicht' aan. De huidige wettelijke zorgplicht, die in de pensioensector veelal wordt ervaren als noodzakelijke compliance ('plicht') evolueert langzaam richting een zorgambitie ('intrinsieke waarde'). Zorgambitie is meer dan alleen wettelijke zorgplicht, namelijk het zo goed mogelijk begrijpen van de behoeften van deelnemers en, waar nodig, deze te begeleiden in pensioenkeuzes. Daarbij is sprake van een gedeelde verantwoordelijkheid tussen pensioenfonds en deelnemer. Het fonds moet de deelnemer in staat stellen zich een weloverwogen oordeel te vormen over bijvoorbeeld de impact van een life event, door daarover correcte, duidelijke en niet-misleidende informatie te verstrekken. Anderzijds rust op de deelnemer de verantwoordelijkheid om zich in de informatie te verdiepen.

Zoals in dit jaarverslag genoemd, heeft het Bestuur voor de periode 2019-2020 een aantal strategische thema's vastgesteld in dialoog met het VO. Met name de thema's technologische innovatie en de deelnemer centraal (deelnemersbetrokkenheid) zijn cruciaal voor een verdere invulling van de zorgambitie die SNPS zichzelf heeft gesteld. Ook klantgerichte communicatie, waarbij het belang van de deelnemer centraal staat, is hierbij van belang. Waar mogelijk zal het Bestuur hierbij gebruik maken van geaggregeerde (geanonimiseerde) deelnemersdata op basis van surfgedrag op de website en het deelnemersportaal, alsmede van informatie uit het deelnemerspanel van SNPS.

Met betrekking tot de door het VO gewenste invulling van het ESG-beleid merkt het Bestuur op het door SNPS ondertekende IMVB-convenant handvatten geeft ten aanzien van onder meer 'due diligence' en 'disclosure' van ESG-beleggingen voor pensioenfondsen. Het IMVB-convenant zal in de komende twee jaar worden geïmplementeerd. Hierbij zal nauw worden samengewerkt met het VO en andere stakeholders waaronder de deelnemers, de sponsor en AIM. Het Bestuur kijkt daarnaar uit.

5. OVERIG

Ombudsman Pensioenen

In 2018 heeft de Ombudsman Pensioenen geen klachten van belanghebbenden bij het pensioenfonds in behandeling genomen.

Het Bestuur

Den Haag, 23 mei 2019

JAARREKENING

1. BALANS PER 31 DECEMBER

(NA VOORGESTELDE BESTEMMING VAN HET SALDO VAN BATEN EN LASTEN)			
X € 1.000		2018	2017
ACTIVA			
Beleggingen voor risico deelnemers	(1)	168.603	139.841
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	(2)	13.816	11.945
Vorderingen en overlopende activa	(3)	989	784
Liquide middelen	(4)	9.272	7.384
		192.680	159.954
PASSIVA			
Stichtingskapitaal en reserves	(5)	4.359	3.207
Technische voorzieningen	(6)	13.816	11.945
Voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers	(7)	168.603	139.841
Voorziening toekomstige uitvoeringskosten	(8)	5.154	4.316
Overige schulden en overlopende passiva	(9)	748	645
		192.680	159.954

(*) De nummering verwijst naar de toelichting

2. STAAT VAN BATEN EN LASTEN

X € 1.000		2018	2017
BATEN			
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	(10)	44.048	40.061
Beleggingsresultaten risico deelnemers	(11)	-6.367	6.845
Overige baten	(12)	-	8
Totaal baten		37.681	46.914
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	(13)	1.177	1.361
Pensioenuitvoeringskosten	(14)	2.313	1.952
Mutatie pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	(15)	28.762	37.523
Mutatie technische voorzieningen	(16)	1.871	5.313
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen	(17)	-1.871	-5.313
Mutatie voorziening toekomstige uitvoeringskosten	(18)	838	1.041
Saldo overdrachten van rechten voor risico deelnemers	(19)	-2.690	-1.033
Herverzekeringen	(20)	6.129	5.262
Totaal lasten		36.529	46.106
Saldo van baten en lasten		1.152	808

(*) De nummering verwijst naar de toelichting

X € 1.000		2018	2017
BESTEMMING VAN HET SALDO VAN BATEN EN LASTEN			
Algemene reserve - Bruto pensioenregeling		1.082	628
Algemene reserve - Netto pensioenregeling		70	180
		1.152	808

3. KASSTROOMOVERZICHT

(X € 1.000)		
HET KASSTROOMOVERZICHT IS OPGESTELD VOLGENS DE DIRECTE METHODE	2018	2017
KASSTROOM UIT PENSIOENACTIVITEITEN		
Ontvangen premiebijdragen van werkgevers en werknemers	43.934	41.175
Ontvangen waardeoverdrachten risico deelnemers	2.690	1.033
Betaalde pensioenuitkeringen/afkopen	-1.295	-1.334
Betaalde kosten herverzekeringen	-6.123	-5.282
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-2.188	-2.383
Ontvangen diverse baten	-	8
	37.018	33.217
KASSTROOM UIT BELEGGINGSACTIVITEITEN		
Ontvangen inzake verkopen beleggingen voor risico deelnemers	3.244	9.296
Aankopen beleggingen voor risico deelnemers	-38.093	-39.832
Overige mutaties inzake beleggingen risico deelnemers	-281	-142
	-35.130	-30.678
Mutatie liquide middelen	1.888	2.539
SAMENSTELLING GELDMIDDELEN		
Liquide middelen per 1 januari	7.384	4.845
Mutatie liquide middelen	1.888	2.539
Liquide middelen per 31 december	9.272	7.384

4. ALGEMENE TOELICHTING

Inleiding

Shell Nederland Pensioenfonds Stichting (hierna SNPS of het pensioenfonds) biedt twee pensioenregelingen aan op basis van zuiver beschikbare premie, te weten Pensioenreglement I (voor de Bruto pensioenregeling) en Pensioenreglement Netto Pensioenregeling. De deelnemer kan het opgebouwde pensioenkapitaal aanwenden voor een variabel pensioen binnen SNPS (door middel van het Collectief Variabel Pensioen hierna CVP) of een vaste pensioenuitkering bij een pensioenverzekeraar naar keuze.

Het algemene uitgangspunt van het te voeren beleid van SNPS is om de pensioenovereenkomsten na te komen en wel tegen zo stabiel mogelijke premies. Hierbij wordt gestreefd de kosten zo laag mogelijk te houden, binnen de randvoorwaarden die het Bestuur stelt ten aanzien van kwaliteit van uitvoering. Deze doelstelling is nader uitgewerkt in onder andere de statuten, de pensioenreglementen, de uitvoeringsovereenkomsten en de Actuariële Bedrijfstechnische Nota (ABTN).

De pensioenovereenkomsten zoals vastgelegd in de individuele arbeidsovereenkomsten van werknemers, zijn neergelegd in twee pensioenreglementen op basis van een zuiver beschikbare premie, te weten Pensioenreglement I (voor de Bruto pensioenregeling) en de Netto Pensioenregeling. Vanaf 1 april 2017 bestaat de mogelijkheid om deel te nemen aan het CVP.

Als gevolg van de kenmerken van de zuivere beschikbare premieregelingen en het feit dat het pensioenfonds geen ingegane pensioenen voor risico van het pensioenfonds kent, liggen zowel het beleggingsrisico, het renterisico en het langlevensrisico gedurende de gehele duur van

deelneming en pensionering (in geval van deelname aan het CVP) bij de (gewezen) deelnemer respectievelijk de pensioengerechtigde. Risico's voortvloeiende uit de risicoverzekeringen in verband met overlijden en arbeidsongeschiktheid tot de pensioendatum zijn volledig herverzekerd.

Gelet op de bovenstaande kenmerken van de uitgevoerde pensioenregelingen, is de beleidsruimte binnen SNPS afgebakend. Vanwege de door de werkgever, in overleg met de Centrale Ondernemingsraad Shell, bepaalde inhoud van de pensioenregelingen is de ruimte voor het voeren van een eigen pensioenbeleid beperkt. Gegeven de aard van de pensioenregelingen (zuiver beschikbare premie) is de ruimte voor het voeren van een premiebeleid beperkt en is er geen sprake van een indexatiebeleid. De voornaamste beleidsterreinen waarop SNPS wel nadrukkelijk een eigen beleid voert, zijn het beleggingsbeleid, het communicatiebeleid en het uitbestedingsbeleid (onder meer met betrekking tot de pensioenadministratie en het vermogensbeheer).

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving in het bijzonder Richtlijn 610.

De bedragen opgenomen in de jaarrekening zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven.

Het Bestuur heeft op 23 mei 2019 de jaarrekening vastgesteld.

Presentatiewijziging

SNPS belegt in beleggingsfondsen. Met het oog op transparantie is de toelichting op de beleggingen gebaseerd op de beleggingen in de portefeuilles van deze beleggingsfondsen ('look through'). Over 2018 is een diepere "look through" toegepast dan in de jaarrekening 2017. De vergelijkende cijfers van de vastrentende waarden zijn hierdoor 385 duizend lager en de derivaten 385 duizend hoger. De hieraan gerelateerde specificaties zijn aangepast. Toelichtingen in de paragraaf 'Risicobeheer' kunnen daarom afwijken van de balansposten.

Schattingswijzigingen

Prognosetafel

De actuariële grondslagen en/of methoden worden periodiek beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. In september 2018 heeft het Actuarieel Genootschap (AG) een nieuwe Prognosetafel gepubliceerd (Prognosetafel AG2018) die de meest recente inzichten bevat ten aanzien van de levensverwachting in Nederland. Naar aanleiding hiervan heeft SNPS onderzoek gedaan naar de door haar gehanteerde correcties op de algemeen in Nederland verwachte sterftekansen. Als gevolg hiervan heeft SNPS besloten om de sterftegrondslagen per 31 december 2018 aan te passen. Deze aanpassing bestaat uit de invoering van de nieuwe prognosetafel en de een aanpassing van de ervaringssterfte. De invoering van de Prognosetafel AG2018 heeft geleid tot een verlaging van de voorziening met € 49 duizend en de aanpassing van de ervaringssterfte heeft geleid tot een verhoging in de voorziening van € 52 duizend.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

Opname in de balans en staat van baten en lasten

Een actief is in de balans opgenomen, als het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het

pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Een verplichting is in de balans opgenomen, als het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met

een uitstroom van middelen en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Een actief of verplichting is niet (meer) in de balans opgenomen:

- Als door een transactie (nagenoeg) alle toekomstige economische voordelen en (nagenoeg) alle risico's van een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen;
- Vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum.

Hierdoor kan sprake zijn van een post 'nog af te wikkelen transacties', die zowel een actief als een passief kan zijn.

Baten zijn in de staat van baten en lasten opgenomen, als een vermeerdering van het economisch potentieel -samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting- heeft plaatsgevonden en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Lasten zijn in de staat van baten en lasten opgenomen, als een vermindering van het economisch potentieel -samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting- heeft plaatsgevonden en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Saldering van een actief en een verplichting

Een actief en een verplichting zijn gesaldeerd (netto) opgenomen, als er sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen én de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De hiermee samenhangende rentebaten en rentelasten zijn eveneens gesaldeerd opgenomen.

Reële waarde

Activa en verplichtingen zijn gewaardeerd tegen reële waarde, tenzij anders is aangegeven.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening volgens Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt, die van invloed zijn op de grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa, verplichtingen, baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren, die -gegeven de omstandigheden- als redelijk zijn beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen, die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld.

Herzieningen van schattingen zijn opgenomen:

- in het verslagjaar waarin de schatting is herzien, als de herziening alleen voor dat verslagjaar gevolgen heeft, of
- in het verslagjaar van herziening en toekomstige verslagjaren, als de herziening gevolgen heeft voor zowel het verslagjaar als toekomstige verslagjaren.

Splitsing kosten tussen bruto en netto pensioenregeling

Specifieke kosten, waaronder de administratiekosten, zijn per regeling gefactureerd en toegerekend naar de Bruto en de Netto pensioenregeling. Voor 'algemene' kosten (de kosten die niet specifiek zijn toe te rekenen aan of de Bruto of de Netto pensioenregeling) wordt een verdeelsleutel toegepast om de kosten te splitsen naar de Bruto pensioenregeling en de Netto pensioenregeling. De toegepaste verdeelsleutel is in de betreffende toelichting vermeld.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er is geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en onrealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief transactiekosten, provisies, valutakoersverschillen, e.d., zijn als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta zijn omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten uit transacties in vreemde valuta's zijn omgerekend naar euro's tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

KOERSEN VREEMDE VALUTA TEN OPZICHTE VAN DE EURO	31-12-2018	31-12-2017
Amerikaanse Dollar	1,14	1,20
Britse Pond	0,90	0,89
Hongkong Dollar	8,95	9,39
Japanse Yen	125,42	135,27
Canadese Dollar	1,56	1,50
Australische Dollar	1,62	1,54
Zwitserse Frank	1,13	1,17

SPECIFIEKE GRONDSLAGEN

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Beleggingen voor risico deelnemers

Beleggingen voor rekening en risico deelnemers zijn middelen die aangehouden worden op rekeningen ten behoeve van deelnemers die zelf het beleggingsrisico dragen in het kader van de beschikbare premieregeling.

De Bruto en de Netto pensioenregeling van SNPS omvatten drie Life Cycle profielen: Defensief, Neutraal en Offensief. Als een deelnemer geen beleggingskeuze heeft gemaakt, worden de netto beschikbare premies (zijnde de gestorte premies exclusief de opslagen voor risicopremies en kosten) belegd conform het Life Cycle profiel Neutraal. De drie Life Cycle profielen worden in de praktijk door middel van vier 'administratieve' Life Cycle portefeuilles uitgevoerd, waarbij binnen de Life Cycle portefeuilles geïnvesteerd wordt in onderliggende institutionele beleggingsfondsen. Life Cycle portefeuilles Rente, Match I en Match II beleggen in vastrentende waarden, Life Cycle portefeuille Rendement belegt voornamelijk in zakelijke waarden. Match II is begin 2018 samengevoegd met Match I. In Life Cycle profiel Offensief wordt derhalve relatief het meest belegd in Life Cycle portefeuille Rendement, in Life Cycle profiel Defensief wordt relatief het minst belegd in Life Cycle portefeuille Rendement. Verder geldt voor alle Life Cycle profielen dat naarmate de pensioendatum nadert het gewicht in Life Cycle portefeuille Rendement wordt afgebouwd.

De twee administratieve CVP portefeuilles beleggen in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen, waarbij deze beleggingsfondsen beleggen in aandelen, vastgoed, vastrentende waarden, overige beleggingen en derivaten. Er is geen individuele keuze mogelijk. Het Bestuur stelt de CVP-beleggingsmix vast op basis van een ALM-studie.

Beleggingen en kosten van vermogensbeheer kunnen naar de volgende 4 niveaus worden onderverdeeld:

Niveau 1: Het niveau van SNPS;

Niveau 2: Het niveau van de vier Life Cycle portefeuilles en de twee administratieve CVP portefeuilles die onderdeel zijn van de Beleggingen voor risico deelnemers;

Niveau 3: Het niveau van de onderliggende institutionele beleggingsfondsen binnen de vier Life Cycle portefeuilles en de twee administratieve CVP portefeuilles van niveau 2;

Niveau 4: Het niveau van de beleggingen binnen de onderliggende institutionele beleggingsfondsen van niveau 3.

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd tegen de reële waarde per balansdatum. Voor een deel van de financiële instrumenten kan gebruik worden gemaakt van genoteerde marktprijzen. Bepaalde instrumenten, zoals participaties in beleggingsfondsen worden gewaardeerd door gebruik te maken van de intrinsieke waarde. Het is gebruikelijk en mogelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Slechts indien de reële waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs.

Overlopende activa en passiva alsmede liquiditeiten die voor beleggingsdoeleinden worden aangehouden binnen de beleggingsportefeuilles worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Het verschil tussen reële waarde en nominale waarde is bij deze activa en passiva in het algemeen gering als gevolg van de korte looptijd.

Participaties in beleggingspools en -instellingen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor die onderliggende beleggingen (look-through benadering). Vorderingen en schulden uit beleggingen welke samenhangen met een specifieke beleggingscategorie worden onder beleggingsdebiteuren dan wel -crediteuren opgenomen in de betreffende beleggingscategorie.

Het pensioenfonds belegt niet direct in financiële instrumenten, zoals derivaten, ter afdekking van beleggingsrisico's en het realiseren van het vastgelegde beleggingsbeleid. Derivaten die deel uitmaken van een beleggingsfonds zijn opgenomen als een afzonderlijke beleggingscategorie.

(Reële) waardebepaling

Via vier 'administratieve' Life Cycle portefeuilles (LCP Rente, Match I, Rendement en Match II) en twee 'administratieve' CVP portefeuilles wordt belegd in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen, waarbij deze beleggingsfondsen beleggen in aandelen, vastgoed, vastrentende waarden, overige beleggingen en derivaten. Match II is begin 2018 samengevoegd met Match I.

De beleggingen van het pensioenfonds worden op niveau 3 gewaardeerd tegen de reële waarde per balansdatum. De reële waarde is gebaseerd op de Net Asset Value (NAV) van de onderliggende beleggingsfondsen binnen de vier Life Cycle portefeuilles. De NAV is gelijk aan de intrinsieke waarde die de manager van het beleggingsfonds op 31 december heeft gepubliceerd en is gelijk aan de handelsprijs op 31 december als op die datum is gehandeld.

Vastgoedbeleggingen

De beleggingen zijn gewaardeerd op niveau 3. Voor de splitsing van de beleggingen naar categorie vastgoed is gebruik gemaakt van look through in de beleggingen op niveau 3.

Aandelen

De beleggingen zijn gewaardeerd op niveau 3. Voor de splitsing van de beleggingen naar categorie aandelen is gebruik gemaakt van look through in de beleggingen op niveau 3.

Vastrentende waarden

De beleggingen zijn gewaardeerd op niveau 3. Voor de splitsing van de beleggingen naar categorie vastrentende waarden is gebruik gemaakt van look through in de beleggingen op niveau 3.

Derivaten

Het pensioenfonds maakt geen direct gebruik van derivaten, zoals bijvoorbeeld voor afdekking van valutarisico's. In de onderliggende beleggingsinstellingen kunnen wel derivaten worden gebruikt.

De beleggingen zijn gewaardeerd op niveau 3. Voor de splitsing van de beleggingen naar categorie is gebruik gemaakt van look through in de beleggingen op niveau 3.

Overige beleggingen

De beleggingen zijn gewaardeerd op niveau 3. Voor de splitsing van de beleggingen naar categorie is gebruik gemaakt van look through in de beleggingen op niveau 3.

Securities lending

Het pensioenfonds participeert niet direct in securities lending. In de jaarrekening zijn derhalve geen securities lending posities verwerkt. In de onderliggende beleggingsinstellingen kan wel sprake zijn van securities lending.

Herverzekeringsdeel technische voorzieningen**Bruto pensioenregeling**

De Bruto pensioenregeling van SNPS is van kracht per 1 juli 2013. Deze pensioenregeling kan, behoudens de risicodekkingen, worden gekarakteriseerd als premieovereenkomst. De door SNPS toegezegde risicodekkingen bij overlijden in actieve dienst en bij (partiële) arbeidsongeschiktheid worden gekarakteriseerd als een uitkeringsovereenkomst op basis van eindsalaris en pensioenjaren.

De pensioenregeling voorziet in een beschikbare premie, een (partieel) arbeidsongeschiktheidspensioen ten behoeve van de deelnemers en in een (tijdelijk) partnerpensioen en een wezenpensioen bij overlijden in actieve dienst ten behoeve van de nabestaanden. Tevens bevat de pensioenregeling een verzekering voor premievrije voortzetting van de pensioenopbouw bij (partiële) arbeidsongeschiktheid.

Netto pensioenregeling

De vrijwillige Netto pensioenregeling van SNPS is van kracht per 1 januari 2015. Deze pensioenregeling kan, behoudens de risicodekkingen, worden gekarakteriseerd als premieovereenkomst.

De door SNPS toegezegde risicodekkingen bij overlijden in actieve dienst en premievrijstelling bij (partiële) arbeidsongeschiktheid worden gekarakteriseerd als een uitkeringsovereenkomst.

De pensioenregeling voorziet in een netto pensioenpremie ten behoeve van de deelnemers en in een netto partnerpensioen en wezenpensioen bij overlijden in actieve dienst ten behoeve van de nabestaanden. Tevens bevat de pensioenregeling een verzekering voor premievrije voortzetting van de pensioenopbouw bij (partiële) arbeidsongeschiktheid.

De risico's van overlijden in actieve dienst en premievrijstelling van pensioenopbouw bij (partiële) arbeidsongeschiktheid zijn volledig herverzekerd bij Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. Het risico van (partiële) arbeidsongeschiktheid gedurende actieve dienst is volledig herverzekerd bij Achmea Schadeverzekeringen N.V.

Vorderingen uit herverzekeringscontracten op risicobasis worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet. Voor de IBNR-voorziening (IBNR staat voor Incurred But Not Reported) is een vordering op de herverzekeraar opgenomen gelijk aan de waardering van de IBNR-voorziening (zie waarderingsgrondslag verderop in dit hoofdstuk). Voor de voorziening voor levenslang partnerpensioen is een vordering op de herverzekeraar opgenomen gelijk aan de waardering van de voorziening voor de levenslang partnerpensioen (zie waarderingsgrondslag verderop in dit hoofdstuk). Voor de voorziening premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid is een vordering op de herverzekeraar opgenomen gelijk aan de waardering van de voorziening premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid (zie waarderingsgrondslag verderop in dit hoofdstuk).

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa zijn bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Daarna tegen de geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde als er geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, als er sprake is van oninbaarheid.

Overige activa

Onder meer worden hieronder de liquide middelen opgenomen voor zover dit banktegoeden betreft welke onmiddellijk opeisbaar zijn. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Zij worden onderscheiden van liquiditeiten die voor beleggingsdoeleinden worden aangehouden binnen de beleggingsportefeuilles, deze zijn verwerkt onder de beleggingen.

Stichtingskapitaal en reserves

Algemene reserve

De algemene reserve bestaat uit het verschil tussen de activa van het pensioenfonds enerzijds en de hiervoor bedoelde technische voorzieningen en overige passiva anderzijds. Het saldo van baten en lasten zal toegevoegd of onttrokken worden aan de algemene reserve.

Het minimaal vereist eigen vermogen bij de voorziening voor risico (gewezen) deelnemers wordt vastgesteld met inachtneming van het bepaalde bij en krachtens de Pensioenwet. Volgens het bepaalde is het minimaal vereist eigen vermogen bij de voorziening voor risico (gewezen) deelnemers gelijk aan 25% van de jaarlijkse beheerslasten. Aanvullend moet een bedrag aan eigen vermogen worden aangehouden vanwege het feit dat het pensioenfonds overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico's in actieve dienst heeft herverzekerd bij externe partijen.

Technische voorzieningen

Overige technische voorzieningen

De overige technische voorzieningen bestaan uit de volgende voorzieningen:

IBNR-voorziening

Onder de overige technische voorzieningen is de IBNR-voorziening opgenomen. Deze voorziening is bedoeld om de schade die in de toekomst ontstaat door voor de balansdatum ingegane arbeidsongeschiktheid te kunnen financieren, ook indien de uitvoeringsovereenkomst met de toegetreden onderneming is beëindigd. De IBNR-voorziening is gelijk aan de som van de herverzekeringspremie voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid over het huidige en het voorgaande boekjaar en de herverzekeringspremie voor arbeidsongeschiktheidspensioen over het huidige en het voorgaande boekjaar. Voor de IBNR-voorziening is voor hetzelfde bedrag een vordering op de herverzekeraar opgenomen op de debetzijde van de balans.

Voorziening levenslang partnerpensioen, wezenpensioen en premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid

De Voorziening voor levenslang partnerpensioen en wezenpensioen is bedoeld om schade die in de toekomst ontstaat door overlijden van een gewezen deelnemer, vóór datum van pensionering, de partner en de wezen van een levenslang pensioen te voorzien. Dit schaderisico is volledig herverzekerd waardoor hetzelfde bedrag als vordering op de herverzekeraar is opgenomen. De Voorziening voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid is bedoeld om toekomstige pensioeninkopen bij (partiële) arbeidsongeschiktheid te financieren. Dit schaderisico is volledig herverzekerd waardoor hetzelfde bedrag als vordering op de herverzekeraar is opgenomen. De Voorziening levenslang partnerpensioen, wezenpensioen en premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid wordt vastgesteld met inachtneming van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- Rekenrente: De door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur;
- Onvoorwaardelijke indexatie: Het ingegane (tijdelijk) partnerpensioen, het ingegane wezenpensioen en het ingegane arbeidsongeschiktheidspensioen wordt jaarlijks per 1 januari met 2% verhoogd. Deze onvoorwaardelijke indexaties worden, in de vaststelling van de voorzieningen voor deze pensioensoorten, meegenomen;
- Overlevingstafels: Prognosetafel AG2018 met als basisjaar 2019, waarbij de sterftkansen met de in de onderstaande tabel opgenomen factoren worden vermenigvuldigd:

LEEFTIJDSCATEGORIE	VERMENIGVULDIGINGSFACTOR VOOR STERFTEKANSEN MANNEN
25-54	50%
55-74	56%
≥ 75	56% op leeftijd 75 oplopend met 2% per jaar tot maximaal 100%

LEEFTIJDSCATEGORIE	VERMENIGVULDIGINGSFACTOR VOOR STERFTEKANSEN VROUWEN
25-64	70%
65-79	80%
80-84	85%
≥ 85	85% op leeftijd 85 oplopend met 1% per jaar tot maximaal 100%

- **Gezinssamenstelling:** Voor gewezen deelnemers met een latent nabestaandenpensioen wordt bij berekening van de contante waarde van de partnerpensioenen uitgegaan van een gehuwdheidsfrequentie van 100% tot de pensioenleeftijd, die daarna afloopt met de sterftেকansen van de partner volgens de gebezigde overlevingstafels. Aangenomen wordt dat bij (echt)paren de man 3 jaar ouder is dan de vrouw;
- **Geboortedata:** Verondersteld is dat alle deelnemers zijn geboren op de eerste dag van de maand volgend op hun geboortemaand;
- **Arbeidsongeschiktheid:** Bij de vaststelling van de voorziening voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid wordt rekening gehouden met een jaarlijkse stijging van 5%. Deze stijging is in de voorziening opgenomen ter dekking van de stijging van de beschikbare premiestaffel per leeftijdscategorie (3% per jaar) en ter dekking van de onvoorwaardelijke indexatie van het pensioengevend salaris (2% per jaar);
- Er wordt geen rekening gehouden met reactiveringskansen;
- **Administratiekosten:** De voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds wordt met 2% verhoogd voor administratiekosten.

Voor de berekeningen die moeten worden uitgevoerd in het kader van echtscheiding en/of conversie, worden de actuariële grondslagen gehanteerd die ook voor waardeoverdrachten worden gehanteerd (wettelijke rekenregels voor waardeoverdracht).

Voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers bruto en netto pensioenregeling

In de opbouwfase van het pensioen zijn de pensioenkapitalen van de deelnemers gelijk aan de ingelegde premies (voor de netto pensioenregeling na aftrek van de premies voor de risicodekkingen) vermeerderd of verminderd met de betreffende rendementen, de verhogingen uit hoofde van overlijden van andere (gewezen) deelnemers. Na overlijden van een (gewezen) deelnemer komt het saldo van de pensioenbeleggingsrekening van de betreffende (gewezen) deelnemer te vervallen en wordt dat gebruikt voor de verhoging van de saldi pensioenbeleggingsrekeningen van de overige (gewezen) deelnemers in de desbetreffende pensioenregeling naar rato van de per (gewezen) deelnemer aanwezige saldi.

Het pensioenkapitaal in de uitkeringsfase (Collectief Variabel Pensioen (CVP)) is gelijk aan het gezamenlijk door de deelnemers ingebrachte kapitaal uit de life cycles, vermeerderd of verminderd met het hierop behaalde rendement en verminderd met de uitgekeerde pensioengelden. De variabele aanspraak van de deelnemer, die is ingekocht op moment van inbreng van het kapitaal, wordt gewaardeerd op basis van actuariële grondslagen. Per einde van het boekjaar wordt het jaarresultaat in de CVP berekend door de op basis van deze grondslagen bepaalde voorziening af te trekken van het aanwezige pensioenkapitaal. Dit resultaat zal per 1 juli aan de deelnemers worden uitgedeeld.

Bij de berekening worden de volgende actuariële grondslagen gehanteerd:

- **Rekenrente:** De door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur;
- **Vaste stijging en daling:** Bij keuze voor een vaste stijging/daling wordt het ingegane ouderdompensioen jaarlijks per 1 juli met 1% verhoogd/verlaagd. Deze vaste stijgingen/dalingen worden, in de vaststelling van de voorzieningen voor deze pensioensoort, meegenomen;

- Overlevingstafels: Prognosetafel AG2018 met als basisjaar 2019, waarbij de sterftekansen met de in de onderstaande tabel opgenomen factoren worden vermenigvuldigd:

LEEFTIJDSCATEGORIE	VERMENIGVULDIGINGSFACTOR VOOR STERFTEKANSEN MANNEN
25-54	50%
55-74	56%
≥ 75	56% op leeftijd 75 oplopend met 2% per jaar tot maximaal 100%

LEEFTIJDSCATEGORIE	VERMENIGVULDIGINGSFACTOR VOOR STERFTEKANSEN VROUWEN
25-64	70%
65-79	80%
80-84	85%
≥ 85	85% op leeftijd 85 oplopend met 1% per jaar tot maximaal 100%

- Gezinsstelling: Voor gewezen deelnemers met een latent nabestaandenpensioen wordt bij berekening van de contante waarde van de partnerpensioenen uitgegaan van een gehuwdheidsfrequentie van 100% tot de pensioenleeftijd, die daarna afloopt met de sterftekansen van de partner volgens de gebezigde overlevingstafels;
- Aangenomen wordt dat bij (echt)paren de man 3 jaar ouder is dan de vrouw;
- Geboortedata: Verondersteld is dat alle deelnemers zijn geboren op de eerste dag van de maand volgend op hun geboortemaand;
- Administratiekosten: De voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen wordt niet verhoogd voor administratiekosten.

Zowel in opbouw- als de uitkeringsfase is derhalve de voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers gelijk aan de som van de pensioenkapitalen van deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.

Voorziening toekomstige uitvoeringskosten

De voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten heeft betrekking op de contante waarde van de geschatte uitvoeringskosten voor afwikkeling van alle verplichtingen van het pensioenfonds bij beëindiging van de uitvoeringsovereenkomst met de werkgever. Deze voorziening wordt bepaald op basis van de op dat moment te verwachten toekomstige uitvoeringskosten. Bij de vaststelling van deze voorziening wordt er van uitgegaan dat de opgebouwde pensioenkapitalen en aanspraken 2 jaar na beëindiging van de uitvoeringsovereenkomst met de werkgever, worden overgedragen naar een andere pensioenuitvoerder.

Het pensioenfonds ontvangt als onderdeel van de Premiebijdragen een opslag voor de (lopende) uitvoeringskosten. Zie sectie Premiebijdragen van (werkgevers en werknemers).

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

Baten en lasten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn sterk gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten zijn opgenomen in het resultaat.

Premiebijdragen van werkgevers en werknemers

Bruto pensioenregeling

De feitelijke samenstelling van de beschikbare premie in enig boekjaar bestaat uit:

- a. Beschikbare premies die op de pensioenbeleggingsrekening van de deelnemer gestort worden. De beschikbare premiestaffel is uitgedrukt in een percentage van de pensioengrondslag;
- b. De aan de herverzekeraar verschuldigde risicopremies voor dekking van risico's van overlijden in actieve dienst en arbeidsongeschiktheid;
- c. Een opslag ter dekking van de (lopende) administratie- en uitvoeringskosten;
- d. Een door het pensioenfonds vast te stellen opslag voor het vormen en in stand houden van de voorziening voor uitvoeringskosten;
- e. Een door het pensioenfonds vast te stellen opslag voor het vormen en in stand houden van het minimaal vereist eigen vermogen.

Netto pensioenregeling

De feitelijke samenstelling van de netto premie in enig boekjaar bestaat uit:

- a. Beschikbare premies die op de netto pensioenbeleggingsrekening van de deelnemer gestort worden welke verdeeld worden naar (i) inleg pensioenbeleggingsrekening en (ii) inhouding voor de herverzekeringen;
- b. Een opslag ter dekking van de (lopende) administratie- en uitvoeringskosten;
- c. Een door het pensioenfonds vast te stellen opslag voor het vormen en in stand houden van de voorziening voor uitvoeringskosten;
- d. Een door het pensioenfonds vast te stellen opslag voor het vormen en in stand houden van het minimaal vereist eigen vermogen.

Beleggingsresultaten risico deelnemers

(In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten. Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten van de beleggingen. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Aankoopkosten zijn verwerkt in de reële waarde van de beleggingen. Verkoopkosten worden verantwoord als onderdeel van de gerealiseerde herwaarderingen.

Kosten vermogensbeheer

De kosten van vermogensbeheer bestaan uit de kosten die binnen de Life Cycle portefeuilles worden verrekend met de beleggingsopbrengsten. Deze kosten bestaan uit betaalde transactiekosten (inclusief in- en uitstap vergoedingen) en beheervergoedingen (management fees), zoals in rekening gebracht door de managers van de onderliggende institutionele beleggingsfondsen.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten (in- en uitstapvergoedingen voor rekening van de deelnemers) bij aanschaf of verkoop van onderliggende beleggingsfondsen binnen een Life Cycle portefeuille en transactiekosten (bewaarloon en settlementkosten) binnen de onderliggende institutionele beleggingsfondsen. In- en uitstapvergoedingen zijn daarmee onderdeel van de aan- en verkoopprijs van aandelen in de onderliggende institutionele beleggingsfondsen.

Overige baten

Overige baten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen.

Pensioenuitvoeringskosten ten laste van het pensioenfonds

De pensioenuitvoeringskosten ten laste van het pensioenfonds zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. De pensioenuitvoeringskosten ten laste van het pensioenfonds kunnen worden gesplitst in kosten van pensioenbeheer ten laste van pensioenfondsen en kosten van vermogensbeheer ten laste van pensioenfondsen.

Kosten van vermogensbeheer ten laste van pensioenfondsen

Kosten van vermogensbeheer ten laste van het pensioenfonds worden onderscheiden van de kosten van vermogensbeheer die ten laste van de deelnemers komen en in mindering komen op de Beleggingsresultaten risico deelnemers. De kosten van vermogensbeheer ten laste van het pensioenfonds bestaan uit de betaalde vergoedingen aan Achmea Investment Management B.V. (AIM) in het kader van de uitbestedingsovereenkomst en de vaste vergoeding van de custodian.

Kosten van pensioenbeheer ten laste van het pensioenfonds

De kosten van pensioenbeheer ten laste van het pensioenfonds zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Verdeling tussen Bruto en Netto pensioenregeling

De pensioenuitvoeringskosten ten laste van pensioenfondsen worden aan de Bruto en de Netto pensioenregeling toegerekend op basis van de splitsing zoals opgenomen op de facturen en/of bijgevoegde specificaties. Dit geldt bijvoorbeeld voor de administratiekosten, kosten van het bestuursbureau en projectkosten. Kosten die niet specifiek zijn toe te rekenen aan hetzij de Bruto hetzij de Netto pensioenregeling worden evenredig (verdeelsleutel 50:50) over beide pensioenregelingen verdeeld.

Het pensioenfonds ontvangt als onderdeel van de Premiebijdragen (specifiek de werkgeverspremie) een opslag ter dekking van de (lopende) pensioenuitvoeringskosten.

Saldo overdrachten van rechten voor risico pensioenfonds en risico deelnemers

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen van (gewezen) deelnemers.

Herverzekeringen

Herverzekeringskosten worden toegerekend aan de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.

GRONDSLAGEN KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode:

- Alle ontvangsten en uitgaven zijn hierbij als zodanig gepresenteerd;
- Er is onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioen- en beleggingsactiviteiten.

5. TOELICHTING OP DE BALANS

Alle bedragen in de toelichting zijn x € 1.000 tenzij anders vermeld.

ACTIVA

1. Beleggingen voor risico deelnemers

Hieronder is een overzicht gegeven van de beleggingen verdeeld naar pensioenregelingen en beleggingsportefeuilles.

VERDELING BELEGGINGEN NAAR PENSIOENREGELINGEN EN BELEGGINGSPORTEFEUILLES PER 31 DECEMBER 2018 (NIVEAU 2)

	LCP Rente	LCP Match I	LCP Rendement	LCP Match II	CVP Bruto	CVP Netto	Nog te beleggen/ onttrekken	Totaal
Bruto pensioenregeling IDC	11.575	84	92.540	-	-	-	1.952	106.151
Bruto pensioenregeling CVP	-	-	-	-	2.092	-	-	2.092
Netto pensioenregeling IDC	5.269	109	50.343	-	-	-	1.070	56.791
Netto pensioenregeling CVP	-	-	-	-	-	3.569	-	3.569
Totaal	16.844	193	142.883	-	2.092	3.569	3.022	168.603

VERDELING BELEGGINGEN NAAR PENSIOENREGELINGEN EN BELEGGINGSPORTEFEUILLES PER 31 DECEMBER 2017 (NIVEAU 2)

	LCP Rente	LCP Match I	LCP Rendement	LCP Match II	CVP Bruto	CVP Netto	Nog te beleggen/ onttrekken	Totaal
Bruto pensioenregeling IDC	9.481	58	75.797	16	-	-	1.703	87.055
Bruto pensioenregeling CVP	-	-	-	-	1.788	-	-	1.788
Netto pensioenregeling IDC	4.308	90	43.424	61	-	-	1.103	49.986
Netto pensioenregeling CVP	-	-	-	-	-	2.075	-63	2.012
Totaal	13.789	148	119.221	77	1.788	2.075	2.743	139.841

In het eerste kwartaal van 2018 is de LCP Match II samengevoegd met LCP Match I.

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het verloop van de beleggingen in de beleggingsportefeuilles portefeuilles.

BELEGGINGSPORTEFEUILLES VERLOOPOVERZICHT 2018 (NIVEAU 2)						
	Stand per 1 januari 2018	Aankopen	Verkopen	Overige mutaties	Waarde mutaties	Stand per 31 december 2018
LCP Rente	13.789	3.751	-912	-	216	16.844
LCP Match I	148	85	-42	-	2	193
LCP Rendement	119.221	31.898	-1.564	-	-6.672	142.883
LCP Match II	77	-	-75	-	-2	-
CVP Bruto	1.788	290	-15	-	29	2.092
CVP Netto	2.075	2.070	-636	-	60	3.569
Nog te beleggen	2.743	-	-	279	-	3.022
Totaal	139.841	38.094	-3.244	279	-6.367	168.603

BELEGGINGSPORTEFEUILLES VERLOOPOVERZICHT 2017 (NIVEAU 2)						
	Stand per 1 januari 2017	Aankopen	Verkopen	Overige mutaties	Waarde mutaties	Stand per 31 december 2017
LCP Rente	10.657	4.988	-1.542	-	-314	13.789
LCP Match I	2.376	476	-2.594	-	-110	148
LCP Rendement	85.033	30.001	-3.064	-	7.251	119.221
LCP Match II	1.651	466	-1.999	-	-41	77
CVP Bruto	-	1.762	-6	-	32	1.788
CVP Netto	-	2.139	-91	-	27	2.075
Nog te beleggen	2.601	-	-	142	-	2.743
Totaal	102.318	39.832	-9.296	142	6.845	139.841

VERDELING BELEGGINGSPORTEFEUILLE (LCP) (NIVEAU 2) NAAR ONDERLIGGENDE WAARDEN PER 31 DECEMBER 2018 (NIVEAU 3)						
	Vastgoed beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
LCP Rente	-	-	16.844	-	-	16.844
LCP Match I	-	-	193	-	-	193
LCP Rendement	28.629	84.667	29.478	-	109	142.883
CVP Bruto	145	406	1.266	275	-	2.092
CVP Netto	234	723	2.162	450	-	3.569
Nog te beleggen	-	-	-	-	3.022	3.022
Stand per 31 december 2018	29.008	85.796	49.943	725	3.131	168.603

VERDELING BELEGGINGSPORTEFEUILLE (LCP)(NIVEAU 2) NAAR ONDERLIGGENDE WAARDEN PER 31 DECEMBER 2017 (NIVEAU 3)

	Vastgoed beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
LCP Rente	-	-	13.789	-	-	13.789
LCP Match I	-	-	148	-	-	148
LCP Rendement	23.316	72.390	23.163	-	352	119.221
LCP Match II	-	-	77	-	-	77
CVP Bruto	121	381	1.059	227	-	1.788
CVP Netto	147	443	1.227	258	-	2.075
Nog te beleggen	-	-	-	-	2.743	2.743
Stand per 31 december 2017	23.584	73.214	39.463	485	3.095	139.841

In onderstaande tabellen is de samenstelling van het belegd vermogen binnen beleggingsportefeuilles per 31 december van het boekjaar weergegeven, gesplitst naar de onderliggende institutionele beleggingsfondsen (niveau 3).

LIFE CYCLE PORTEFEUILLE RENTE NAAR ONDERLIGGENDE INSTITUTIONELE BELEGGINGSFONDSEN (NIVEAU 3)

Categorie/Fonds	Marktwaaarde 31-12-2018	Marktwaaarde 31-12-2017
Niet-Staatsobligaties Euro: iShares Euro Credit Bond Index Fund (IE)	11.241	9.262
Niet-Staatsobligaties Niet-Euro: BlackRock Intermediate Credit Bond Index Fund "B"	5.570	4.516
Liquide middelen	33	11
Totaal	16.844	13.789

LIFE CYCLE PORTEFEUILLE MATCH I NAAR ONDERLIGGENDE INSTITUTIONELE BELEGGINGSFONDSEN (NIVEAU 3)

Categorie/Fonds	Marktwaaarde 31-12-2018	Marktwaaarde 12-2017
Staatsobligaties – Lange Duratie 20 jaar: iShares Euro Government Bond 20yr Target Duration UCITS	192	147
Liquide middelen	1	1
Totaal	193	148

LIFE CYCLE PORTEFEUILLE RENDEMENT NAAR ONDERLIGGENDE INSTITUTIONELE BELEGGINGSFONDSEN (NIVEAU 3)

Categorie/Fonds	Marktwaaarde 31-12-2018	Marktwaaarde 31-12-2017
Aandelen Wereld (Ontwikkelde Markten): iShares Developed World Index Fund (IE)	27.890	23.901
Aandelen Opkomende Markten: Robeco QI Institutional EM Enhanced Index Eq Fnd	27.924	24.311
Aandelen Wereld (Low Volatility): Robeco QI Inst Global Dev Cons Equities Fund T1	28.367	23.776
Indirect vastgoed: iShares Developed Real Estate Index Fund (IE)	28.629	23.316
Vastrentende waarden - High Yield: Robeco High Yield Fund	29.479	23.162
Liquide middelen	594	755
Totaal	142.883	119.221

LIFE CYCLE PORTEFEUILLE MATCH II NAAR ONDERLIGGENDE INSTITUTIONELE BELEGGINGSFONDSEN (NIVEAU 3)

Categorie/Fonds	Marktwaaarde 31-12-2018	Marktwaaarde 31-12-2017
Staatsobligaties — Lange Duratie 20 jaar:		
iShares Euro Government Bond 20yr Target Duration UCITS	-	47
Liquide middelen	-	30
Totaal	-	77

CVP BRUTO BELEGGINGSPORTEFEUILLE NAAR ONDERLIGGENDE INSTITUTIONELE BELEGGINGSFONDSEN (NIVEAU 3)

Categorie/Fonds	Marktwaaarde 31-12-2018	Marktwaaarde 31-12-2017
Staatsobligaties euro:		
iShares Euro Government Bond Index Fund (IE)	190	158
Aandelen Wereld (Ontwikkelde Markten):		
iShares Developed World Index Fund (IE)	131	127
Indirect Vastgoed:		
iShares Developed Real Estate Index Fund (IE)	145	121
Staatsobligaties euro - Lange Duratie 20:		
iShares Euro Government Bond 20yr Target Duration UCITS	919	772
Staatsobligaties euro - Lange Duratie 40:		
Robeco Inst Liability Driven Euro Core Govt Bnd 40	275	227
Vastrentende waarden - High Yield:		
Robeco High Yield Bond Fund	142	124
Aandelen Opkomende Markten:		
Robeco QI Institutional EM Enhanced Index Eq Fnd	134	129
Aandelen Wereld (Low Volatility):		
Robeco QI Global Developed Conservative Equities	140	124
Liquide middelen	16	6
Totaal	2.092	1.788

CVP NETTO BELEGGINGSPORTEFEUILLE NAAR ONDERLIGGENDE INSTITUTIONELE BELEGGINGSFONDSEN (NIVEAU 3)

Categorie/Fonds	Marktwaaarde 31-12-2018	Marktwaaarde 31-12-2017
Staatsobligaties euro:		
iShares Euro Government Bond Index Fund (IE)	329	186
Aandelen Wereld (Ontwikkelde Markten):		
iShares Developed World Index Fund (IE)	233	152
Indirect Vastgoed:		
iShares Developed Real Estate Index Fund (IE)	234	146
Staatsobligaties euro - Lange Duratie 20:		
iShares Euro Government Bond 20yr Target Duration UCITS	1.568	886
Staatsobligaties euro - Lange Duratie 40:		
Robeco Inst Liability Driven Euro Core Govt Bnd 40	450	257
Vastrentende waarden - High Yield:		
Robeco High Yield Bond Fund	253	146
Aandelen Opkomende Markten:		
Robeco QI Institutional EM Enhanced Index Eq Fnd	240	150
Aandelen Wereld (Low Volatility):		
Robeco QI Global Developed Conservative Equities	249	141
Liquide middelen	13	11
Totaal	3.569	2.075

Reële waarde bepaling

Schattingen en veronderstellingen

Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van het pensioenfonds nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen reële waarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. De boekwaarde van alle activa en passiva op balansdatum benadert de reële waarde.

Via vier 'administratieve' Life Cycle portefeuilles en twee 'administratieve' CVP portefeuilles wordt belegd in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen, waarbij deze beleggingsfondsen beleggen in aandelen, vastgoed, vastrentende waarden, overige beleggingen en derivaten. Voor de niet-beursgenoteerde beleggingen in fondsen wordt de waardering bepaald op basis van de laatst ontvangen fondsrapportages (intrinsieke waarde methode). Deze rapportages zijn niet door een accountant gecontroleerd en de periode van deze rapportages loopt niet (in alle gevallen) synchroon met het boekjaar van het pensioenfonds. Om deze onzekerheid te mitigeren wordt gedurende het jaar de performance beoordeeld en jaarlijks achteraf een aansluiting gemaakt met de gecontroleerde jaarrekeningen van deze fondsen ('back-testing'). De waardering kan hoger of lager zijn, maar is gezien de mitigerende maatregelen naar inschatting van het bestuur niet materieel voor het beeld van de jaarrekening.

Onderscheid wordt gemaakt in de volgende waarderingmethoden:

- Beleggingen met genoteerde marktprijzen worden verhandeld aan een effectenbeurs of betreffen liquide middelen;
- Onafhankelijke taxaties;
- De netto contante waarde methode wordt bepaald door de te ontvangen kasstromen contant te maken op basis van de geldende markttrente. In de waardering is rekening gehouden met het oninbaarheidsrisico. Hieronder vallen de derivaten;
- Intrinsieke waarde: de marktwaarde ontleent aan de meest recente rapportages van de fundmanagers en de fund-to-fund managers;
- Andere methode: marktwaardebepaling niet gebaseerd op marktdata, maar gebaseerd op aannames en schattingen die de prijs significant beïnvloeden.

GEHANTEERDE WAARDERINGSMETHODIEK 2018 EN 2017 (NIVEAU 3)

	Genoteerde marktprijzen	Onafhanke- lijke taxaties	NCW- berekningen	Intrinsieke waarde methode	Andere methode(n)	Totaal
Per 31 december 2018						
Vastgoed beleggingen	-	-	-	29.008	-	29.008
Aandelen	-	-	-	85.796	-	85.796
Vastrentende waarden	-	-	-	49.943	-	49.943
Derivaten	-	-	-	725	-	725
Overige beleggingen	3.022	-	-	109	-	3.131
Totaal	3.022	-	-	165.581	-	168.603

GEHANTEERDE WAARDERINGSMETHODIEK 2018 EN 2017 (NIVEAU 3)

	Genoteerde marktprijzen	Onafhanke- lijke taxaties	NCW- berekningen	Intrinsieke waarde methode	Andere methode(n)	Totaal
Per 31 december 2017						
Vastgoed beleggingen	-	-	-	23.584	-	23.584
Aandelen	-	-	-	73.214	-	73.214
Vastrentende waarden	-	-	-	39.463	-	39.463
Derivaten	-	-	-	485	-	485
Overige beleggingen	2.743	-	-	352	-	3.095
Totaal	2.743	-	-	137.098	-	139.841

Vastgoedbeleggingen

De vastgoedbeleggingen bestaan volledig uit beleggingen in indirect vastgoed via participaties in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen die beleggen in vastgoed.

Aandelen

De beleggingen in aandelen bestaan volledig uit beleggingen in aandelen via participaties in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen die beleggen in aandelen.

Vastrentende waarden

De beleggingen in vastrentende waarden bestaan volledig uit beleggingen in vastrentende waarden via participaties in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen die beleggen in vastrentende waarden.

Overige beleggingen

De overige beleggingen bestaan volledig uit liquide middelen binnen de niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen die niet toe te wijzen zijn aan één categorie.

Nog te beleggen posten voor risico deelnemers**BRUTO PENSIOENREGELING IDC**

	31-12-2018	31-12-2017
Nog te beleggen premies december	1.888	1.603
Nog te beleggen ontvangen inkomende waardeoverdrachten	64	100
	1.952	1.703

NETTO PENSIOENREGELING IDC

	31-12-2018	31-12-2017
Nog te beleggen premies december	1.070	1.103
	1.070	1.103

NETTO PENSIOENREGELING CVP

	31-12-2018	31-12-2017
Nog te verkopen beleggingen voor uitkeringen december	-	-63
	-	-63

2. Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Specificatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen:	31-12-2018	31-12-2017
Bruto pensioenregeling	9.543	8.327
Netto pensioenregeling	4.273	3.618
	13.816	11.945

TECHNISCHE VOORZIENINGEN

	31-12-2018	31-12-2017
IBNR-voorziening	5.478	4.835
Levenslang partnerpensioen voorziening	5.611	4.936
Tijdelijk partnerpensioen voorziening	1.042	1.037
Wezenpensioen voorziening	117	141
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheids voorziening	1.568	996
Totaal	13.816	11.945

MUTATIEOVERZICHT TECHNISCHE VOORZIENINGEN

	2018	2017
Stand per 1 januari	11.945	6.632
Mutatie IBNR-voorziening	643	1.803
Mutatie levenslang partnerpensioen voorziening	675	2.218
Mutatie tijdelijk partnerpensioen voorziening	5	309
Mutatie wezenpensioen voorziening	-24	44
Mutatie premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheids voorziening	572	939
Stand per 31 december	13.816	11.945

De risico's van overlijden in actieve dienst en premievrijstelling van pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid zijn volledig herverzekerd bij Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. Het risico van arbeidsongeschiktheid gedurende actieve dienst is volledig herverzekerd bij Achmea Schadeverzekeringen N.V.

Achmea Pensioen & Levensverzekeringen N.V. en Achmea Schadeverzekeringen N.V. hebben een credit rating A met een 'negative outlook' (Standard & Poor's).

3. Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2018	31-12-2017
Bruto pensioenregeling	697	484
Netto pensioenregeling	292	300
	989	784

	31-12-2018	31-12-2017
Specificatie vorderingen / premiedebiteuren:		
Nog te ontvangen periodieke premieopslag kosten en herverzekeringskosten	898	784
Te verrekenen uitkeringen	91	-
	989	784

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

De vordering werkgever inzake premieopslag heeft betrekking op het nog van de werkgever te ontvangen bedrag uit hoofde van te verrekenen premieopslagen ter dekking van de pensioenuitvoeringskosten.

De te verrekenen uitkeringen hebben betrekking op betaalde uitkeringen die nog verkocht moeten worden uit de beleggingen in de daaropvolgende periode.

4. Liquide middelen

	31-12-2018	31-12-2017
Bruto pensioenregeling	6.790	5.027
Netto pensioenregeling	2.482	2.357
	9.272	7.384

Onder de liquide middelen pensioenfonds zijn opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op de bankrekening aangehouden bij ABN AMRO Bank N.V., die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn en niet het karakter van beleggingen hebben.

Bankrekeningen die beheerd worden door de vermogensbeheerder zijn onder de beleggingen opgenomen.

PASSIVA

5. Stichtingskapitaal en reserves

	Algemene reserve Bruto pensioenregeling	Algemene reserve Netto pensioenregeling	Totaal
Stand per 1 januari 2018	2.459	748	3.207
Uit bestemming saldo van baten en lasten	1.082	70	1.152
Stand per 31 december 2018	3.541	818	4.359

Het positieve saldo van baten en lasten is toegevoegd aan de algemene reserve.

	Algemene reserve Bruto pensioenregeling	Algemene reserve Netto pensioenregeling	Totaal
Stand per 1 januari 2017	1.831	568	2.399
Uit bestemming saldo van baten en lasten	628	180	808
Stand per 31 december 2017	2.459	748	3.207

Het positieve saldo van baten en lasten is toegevoegd aan de algemene reserve.

SOLVABILITEIT		
	31-12-2018	31-12-2017
Eigen vermogen	4.359	3.207
Minimaal vereist eigen vermogen	2.660	2.249

SOLVABILITEIT				
	31-12-2018		31-12-2017	
		In %		In %
Totaal vermogen	191.932	102,3	159.309	102,1
Af: (Technische) voorzieningen	187.573	100,0	156.102	100,0
Eigen vermogen	4.359	2,3	3.207	2,1
Minimaal vereist eigen vermogen	2.660	1,4	2.249	1,4
Feitelijke dekkingsgraad		102,3		102,1
Minimaal vereiste dekkingsgraad		101,4		101,4

De beleidsdekkingsgraad is gelijk aan de feitelijke dekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde dekkingsgraad van het moment van vaststelling en de elf daaraan voorafgaande maandeinden. Op grond van de aanwijzingen bij de verslagstaten mogen pensioenfondsen die zijn vrijgesteld van maand- en kwartaalrapportages de beleidsdekkingsgraad gelijkstellen aan de aanwezige dekkingsgraad op balansdatum.

De vereiste dekkingsgraad is gelijk aan de minimaal vereiste dekkingsgraad. Aangezien het pensioenfonds geen technische voorzieningen voor risico van het pensioenfonds heeft die niet volledig zijn herverzekerd, loopt het pensioenfonds geen beleggingsrisico voor eigen rekening en is het vereist eigen vermogen daarmee gelijk aan het minimaal vereist eigen vermogen.

Het minimaal vereist eigen vermogen bij de voorziening voor risico (gewezen) deelnemers wordt vastgesteld met inachtneming van het bepaalde bij en krachtens de Pensioenwet. Volgens het bepaalde is het minimaal vereist eigen vermogen bij de technische voorziening voor risico (gewezen) deelnemers gelijk aan 25% van de jaarlijkse beheerslasten. Aanvullend moet een bedrag aan eigen vermogen aangehouden worden vanwege het feit dat het pensioenfonds overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico's in actieve dienst heeft herverzekerd bij externe partijen. Het minimaal vereist eigen vermogen van SNPS bedraagt ultimo 2018 € 2.660, € 2.127 ten behoeve van de Bruto pensioenregeling en € 533 ten behoeve van de Netto pensioenregeling.

Aangezien het eigen vermogen ultimo 2018 € 4.359 bedraagt, is ultimo 2018 geen sprake van een dekkingstekort. Vanwege het karakter van de regeling (zuivere premieovereenkomst) wordt een vereist eigen vermogen niet bepaald.

6. Technische voorzieningen

	31-12-2018	31-12-2017
Bruto pensioenregeling	9.543	8.327
Netto pensioenregeling	4.273	3.618
	13.816	11.945
Technische voorzieningen		
IBNR-voorziening	5.478	4.835
Levenslang partnerpensioen voorziening	5.611	4.936
Tijdelijk partnerpensioen voorziening	1.042	1.037
Wezenpensioen voorziening	117	141
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheids voorziening	1.568	996
Totaal	13.816	11.945
Mutatieoverzicht technische voorzieningen	2018	2017
Stand per 1 januari	11.945	6.632
Mutatie IBNR-voorziening	643	1.803
Mutatie levenslang partnerpensioen voorziening	675	2.218
Mutatie tijdelijk partnerpensioen voorziening	5	309
Mutatie wezenpensioen voorziening	-24	44
Mutatie premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheids voorziening	572	939
Stand per 31 december	13.816	11.945

De risico's van overlijden in actieve dienst en premievrijstelling van pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid zijn volledig herverzekerd bij Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. Het risico van arbeidsongeschiktheid gedurende actieve dienst is volledig herverzekerd bij Achmea Schadeverzekeringen N.V.

7. Voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers

	31-12-2018	31-12-2017
Bruto pensioenregeling IDC	106.151	87.055
Bruto pensioenregeling CVP	2.092	1.788
Netto pensioenregeling IDC	56.791	48.986
Netto pensioenregeling CVP	3.569	2.012
	168.603	139.841

SPECIFICATIE BRUTO PENSIOENREGELING CVP

	31-12-2018	31-12-2017
Bruto pensioenregeling CVP aanspraken	2.139	1.762
Bruto pensioenregeling CVP nog toe te delen resultaat	-47	26
	2.092	1.788

SPECIFICATIE NETTO PENSIOENREGELING CVP

	31-12-2018	31-12-2017
Netto pensioenregeling CVP aanspraken	3.658	1.988
Netto pensioenregeling CVP nog toe te delen resultaat	-89	24
	3.569	2.012

VERLOOPOVERZICHT VOORZIENING PENSIOENVERPLICHTINGEN PER PENSIOENREGELING					
	Bruto pensioen-regeling IDC	Bruto pensioen-regeling CVP	Netto pensioen-regeling IDC	Netto pensioen-regeling CVP	Totaal
Stand per 1 januari 2017	65.439	-	36.879	-	102.318
Premiestortingen	18.080	-	13.250	-	31.330
Inkomende waardeoverdrachten	1.200	-	-	-	1.200
Uitgaande waardeoverdrachten	-167	-	-	-	-167
Uitkeringen en afkopen	-7	-6	-1.071	-204	-1.288
Beleggingsresultaat	4.393	32	2.393	27	6.845
Overige mutaties	-121	-	-276	-	-397
Van IDC naar CVP	-1.762	1.762	-2.189	2.189	-
Stand per 31 december 2017	87.055	1.788	48.986	2.012	139.841
Premiestortingen	20.905	-	12.602	-	33.507
Inkomende waardeoverdrachten	2.910	-	-	-	2.910
Uitgaande waardeoverdrachten	-214	-	-6	-	-220
Uitkeringen en afkopen	-78	-15	-435	-540	-1.068
Beleggingsresultaat	-4.137	29	-2.319	60	-6.367
Van IDC naar CVP	-290	290	-2.037	2.037	-
Stand per 31 december 2018	106.151	2.092	56.791	3.569	168.603

Voor een verdere toelichting op de mutaties zie de toelichting op de staat van baten en lasten.

De gevoerde pensioenregelingen van SNPS betreffen individuele beschikbare premieregelingen.

8. Voorziening toekomstige uitvoeringskosten

	31-12-2018	31-12-2017
Bruto pensioenregeling	2.689	2.515
Netto pensioenregeling	2.465	1.801
	5.154	4.316

Het pensioenfonds houdt een voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten aan zodat het pensioenfonds de uitvoeringskosten kan dragen in geval van discontinuïteit van de onderneming en de te maken uitvoeringskosten voor de dan gewezen deelnemers niet uit het rendement hoeven te worden onttrokken. Bij de vaststelling van deze voorziening wordt ervan uitgegaan dat de opgebouwde pensioenkapitalen en aanspraken 2 jaar na beëindiging van de uitvoeringsovereenkomst met de werkgever, worden overgedragen naar een andere pensioenuitvoerder.

De per eind 2018 aanwezige kostenvoorziening voldoet aan het wettelijk minimaal vereiste niveau waardoor SNPS in staat is om de opgebouwde kapitalen bij een externe partij onder te brengen. Het geambieerde kostenvoorzieningsniveau, waarbij het pensioenfonds in staat is de uitvoeringskosten naar de toekomst toe zelfstandig te kunnen dragen, zal in de komende jaren bereikt worden.

VOORZIENING TOEKOMSTIGE UITVOERINGSKOSTEN		
	2018	2017
Stand per 1 januari	4.316	3.275
Dotatie	838	1.041
Stand per 31 december	5.154	4.316

9. Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2018	31-12-2017
Bruto pensioenregeling	417	280
Netto pensioenregeling	331	365
	748	645

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

In de post overlopende passiva was onder meer een voorziening voor omzetbelasting begrepen. In 2017 is de kwalificatie als gemeenschappelijk beleggingsfonds verkregen en is de voorziening komen te vervallen.

OVERIGE SCHULDEN		
	31-12-2018	31-12-2017
Schuld aan herverzekeraar	134	128
Te betalen kosten	612	488
Uitkeringen / afkopen	2	29
	748	645

Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie, in de vorm van een uitvoeringsovereenkomst, tussen het pensioenfonds en de werkgever, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders.

Transacties met bestuurders

Bestuurders (gepensioneerden) krijgen vergoedingen voor de uitvoering van bestuurstaken. SNPS heeft geen leningen verstrekt aan de bestuurders. Ook heeft SNPS geen vorderingen op de bestuurders.

Overige transacties met verbonden partijen

Betreffende de uitvoeringsovereenkomst tussen het pensioenfonds en werkgever bestaan de transacties uit de ontvangen premies voor de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling.

Transacties met verbonden partijen vinden plaats tegen marktconforme tarieven.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Uitmo boekjaar zijn er geen niet uit de balans blijvende activa en verplichtingen.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn na de balansdatum geen gebeurtenissen geweest van dien aard dat een wezenlijk ander beeld zou ontstaan van de financiële positie per einde 2018 dan op grond van dit verslag kan worden verkregen.

6. TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

Alle bedragen in de toelichting zijn x € 1.000 tenzij anders vermeld.

10. Premiebijdragen van werkgevers en werknemers

	2018	2017
Bruto pensioenregeling	27.824	23.580
Netto pensioenregeling	16.224	16.481
	44.048	40.061

BRUTO PENSIOENREGELING

	2018	2017
a1. Beschikbare premie bijdrage werkgever (voor risico deelnemers)	18.372	15.814
a2. Beschikbare premie bijdrage werknemer (voor risico deelnemers)	2.633	2.266
b. Premieopslag voor herverzekeringen	4.738	3.743
c. Premieopslag voor administratie- en uitvoeringskosten	1.547	1.202
d. Premiebijdrage werkgever voor voorziening toekomstige uitvoeringskosten	174	290
e. Premiebijdrage werkgever voor minimaal vereist eigen vermogen	360	265
	27.824	23.580

De feitelijke premie voor de bruto pensioenregeling bestaat in enig boekjaar uit:

- Beschikbare premies die op de pensioenbeleggingsrekening van de deelnemer gestort worden;
- De aan de herverzekeraar verschuldigde risicopremies voor dekking van risico's van overlijden in actieve dienst en arbeidsongeschiktheid;
- Een opslag voor de (lopende) administratie- en uitvoeringskosten;
- Een door het pensioenfonds vast te stellen opslag voor het vormen en in stand houden van de voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten;
- Een door het pensioenfonds vast te stellen opslag voor het vormen en in stand houden van het vereist eigen vermogen.

De feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet bedraagt € 27.824 duizend (2017: € 23.580 duizend). De kostendekkende premie bedraagt € 27.105 duizend (2017: € 23.280 duizend). Het pensioenfonds past geen premiedemping toe.

De bruto pensioenregeling van SNPS is een individueel beschikbare premieregeling, de premie wordt hierbij bepaald aan de hand van een leeftijdsafhankelijke premiestaffel. Deze beschikbare premiestaffel van de SNPS pensioenregeling is uitgedrukt in een percentage van de pensioengrondslag beginnend met 10,1% voor 18 tot 22-jarigen tot 35,3% voor 63 tot en met 67 jarigen. Deze pensioengrondslag is gelijk aan het pensioengevend salaris minus de franchise (jaarlijks vastgesteld, € 14.297 voor 2018 (2017: € 14.061)). Het pensioengevend salaris dat meegenomen wordt bij het bepalen van de pensioengrondslag is afgetoet op een bepaalde fiscale inkomensgrens (jaarlijks vastgesteld, € 92.991 voor 2018 (2017: € 91.435)). De deelnemer betaalde in 2018 een eigen bijdrage van 2,0% (2017: 2,0%) van de pensioengrondslag, onafhankelijk van de leeftijd van deze deelnemer.

Voor 2018 bedroeg de totale eigen bijdrage zoals betaald door de werknemers € 2.633 duizend (2017: € 2.266 duizend). Het restant van de premies - inclusief aanvullende opslagen voor risicopremies en kosten - werd betaald door de werkgever. Aanvullend zijn deelnemers verzekerd voor nabestaandenpensioen, arbeidsongeschiktheidspensioen en premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid.

NETTO PENSIOENREGELING		
	2018	2017
a1. Beschikbare premiebijdrage werkgever inleg pensioenbeleggingsrekening (voor risico deelnemers)	11.448	11.909
a2. Beschikbare premiebijdrage werknemer inleg pensioenbeleggingsrekening (voor risico deelnemers)	1.342	1.341
a3. Beschikbare premiebijdrage werknemer inhouding voor herverzekeringen	1.597	1.384
b. Premieopslag voor administratie- en uitvoeringskosten	1.122	1.080
c. Premiebijdrage voor voorziening toekomstige uitvoeringskosten	664	751
d. Premiebijdrage werkgever voor minimaal vereist eigen vermogen	51	16
	16.224	16.481

De feitelijke premie voor de Netto pensioenregeling bestaat in enig boekjaar uit:

- Beschikbare premies die op de pensioenbeleggingsrekening van de deelnemer gestort worden welke verdeeld wordt naar inleg pensioenbeleggingsrekening (a1 en a2) en inhouding voor de herverzekeringen (a3);
- Een opslag voor de (lopende) administratie- en uitvoeringskosten;
- Een door het pensioenfonds vast te stellen opslag voor het vormen en in stand houden van de voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten;
- Een door het pensioenfonds vast te stellen opslag voor het vormen en in stand houden van het minimaal vereist eigen vermogen.

De feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet bedraagt € 16.224 duizend (2017: € 16.481 duizend). De kostendekkende premie bedraagt € 16.205 duizend (2017: € 16.360 duizend). Het pensioenfonds past geen premiedemping toe.

De Netto pensioenregeling van SNPS is een individueel beschikbare premieregeling, de premie wordt hierbij bepaald aan de hand van een leeftijdsafhankelijke premiestaffel. Deze beschikbare premiestaffel van de SNPS pensioenregeling is uitgedrukt in een percentage van de pensioengrondslag beginnend met 4,0% voor 15 tot en met 19 jarigen tot 15,4% voor 65 tot en met 67 jarigen. Deze pensioengrondslag is gelijk aan het pensioengevend salaris minus de fiscale grens; voor 2018 dit is voor Deelnemers A € 92.991 (2017: € 91.435) en Deelnemers B € 99.446 (2017: € 92.885). Deelnemers A en B zijn deelnemers die bruto pensioen opbouwen binnen SNPS respectievelijk Stichting Shell Pensioenfonds (SSPF). De deelnemer betaalde in 2018 een eigen bijdrage van 0,96 procentpunt (2017: 0,96 procentpunt) van de percentages van de pensioengrondslag.

11. Beleggingsresultaten risico deelnemers

BELEGGINGSRESULTATEN RISICO DEELNEMERS SPLITSING NAAR PENSIOENREGELINGEN EN BELEGGINGSPORTEFEUILLES 2018 (NIVEAU 2)							
	LCP Rente	LCP Match I	LCP Rendement	LCP Match II	CVP Bruto	CVP Netto	Totaal
Bruto pensioenregeling IDC	148	1	-4.285	-1	-	-	-4.137
Bruto pensioenregeling CVP	-	-	-	-	29	-	29
Netto pensioenregeling IDC	68	1	-2.387	-1	-	-	-2.319
Netto pensioenregeling CVP	-	-	-	-	-	60	60
Totaal	216	2	-6.672	-2	29	60	-6.367

BELEGGINGSRESULTATEN RISICO DEELNEMERS SPLITSING NAAR PENSIOENREGELINGEN EN BELEGGINGSPORTEFEUILLES 2017 (NIVEAU 2)

	LCP Rente	LCP Match I	LCP Rendement	LCP Match II	CVP Bruto	CVP Netto	Totaal
Bruto pensioenregeling IDC	-220	-32	4.653	-11	-	-	4.390
Bruto pensioenregeling CVP	-	-	-	-	32	-	32
Netto pensioenregeling IDC	-94	-78	2.598	-30	-	-	2.396
Netto pensioenregeling CVP	-	-	-	-	-	27	27
Totaal	-314	-110	7.251	-41	32	27	6.845

2018

	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
Life Cycle portefeuille Rente	-37	253	-	216
Life Cycle portefeuille Match I	2	-	-	2
Life Cycle portefeuille Rendement	628	-7.300	-	-6.672
Life Cycle portefeuille Match II	-	-2	-	-2
CVP Bruto	13	16	-	29
CVP Netto	22	38	-	60
	628	-6.995	-	-6.367

2017

	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
Life Cycle portefeuille Rente	-	-314	-	-314
Life Cycle portefeuille Match I	2	-112	-	-110
Life Cycle portefeuille Rendement	1.849	5.402	-	7.251
Life Cycle portefeuille Match II	-	-41	-	-41
CVP Bruto	13	19	-	32
CVP Netto	15	12	-	27
	1.879	4.966	-	6.845

In de jaarrekening zijn alleen de door het pensioenfonds direct betaalde kosten van vermogensbeheer op te nemen. De kosten van vermogensbeheer welke onderdeel uitmaken van het beleggingsresultaat binnen de beleggingsportefeuilles zijn toegelicht in het bestuursverslag ('look through').

12. Overige baten

	2018	2017
Vergoeding participatie Raad van Advies Achmea	-	8

13. Pensioenuitkeringen

PENSIOENUITKERINGEN NAAR REGELINGEN 2018					
	Bruto pensioen-regeling IDC	Bruto pensioen-regeling CVP	Netto pensioen-regeling IDC	Netto pensioen-regeling CVP	Totaal
Ouderdompensioen	-	15	-	30	45
Partnerpensioen	32	-	58	-	90
Wezenpensioen	11	-	8	-	19
Overdracht aan verzekeraar of afkopen	78	-	435	510	1.023
	121	15	501	540	1.177

PENSIOENUITKERINGEN NAAR REGELINGEN 2017					
	Bruto pensioen-regeling IDC	Bruto pensioen-regeling CVP	Netto pensioen-regeling IDC	Netto pensioen-regeling CVP	Totaal
Ouderdompensioen	-	6	-	7	13
Partnerpensioen	32	-	43	-	75
Wezenpensioen	6	-	6	-	12
Overdracht aan verzekeraar of afkopen	-7	-	1.071	197	1.261
	31	6	1.120	204	1.361

De post afkopen is de afkoop van pensioenen die lager zijn dan € 474,11 (2017: € 467,89) per jaar overeenkomstig de Pensioenwet (artikel 66).

14. Pensioenuitvoeringskosten

	2018	2017
Bruto pensioenregeling	1.209	994
Netto pensioenregeling	1.104	958
	2.313	1.952

PENSIOENUITVOERINGSKOSTEN REKENING PENSIOENFONDS		
	2018	2017
Kosten van pensioenbeheer		
Administratiekosten IDC	618	543
Administratiekosten CVP	89	63
Kosten Bestuur	54	76
Kosten bestuursbureau	951	710
Adviseurs- en controlekosten m.u.v. accountantskosten	25	17
Accountantskosten	102	62
Toezietskosten	20	15
Projectkosten	68	423
Opleidingskosten	49	40
Overige kosten	114	117
Vrijval voorziening naheffing btw	-	-282
Subtotaal kosten van pensioenbeheer	2.090	1.784
Kosten van vermogensbeheer t.l.v. pensioenfondsen		
Kosten van vermogensbeheer t.l.v. pensioenfondsen	223	168
Subtotaal kosten van vermogensbeheer t.l.v. pensioenfondsen	223	168
Totaal	2.313	1.952

De administratiekosten betreffen de kosten uit hoofde van pensioenbeheer zoals uitbesteed aan Achmea Pensioenservices N.V.

De projectkosten in 2018 en 2017 hebben met name betrekking de ontwikkeling van het Collectief Variabel Pensioen (CVP).

De directe kosten van vermogensbeheer bestaan uit de betaalde vergoedingen aan Achmea Investment Management in het kader van de uitbestedingsovereenkomst en de vaste vergoeding van de custodian.

Het pensioenfonds ontvangt als onderdeel van de premie een opslag ter dekking van de pensioenuitvoeringskosten van de bruto pensioenregeling, waaronder de kosten van pensioenbeheer en de kosten van vermogensbeheer voor rekening van het pensioenfonds. In 2018 bedroeg deze opslag € 1.547 duizend (2017: € 1.202 duizend).

Het pensioenfonds ontvangt als onderdeel van de premie een opslag ter dekking van de pensioenuitvoeringskosten van de netto pensioenregeling, waaronder de kosten van pensioenbeheer en de kosten van vermogensbeheer ten laste van het pensioenfonds. In 2018 bedroeg deze opslag € 1.122 duizend (2017: € 1.080 duizend).

HONORARIA ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT			
2018	Onafhankelijke accountant	Overig netwerk	Totaal
Controle van de jaarrekening	101	-	101
Andere controlewerkzaamheden	-	-	-
Fiscale advisering	-	-	-
Andere niet-controle diensten	-	-	-
	101	-	101

In de honoraria van 2018 is een afrekening over de controle over het boekjaar 2017 opgenomen ad € 29 duizend opgenomen. De verwachte en geraamde kosten voor de controle over het boekjaar 2018 is € 72 duizend.

HONORARIA ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT			
2017	Onafhankelijke accountant	Overig netwerk	Totaal
Controle van de jaarrekening	51	-	51
Andere controlewerkzaamheden	-	-	-
Fiscale advisering	-	-	-
Andere niet-controle diensten	-	-	-
	51	-	51

Deze werkzaamheden zijn zowel in 2018 als 2017 uitgevoerd door Ernst & Young Accountants LLP.

In bovenstaande opstelling is de methode gehanteerd waarbij wordt opgegeven de in het boekjaar ten laste gebrachte totale honoraria voor onderzoek van de jaarrekening en verslagstaten en de totale honoraria voor andere controleopdrachten, uitgevoerd door de externe accountant.

Personeelsleden

Bij het pensioenfonds zijn geen werknemers in dienst.

Bezoldiging bestuurders

De bestuurders in dienst van Shell ontvangen geen bestuursvergoeding vanuit SNPS. De bestuurders niet in dienst van Shell krijgen een vergoeding vanuit SNPS, deze bedroegen over 2018 in totaal € 49 duizend (2017: € 64 duizend) en zijn verantwoord op de regel 'Kosten Bestuur' in bovenstaande tabellen.

15. Mutatie pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

MUTATIE TECHNISCHE VOORZIENINGEN VOOR RISICO DEELNEMERS		
	2018	2017
Mutatie technische voorzieningen voor risico deelnemers:		
Mutatie pensioenverplichtingen - Bruto pensioenregeling IDC	19.096	21.610
Mutatie pensioenverplichtingen - Bruto pensioenregeling CVP	304	1.788
Mutatie pensioenverplichtingen - Netto pensioenregeling IDC	7.805	12.113
Mutatie pensioenverplichtingen - Netto pensioenregeling CVP	1.557	2.012
	28.762	37.523

Onder mutatie pensioenverplichtingen voor risico deelnemers zijn de mutaties opgenomen van de pensioenverplichtingen voor risico deelnemers van de bruto pensioenregeling en de netto pensioenregeling. Zie toelichting pensioenverplichtingen voor risico deelnemers op de balanspost (7).

16. Mutatie technische voorzieningen

	2018	2017
Mutatie technische voorzieningen - Bruto pensioenregeling	1.216	4.021
Mutatie technische voorzieningen - Netto pensioenregeling	655	1.292
	1.871	5.313

MUTATIE TECHNISCHE VOORZIENINGEN – BRUTO PENSIOENREGELING		
	2018	2017
Mutatie IBNR-voorziening	643	1.803
Mutatie levenslang partnerpensioen voorziening	675	2.218
Mutatie tijdelijk partnerpensioen voorziening	5	309
Mutatie wezenpensioen voorziening	-24	44
Mutatie premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheids voorziening	572	939
	1.871	5.313

Onder mutatie technische voorzieningen zijn de mutaties opgenomen van de IBNR-voorziening en de voorziening voor de levenslang partnerpensioen. Zie toelichting op de technische voorziening op de balanspost (6).

17. Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen

	2018	2017
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen - Bruto pensioenregeling	-1.216	-4.021
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen - Netto pensioenregeling	-655	-1.292
	-1.871	-5.313

Onder mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen zijn de mutaties opgenomen van de vordering op de herverzekeraar voor de dekking van de IBNR-voorziening en de voorziening voor Levenslang Partnerpensioen. Zie toelichting op het herverzekeringsdeel technische voorziening op de balanspost (2).

18. Mutatie voorziening toekomstige uitvoeringskosten

	2018	2017
Bruto pensioenregeling	174	290
Netto pensioenregeling	664	751
	838	1.041

Zie toelichting op de technische voorziening toekomstige uitvoeringskosten op de balanspost (8).

19. Saldo overdrachten van rechten voor risico deelnemers

	2018	2017
Inkomende waardeoverdrachten - Bruto pensioenregeling	-2.910	-1.200
Uitgaande waardeoverdrachten - Bruto pensioenregeling	214	167
Uitgaande waardeoverdrachten - Netto pensioenregeling	6	-
	-2.690	-1.033

Een inkomende waardeoverdracht betreft de ontvangst van het pensioenfonds of de pensioenverzekeraar van de vorige werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd. Een uitgaande waardeoverdracht betreft de overdracht aan het pensioenfonds of de pensioenverzekeraar van de nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd. De ontvangen koopsommen worden aangewend voor de inkoop van extra pensioenaanspraken.

20. Herverzekeringen

	2018	2017
Bruto pensioenregeling	4.448	3.693
Netto pensioenregeling	1.681	1.569
Totaal	6.129	5.262

HERVERZEKERINGEN		
	2018	2017
Premies overlijdensrisico	2.985	2.424
Koopsommen overlijdensrisico afkopen bij uitdiensttreding	380	379
Premies premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	1.569	1.355
Premie arbeidsongeschiktheidsverzekering	1.399	1.192
Subtotaal	6.333	5.350
Vaste kostenvergoeding herverzekeraar	-	45
Subtotaal	6.333	5.395
Uitkeringen van herverzekerd partnerpensioen	-115	-86
Uitkeringen van herverzekerd premievrijstelling	-89	-47
Totaal	6.129	5.262

De herverzekeringspremies worden vanuit een opslag in de pensioenpremie door de werkgever gefinancierd met uitzondering van afkoopsommen voor het levenslang partnerpensioen. De afkoopsommen voor het levenslang partnerpensioen worden door de deelnemers gefinancierd vanuit de opgebouwde rechten bij uitdiensttreding van een deelnemer.

De vaste kostenvergoeding herverzekeraar zijn in 2018 opgenomen onder de pensioenuitvoeringskosten ten laste van het pensioenfonds.

De risico's van overlijden in actieve dienst en premievrijstelling van pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid zijn volledig herverzekerd bij Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. Het risico van arbeidsongeschiktheid gedurende actieve dienst is volledig herverzekerd bij Achmea Schadeverzekeringen N.V.

Belastingen

De activiteiten van het pensioenfonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Voor de omzetbelasting is een fiscale eenheid gevormd. Deze bestaat uit Stichting Shell Pensioenfonds (SSPF), SNPS, SPN en Shell Asset Management Company (SAMCo). Binnen een dergelijke fiscale eenheid zijn de entiteiten over en weer hoofdelijk aansprakelijk voor elkaars belastingschulden.

Met betrekking tot de omzetbelasting is SNPS te kwalificeren als een gemeenschappelijk beleggingsfonds conform artikel 11 lid 1, onderdeel I, sub 3 van de Wet op de omzetbelasting 1968. Voor de pensioenuitvoeringskosten van Achmea Investment Management N.V. en Achmea Pensioenservices N.V. is SNPS geen btw verschuldigd.

Bestemming saldo van baten en lasten

Het saldo van baten en lasten over 2018 ad € 1.152 duizend is toegevoegd aan de algemene reserve.

Risicobeheer

Het Bestuur van SNPS is verantwoordelijk voor de beheersing van de risico's. Hiertoe heeft het Bestuur een Control Framework ingericht, met als uitgangspunt om een beheersingskader te hebben dat passend is bij het profiel van SNPS en dat de risico's die SNPS loopt reflecteert.

Het raamwerk helpt het Bestuur om vanuit de lange termijn doelstellingen van het pensioenfonds en met inachtneming van de interne en externe omgeving, risico's structureel in kaart te brengen en daarop een beheersingskader in te richten, zodat doelstellingen gerealiseerd kunnen worden. In het bestuursverslag is een schematisch overzicht weergegeven van het risico framework, met daarin de hoofd risico's opgenomen. In onderstaande paragrafen worden de hoofd risico's kort beschreven, opgedeeld naar risico's van toepassing op de deelnemers en risico's van toepassing op het pensioenfonds.

l) Financiële risico's van toepassing op de deelnemers

De premies worden binnen SNPS individueel voor rekening en risico van de (gewezen) deelnemer respectievelijk de pensioengerechtigde belegd. Als gevolg van de kenmerken van de zuivere beschikbare premieregelingen en het feit dat het pensioenfonds geen ingegane pensioenen voor risico van het pensioenfonds kent, liggen zowel het beleggingsrisico, het renterisico en het langlevensrisico gedurende de gehele duur van deelneming en pensionering (in geval van deelname aan het CVP) bij de (gewezen) deelnemer respectievelijk de pensioengerechtigde. Risico's voortvloeiende uit de risicoverzekeringen in verband met overlijden en arbeidsongeschiktheid tot de pensioendatum zijn volledig herverzekerd.

Het Bestuur van SNPS stelt het strategisch beleggingsbeleid vast (de samenstelling - de 'wegingen') van de Life cycle profielen en daarmee de verdeling over de administratieve Life cycle portefeuilles en over de verschillende asset categorieën (de onderliggende beleggingsinstellingen waarin daadwerkelijk wordt belegd). Het Bestuur heeft hierbij door middel van de aangeboden beleggingsmogelijkheden grenzen gesteld aan de door deelnemers te maken beleggingskeuzes en bijbehorende risico's. SNPS beoordeelt periodiek de samenstelling van de Life Cycle profielen en Life Cycle portefeuilles (doelwegingen en de verscheidene asset categorieën die worden gebruikt), en kan deze van tijd tot tijd aanpassen.

Tien jaar voor de reglementaire pensioenleeftijd maakt de (gewezen) deelnemer een voorlopige keuze voor een vaste of variabele pensioenuitkering op de pensioendatum. Indien de (gewezen) deelnemer kiest voor een variabele pensioenuitkering wordt zijn kapitaal geleidelijk ingebracht in de CVP portefeuille voor de bruto regeling respectievelijk de netto regeling. Bij een voorlopige keuze voor een vaste pensioenuitkering op de pensioendatum blijft de (gewezen) deelnemer met zijn volledige kapitaal deelnemen in een Life Cycle profiel passend bij een vaste uitkering op pensioenleeftijd. Definitieve keuze voor een vaste of variabele pensioenuitkering volgt bij pensionering.

Matching-/rente risico

Het renterisico is het risico dat de waarde van de (portefeuille) vastrentende waarden verandert als gevolg van veranderingen in de rentestanden. De rente speelt ook een zeer belangrijke rol op het moment dat deelnemers met pensioen gaan, omdat de rente op het pensioenmoment sterk bepalend is voor het pensioen dat ingekocht kan worden. Dit wordt ook wel het conversierisico genoemd.

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	31-12-2018		31-12-2017	
		In %		In %
Resterende looptijd < 1 jaar	10.555	21,5	7.458	18,9
Resterende looptijd > 1 en < 5 jaar	24.081	49,2	19.142	48,5
Resterende looptijd > 5 jaar	14.359	29,3	12.878	32,6
	48.995	100,0	39.478	100,0

Voor deelnemers in het IDC die niet deelnemen aan het CVP is het zo dat naarmate een deelnemer ouder wordt, de gevoeligheid van de beleggingen voor een stijging of daling van de rente toe neemt. Uitgaande van een deelnemer ouder dan 50, wordt, naarmate de deelnemer ouder wordt, minder belegd in aandelen. Omdat de inkoop van de pensioenuitkering ook gevoelig is voor dezelfde renteontwikkeling leidt dit tot minder grote schommelingen in het verwachte inkomen voor later. De duratie is een maatstaf voor de rentegevoeligheid van vastrentende waarden en wordt met name bepaald door vier factoren: de looptijd, aflossing, couponbetaling en renteniveaus. Er wordt gestreefd naar een rentegevoeligheid (duratie) van de vastrentende Life Cycle portefeuilles van 11 jaar (met een bandbreedte van 9 tot 13,5 jaar). Door ontwikkelingen op de financiële markten kan de actuele duratie afwijken van de streefduratie.

Per 31 december 2018 bedroeg de duratie van Life Cycle portefeuille Rente afgerond 4,4 jaar (2017: 4,7 jaar), duratie van Life Cycle portefeuille Match I per die datum afgerond 19,4 jaar (2017: 19,1 jaar) en duratie van Life Cycle portefeuille Rendement per die datum afgerond 2,7 jaar (2017: 0,0 jaar).

Per 31 december 2018 bedroeg de duratie van CVP Bruto 15,5 jaar (2017: 15,8 jaar) en duratie van CVP Netto 15,4 jaar (2017: 15,7 jaar).

In onderstaande tabel is een gevoeligheidsanalyse opgenomen (naar de stand ultimo boekjaar), waarin de gevolgen van een stijging of daling van de rente met 1% is weergegeven:

Categorie	VARIABILITEIT	EFFECT OP BELEGGINGEN RISICO DEELNEMERS ALLEEN VASTRENTENDE WAARDEN	
		2018	2017
Vastrentende waarden IDC (LCP Rente, Match I en Match II)	rente stijgt 1 %-punt	-558 (-0,35%)	-554 (-4,0%)
Vastrentende waarden IDC (LCP Rente, Match I en Match II)	rente daalt 1 %-punt	558 (0,35%)	554 (4,0%)
Vastrentende waarden CVP Bruto	rente stijgt 1 %-punt	-193 (-9,22%)	-198 (-11,1%)
Vastrentende waarden CVP Bruto	rente daalt 1 %-punt	193 (9,22%)	198 (11,1%)
Vastrentende waarden CVP Netto	rente stijgt 1 %-punt	-330 (-9,24%)	-226 (-10,93%)
Vastrentende waarden CVP Netto	rente daalt 1 %-punt	330 (9,24%)	226 (10,93%)

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de vastrentende waarden binnen de vastrentende Life Cycle portefeuilles in sterke mate worden beïnvloed door een stijging of daling van de rente met 1%-punt.

Op het niveau van de Life Cycle portefeuilles wordt geen gebruik gemaakt van rentederivaten (bv. renteswaps of swaptions). In de onderliggende institutionele beleggingsfondsen waarin wordt belegd, kan wel gebruik worden gemaakt van rentederivaten.

Marktrisico

Het marktrisico is voor rekening van de deelnemers en niet voor het pensioenfonds. Het marktrisico is het risico dat de waarde van beleggingsfondsen waarin door SNPS wordt belegd daalt onder invloed van (valuta)koersontwikkelingen en rentestanden.

Tenminste één keer in de drie jaar wordt een ALM-studie uitgevoerd waarbij de Life Cycle portefeuilles en profielen worden getoetst en extern advies wordt ingewonnen. In deze ALM-studie wordt ook gekeken naar de gewenste mate van diversificatie van de onderliggende beleggingsinstellingen. Indien nodig wordt de inhoud van de Life Cycle portefeuilles en profielen aangepast.

De uitkomst van de ALM-studie is de Strategische Asset Allocatie (SAA) en de Beleggingsnota, waarin de gewenste mate van diversificatie, managerselectie en de implementatie- en rebalancing-regels zijn vastgesteld. Alle afwijkingen ten opzichte van deze normen dienen te worden goedgekeurd door SNPS. Monitoring vindt plaats door middel van periodieke rapportages die worden ontvangen van de fiduciair vermogensbeheerder.

De waarde van de onderliggende beleggingsfondsen zal fluctueren, bijvoorbeeld als gevolg van ontwikkelingen op de financiële markten. Het marktrisico wordt gemitigeerd door de beleggingen te spreiden (diversificatie), zoals is vastgelegd in de Strategische Asset Allocatie en de Beleggingsnota.

Hieronder wordt nader inzicht gegeven in de verdeling van de beleggingen naar bedrijfstak en regio per ultimo boekjaar. Voor de verdeling wordt gebruik gemaakt van beschikbare fact sheets van de (onderliggende) beleggingsfondsen.

SPECIFICATIE VASTGOEDBELEGGINGEN NAAR AARD				
	31-12-2018		31-12-2017	
		In %		In %
Participaties in vastgoedmaatschappijen	28.978	100,0	23.692	100,0

SPECIFICATIE VASTGOEDBELEGGINGEN NAAR REGIO				
	31-12-2018		31-12-2017	
		In %		In %
Europa	8.206	28,2	6.799	28,6
Noord Amerika	13.866	47,9	11.318	47,8
Azië Pacific	5.599	19,3	4.281	18,1
Australasia	1.202	4,2	1.221	5,2
Opkomende landen	105	0,4	73	0,3
	28.978	100,0	23.692	100,0

SPECIFICATIE AANDELEN NAAR BEDRIJFSTAK				
	31-12-2018		31-12-2017	
		In %		In %
Financiële instellingen (w.o. banken en verzekeraars)	17.103	20,4	15.453	21,2
Nijverheid en industrie	16.133	19,2	13.061	17,9
Handel	13.613	16,2	11.950	16,4
Overige dienstverlening	25.564	30,5	20.459	28,0
Diversen	11.523	13,7	12.067	16,5
	83.936	100,0	72.990	100,0

SPECIFICATIE AANDELEN NAAR REGIO				
	31-12-2018		31-12-2017	
		In %		In %
Europa	11.905	14,2	14.275	19,6
Noord Amerika	36.201	43,1	26.690	36,5
Global	574	0,7	598	0,8
Azië Pacific	6.708	8,0	5.640	7,7
Australasia	2.789	3,3	2.455	3,4
Opkomende landen	25.759	30,7	23.332	32,0
	83.936	100,0	72.990	100,0

Onderdeel van Marktrisico is dat de waarde van beleggingsfondsen fluctueren als gevolg van valutaschommelingen (waarde van beleggingen in vreemde valuta t.o.v. de euro). De omvang van het valutarisico wordt bepaald door het totaalbedrag dat buiten de euro wordt belegd. SNPS maakt geen gebruik van derivaten om vreemde valuta posities af te dekken. In de onderliggende institutionele beleggingsfondsen waarin wordt belegd, kan wel gebruik worden gemaakt van valutaderivaten.

De vreemde valutapositie ultimo boekjaar is als volgt te specificeren:

	31-12-2018	31-12-2017
Amerikaanse Dollar	34.377	118.330
Britse Pond	1.932	1.366
Hongkong Dollar	2.182	1.567
Japanse Yen	2.023	1.406
Canadese Dollar	1.792	1.716
Australische Dollar	1.308	1.496
Zwitserse Frank	1.704	1.025
Overige vreemde valuta < 2%	2.511	1.149
	47.829	128.055

De waarde van de beleggingen in vreemde valuta per 31 december zijn gepresenteerd op basis van look through (doorkijk) op het niveau van de onderliggende beleggingen van de institutionele beleggingsfondsen, waarin binnen de vier Life Cycle portefeuilles wordt belegd (niveau 4). Dit betreft een netto positie, wat inhoudt dat deze gesaldeerd zijn met eventuele valuta afdekkingen die binnen een beleggingsfonds plaatsvinden.

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan marktpartijen die obligatieleningen uitgeven of banken waar deposito's worden geplaatst.

De kredietwaardigheid van veel marktpartijen wordt ook door rating agencies beoordeeld. Hieronder is een specificatie van de vastrentende waarden opgenomen verdeeld naar land/sector en vervolgens naar rating.

SPECIFICATIE VASTRENTENDE WAARDEN NAAR LAND / SECTOR				
	31-12-2018		31-12-2017	
		In %		In %
Nederlandse staat	569	0,9	207	0,4
Duitse staat	2.073	4,2	963	2,6
Franse staat	1.739	3,6	614	1,6
Italiaanse staat	133	0,3	97	0,3
Spaanse staat	180	0,4	212	0,6
Verenigde Staten	616	1,3	508	1,4
Belgische staat	757	1,6	419	1,1
Luxemburg	910	1,9	757	2,0
Andere staten	1.167	2,4	685	1,8
Financiële instellingen	8.772	17,9	7.855	21,0
Handels- en industriële instellingen	21.360	43,6	16.550	44,2
Overige	10.719	21,9	8.611	23,0
	48.995	100,0	37.478	100,0

SPECIFICATIE VASTRENTENDE WAARDEN NAAR REGIO				
	31-12-2018		31-12-2017	
		In %		In %
Ontwikkelde markten	47.568	97,1	38.232	96,8
Opkomende markten	1.427	2,9	1.246	3,2
	48.995	100,0	39.478	100,0

SPECIFICATIE VASTRENTENDE WAARDEN NAAR RATING				
	31-12-2018		31-12-2017	
		In %		In %
AAA	4.053	8,2	3.464	8,6
AA	3.576	7,3	2.901	7,4
A	4.384	9,0	3.947	10,0
BBB	8.239	16,8	6.474	16,4
BB	14.361	29,3	11.270	28,6
B	7.925	16,2	6.737	17,1
CCC	729	1,5	585	1,5
D	-	-	9	-
Geen rating	5.728	11,7	4.091	10,4
	48.995	100,0	39.478	100,0

Door Achmea Investment Management is de Composite Long Term Debt Rating gebruikt. Dit is een gewogen gemiddelde van meerdere rating agencies (Standard & Poors, Moody's en Fitch).

Investerings in de Shell Groep:

De onderliggende institutionele beleggingsfondsen kunnen posities hebben in effecten Royal Dutch Shell plc. SNPS is niet in staat om het beleggingsbeleid van de beleggingsinstellingen waarin wordt belegd op dit punt te beïnvloeden. Beleggingen door SNPS in effecten Royal Dutch Shell zijn wettelijk begrensd tot maximaal 10% van de totale portefeuille. Ultimo 2018 was dit 0,17 % (2017: 0,13%) van de totale portefeuille.

Bewaarneming van effecten en securities lending:

SNPS heeft een onafhankelijk bewaarinstelling ('custodian') benoemd en ziet er tevens op toe dat de beleggingen in de onderliggende beleggingsinstellingen 'bankruptcy remote' worden bewaard. Securities lending kan onderdeel uitmaken van het beleggingsbeleid van de onderliggende beleggingsinstellingen.

II) Financiële risico's van toepassing op het pensioenfonds

Het pensioenfonds onderkent een aantal financiële risico's en deze risico's worden gemonitord door het Bestuur dat daarbij wordt ondersteund door het bestuursbureau. Periodiek worden de financiële risico's en daarvoor getroffen beheersmaatregelen gerapporteerd aan, en besproken in, het Bestuur van het pensioenfonds, als onderdeel van de reguliere risico rapportage over alle geïdentificeerde risico's. Onderstaand wordt een toelichting gegeven op een aantal van deze financiële risico's.

Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat SNPS op enig moment onvoldoende liquide middelen heeft om aan de lopende verplichtingen te voldoen. In de uitvoeringsovereenkomst tussen SNPS en Shell Nederland is vastgelegd dat Shell Nederland voorziet in de korte termijn liquiditeitsbehoefte van het pensioenfonds.

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het pensioenfonds (potentiële) vorderingen heeft. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met te goeder naam en faam bekend staande partijen. De belangrijkste partijen hierbij zijn de herverzekeraars. De kredietwaardigheid van de belangrijkste tegenpartijen wordt continue door SNPS gemonitord.

Ook Shell Nederland is een belangrijke tegenpartij van het pensioenfonds. De werkgever stort iedere maand voor alle deelnemers in SNPS de benodigde premie, waardoor SNPS het debiteurenrisico sterk heeft beperkt.

Verzekeringstechnisch risico (Overlijden en arbeidsongeschiktheidsrisico)

De risico's van overlijden in actieve dienst en premievrijstelling van pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid, voor de bruto en netto pensioenregeling, zijn volledig herverzekerd bij Achmea Pensioen- en Levensverzekering N.V. Het risico van arbeidsongeschiktheid gedurende actieve dienst, alleen voor de bruto pensioenregeling, is volledig herverzekerd bij Achmea Schadeverzekering N.V.

III) Niet-financiële risico's van toepassing op het pensioenfonds

Het pensioenfonds onderkent een aantal niet-financiële risico's en deze worden gemonitord door het Bestuur dat daarbij wordt ondersteund door het bestuursbureau. Periodiek worden de niet-financiële risico's en daarvoor getroffen beheersmaatregelen gerapporteerd aan, en besproken in, het Bestuur, als onderdeel van de reguliere risicorapportage over geïdentificeerde risico's. Onderstaand wordt een toelichting gegeven bij een aantal van deze niet-financiële risico's.

Zorgplichtrisico

SNPS draagt er zorg voor dat de beleggingen voldoen aan het bepaalde bij of krachtens de Pensioenwet, in het bijzonder aan de "prudent person" regel en aan de eisen van zorgplicht. Daarnaast monitort het Bestuur, ondersteund door het bestuursbureau, nauwgezet de communicatieprocessen en middelen richting de deelnemers. Ook worden deelnemers op jaarlijkse basis geattendeerd op hun gekozen Life Cycle profiel.

SNPS beoordeelt periodiek de samenstelling van de Life Cycle profielen en Life Cycle portefeuilles (doelwegingen en de verscheidene asset categorieën die worden gebruikt), en kan deze van tijd tot tijd aanpassen.

Uitbestedingsrisico

Het uitbestedingsrisico is het risico dat de continuïteit van de bedrijfsvoering, integriteit en kwaliteit van de externe dienstverleners onvoldoende gewaarborgd is. Vanwege het feit dat het pensioenfonds de administratieve uitvoering van de pensioenregeling en het vermogensbeheer heeft uitbesteed aan derde partijen, is het uitbestedingsrisico een van de belangrijkste risico's binnen het SNPS risicoframework.

Een belangrijk deel van de kritische IT systemen ligt bij derde partijen, waardoor het IT-risico in belangrijke mate een uitbestedingsrisico is. Het IT-risico is het risico dat bedrijfsprocessen, IT-infrastructuur en informatievoorziening onvoldoende integer, niet continu of onvoldoende beveiligd zijn, waardoor de doelstellingen van het pensioenfonds in gevaar komen. Dit risico beperkt zich niet tot de IT-infrastructuur zoals in gebruik bij SNPS, maar omvat tevens de IT-infrastructuur bij de sponsor en de service providers van SNPS. Belangrijke sub-risico's bij uitbesteding zijn o.a. cyber risico en data privacy risico.

Het pensioenfonds beschikt ten aanzien van elke externe dienstverlener over een uitbestedingsovereenkomst die voldoet aan de wettelijke regels op het gebied van uitbesteding. Met uitvoerende organisaties zijn nadere afspraken omtrent procedures, processen, informatieverstopping en te leveren diensten vastgelegd in een Service Level Agreement. Onder andere door middel van periodieke rapportages (waaronder ISAE 3402 type II rapportages, risicoverantwoordingsrapportages en Service Level Agreement rapportages) van de externe uitvoeringsorganisaties wordt het Bestuur in staat gesteld de risico's voor het pensioenfonds goed te monitoren.

Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico samenhangend met ondoelmatige of onvoldoende doeltreffende procesinrichting dan wel procesuitvoering. Hier wordt onder andere verstaan het risico van onvoldoende doelmatige en/of onvoldoende doeltreffende processen op het gebied van pensioenadministratie, vermogensbeheer en financiële administratie. Dit risico, evenals de genoemde risico's betreffende uitbesteding en IT omgeving, worden onder meer gemitigeerd door adequate uitbestedingscontracten met SPN, APS en AIM en door het periodiek verkrijgen van assurance door middel van interne en externe audits.

Omgevingsrisico

Het risico dat de invloed van en ontwikkelingen bij onder andere de werkgever en aanspraakgerechtigden resulteren in conflicterende belangen met het pensioenfonds. Hierbij kan onder andere gedacht worden aan de invloed van ontwikkelingen in de financiële positie van de werkgever (leidend tot meesleepgevaar), het ontbreken van evenwichtige belangenbehartiging als gevolg van dominantie van de werkgever of dominantie van de door de werkgever benoemde bestuurders en de invloed van de werkgever op het beleid van het pensioenfonds.

SNPS streeft ernaar om adequaat te reageren op crisissituaties ten gevolge van ontwikkelingen in de omgeving van SNPS en bij Shell. De communicatie naar belanghebbenden en derden is daarop gericht. Het Bestuur, hierbij ondersteund door SPN, monitort de externe ontwikkelingen en wijzigingen in wet- en regelgeving, alsmede de impact hiervan op SNPS voortdurend.

Reputatierisico

Het risico dat de reputatie van het pensioenfonds verslechtert door een negatief beeld van het pensioenfonds onder stakeholders van het pensioenfonds zoals deelnemers, uitbestedingspartijen, regelgevende en toezichthoudende instanties of de sponsor. SNPS heeft een communicatiebeleid opgesteld en streeft ernaar alle betrokkenen proactief, volledig en op een begrijpelijke manier te informeren over alle zaken met betrekking tot SNPS en hun pensioen, die voor hen van belang zijn. Bij de uitvoering van dit beleid wordt de dialoog nagestreefd en wordt actief feedback gevraagd van (gewezen) deelnemers en hun nabestaanden en stakeholders.

Voor de uitvoering van het beleid wordt voornamelijk gebruik gemaakt van de communicatiefaciliteiten van de service provider(s) en de Directie, alsmede de corporate faciliteiten in Shell. Het beleid wordt vastgesteld door het Bestuur van SNPS en de uitvoering daarvan valt onder de verantwoordelijkheid van het Bestuur. Omdat de regeling een DC karakter heeft en de (gewezen) deelnemers diverse beleggingskeuzes biedt, maakt de zorgplicht een belangrijk onderdeel uit van het communicatiebeleid.

IT Risico

IT risico, bestaande uit Strategie- en beleid, beveiliging, beheersbaarheid, continuïteit Risico dat de IT-infrastructuur als in gebruik bij SNPS, de sponsor en haar service providers ontoereikend is waardoor de doelstellingen van het pensioenfonds in gevaar komen. SNPS heeft haar uitgangspunten met betrekking tot IT en informatiebeveiligingsbeleid helder geformuleerd, gedocumenteerd en gecommuniceerd. Dit beleid is vastgelegd in het IT beleid document. Jaarlijkse check op relevantie IT beleid en 1 keer per jaar beleid op de bestuursagenda. Het door SNPS geformuleerde IT beleid moet ook als zodanig door haar uitbestedingspartners geaccepteerd en geïmplementeerd worden. Op periodieke basis 'toetst' SNPS dit in SLA gesprekken met haar uitbestedingspartners.

Integriteitsrisico

Het risico dat de integriteit van het pensioenfonds wordt beïnvloed als gevolg van niet integere, onethische gedragingen van de organisatie, medewerkers dan wel van de leiding, afgemeten aan wet- en regelgeving en maatschappelijke en door SNPS opgestelde normen. Hiertoe is onder meer voor SNPS een specifieke gedragscode opgesteld.

Juridisch risico

Het risico samenhangend met (veranderingen in en naleving van) wet- en regelgeving, het mogelijk bedreigd worden van de rechtspositie van het pensioenfonds, met inbegrip van de mogelijkheid dat contractuele bepalingen niet afdwingbaar of niet correct gedocumenteerd zijn. De juridische afdeling van SPN monitort doorlopend veranderingen in wet- en regelgeving en informeert en adviseert het Bestuur op een proactieve wijze. Voor contracten die het pensioenfonds met derden heeft.

Vaststelling van de jaarrekening door het Bestuur

Het Bestuur van Shell Nederland Pensioenfonds Stichting heeft de jaarrekening 2018 vastgesteld per 23 mei 2019.

Het Bestuur

Den Haag, 23 mei 2019

OVERIGE GEGEVENS

1. ACTUARIËLE VERKLARING

Opdracht

Door Shell Nederland Pensioenfonds Stichting te Den Haag is aan Triple A – Risk Finance Certification B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2018.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Shell Nederland Pensioenfonds Stichting, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds. Dit geldt tevens voor andere actuarissen en deskundigen die werkzaam zijn bij Triple A – Risk Finance Certification B.V.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 1.680.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 84.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum ten minste gelijk aan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is ten minste gelijk aan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Shell Nederland Pensioenfonds Stichting is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen hoger is dan het vereist eigen vermogen.

Amsterdam, 23 mei 2019

drs. R.E.V. Meijer AAG CERA

verbonden aan Triple A - Risk Finance Certification B.V.

2. CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Shell Nederland Pensioenfonds Stichting

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Shell Nederland Pensioenfonds Stichting te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Shell Nederland Pensioenfonds Stichting op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2018;
- de staat van baten en lasten over 2018;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Shell Nederland Pensioenfonds Stichting (hierna: de stichting) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Materialiteit	€ 1,6 miljoen
Toegepaste benchmark	1,0% van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers per 31 december 2018 (afgerond)
Nadere toelichting	Wij hebben voor deze grondslag gekozen omdat dit het vermogen betreft dat beschikbaar is voor (het inkopen van) pensioenaanspraken voor de individuele deelnemers. De voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers is een directe afgeleide van de beleggingen voor risico deelnemers van de betreffende regelingen. De wijze waarop wij de materialiteit hebben bepaald, is niet gewijzigd ten opzichte van voorgaand boekjaar.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij aan het bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 84 duizend rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Ten opzichte van de controleverklaring 2017 is het kernpunt 'Implementatie van Collectief Variabel Pensioen (CVP)' vervallen, omdat dit specifiek toezag op de controle van het boekjaar 2017. Wij hebben in vergelijking met voorgaand jaar geen andere wijzigingen in de kernpunten van onze controle aangebracht.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

WAARDERING EN TOELICHTING VAN NIET-(BEURS)GENOTEERDE BELEGGINGEN VOOR RISICO DEELNEMERS

Kernpunt

De beleggingen voor risico deelnemers zijn een significante post op de balans van de stichting. Alle beleggingen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. De beleggingen zijn gewaardeerd op basis van de intrinsieke waarde per participatie voor posities in niet-(beurs)genoteerde fondsen.

De posities in niet-(beurs)genoteerde fondsen kennen inherent een waarderingsonzekerheid doordat de waarde wordt ontleend aan de meest recente, niet-gecontroleerde rapportages van de fondsmanagers.

De stichting heeft de waarderingsgrondslagen voor de beleggingen beschreven in de paragraaf 'Specifieke grondslagen' en een nadere toelichting opgenomen in de toelichting op de balans onder '1. Beleggingen voor risico deelnemers'. Uit deze toelichting blijkt dat per 31 december 2018 voor € 165,6 miljoen is belegd in niet-(beurs)genoteerde fondsen.

Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de niet-(beurs)genoteerde beleggingen voor risico deelnemers niet juist gewaardeerd zijn en dat de toelichting niet voldoet aan de relevante verslaggevingsvereisten.

Onze controleaanpak

Bij de controle van de beleggingen hebben wij gebruik gemaakt van de werkzaamheden van een andere accountant. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de beleggingen, rekening houdend met omvang en risicoprofiel van de beleggingen, en deze vastgelegd in instructies. Daarnaast hebben wij een kwaliteitsreview uitgevoerd met betrekking tot de uitgevoerde werkzaamheden en de uitkomsten daarvan.

	<p>Door deze werkzaamheden, gecombineerd met de hierna beschreven werkzaamheden, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.</p> <p>Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen beoordeeld en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de beleggingen per 31 december 2018. De controle van de niet-(beurs)genoteerde beleggingen betrof met name aansluiting met de rapportages van de fondsmanagers, onderzoek van de gecontroleerde jaarrekeningen 2018 voor zover beschikbaar, alsmede uitkomsten van back-testing procedures.</p> <p>Tevens hebben wij de toelichtingen met betrekking tot de beleggingen onderzocht.</p>
Belangrijke observaties	<p>Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering van niet-(beurs)genoteerde beleggingen voor risico deelnemers per 31 december 2018 en de gerelateerde toelichting in de jaarrekening.</p>

WAARDERING VAN EN TOELICHTING TEN AANZIEN VAN DE TECHNISCHE VOORZIENINGEN

Kernpunt	<p>De technische voorzieningen betreffen een significante post in de balans van de stichting. Deze bestaan uit de IBNR-voorziening, de nabestaandenvoorzieningen en de premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid voorziening. De technische voorzieningen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. De waardering van de nabestaandenvoorzieningen is gevoelig voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen. Hier ligt een aantal belangrijke conventies aan ten grondslag namelijk dat voor de waardering uitgegaan wordt van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur alsmede de meest recente informatie (tafels) omtrent de levensverwachting, zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuarieel Genootschap (AG). In aanvulling op de tafels wordt gecorrigeerd voor de ingeschatte ervaringssterfte bij de stichting, zijnde de fondsspecifieke ervaringssterfte. Deze veronderstellingen hebben bijzondere aandacht gehad in onze controle.</p> <p>De stichting heeft de waarderingsgrondslagen voor de technische voorzieningen beschreven in de paragraaf 'Specifieke grondslagen' en een nadere toelichting opgenomen in paragraaf 'Schattingwijzigingen' en toelichting op de balans onder '6. Technische voorzieningen'. Uit deze toelichtingen blijkt dat schattingwijzigingen hebben plaatsgevonden door overgang naar de AG Prognosetafel 2018 en aanpassing van de ervaringssterfte ('correctiefactoren') op basis van nader onderzoek.</p> <p>Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de technische voorzieningen niet toereikend gewaardeerd en toegelicht zijn.</p>
Onze controleaanpak	<p>Bij de controle van de technische voorzieningen hebben wij gebruikgemaakt van de werkzaamheden van de certificerend actuaris van de stichting. De certificerend actuaris onderzoekt onder meer de toereikendheid van de technische voorzieningen en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen.</p>

	<p>De certificerend actuaris heeft daarbij gebruikgemaakt van de door ons in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel over de jaarrekening als geheel hebben wij met de certificerend actuaris onze planning, werkzaamheden, verwachtingen en uitkomsten afgestemd voor de controle van boekjaar 2018. Hierbij hebben wij specifiek aandacht gevraagd voor de toets van de ervaringssterfte op basis van de toegepaste prognosetafels en de effecten van de wijzigingen hierin, alsmede de toepassing van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.</p> <p>Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen beoordeeld en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de technische voorzieningen per 31 december 2018. Daartoe hebben wij ons een beeld gevormd van de redelijkheid van de aannames en schattingen van het bestuur met betrekking tot de gekozen actuariële grondslagen en de aanwezigheid van een consistente gedragslijn alsmede de uitkomsten van het meest recente actuariële grondslagenonderzoek en de gehanteerde waarderingsgrondslagen besproken met de certificerend actuaris. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden hebben wij een eigen actuariële specialist betrokken en specifiek de uitkomsten van de door de stichting uitgevoerde analyses op de ervaringssterfte beoordeeld.</p> <p>Tevens hebben wij de toelichtingen ten aanzien van de technische voorzieningen onderzocht.</p>
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering per 31 december 2018 of de toelichting van de technische voorzieningen.

WAARDERING VAN EN TOELICHTING TEN AANZIEN VAN DE VOORZIENING TOEKOMSTIGE UITVOERINGSKOSTEN

Kernpunt	<p>De voorziening toekomstige uitvoeringskosten betreft een significante post in de balans van de stichting. Deze post heeft betrekking op de contante waarde van de geschatte uitvoeringskosten voor afwikkeling van alle verplichtingen van het pensioenfonds bij beëindiging van de uitvoeringsovereenkomst met de werkgever.</p> <p>De stichting heeft de waarderingsgrondslagen voor de technische voorzieningen beschreven in de paragraaf 'Specifieke grondslagen' en een nadere toelichting opgenomen in de toelichting op de balans onder '8. Voorziening toekomstige uitvoeringskosten'. Uit deze toelichting blijkt dat de kostenvoorziening per 31 december 2018 voldoet aan het wettelijk minimaal vereiste niveau.</p> <p>Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de voorziening toekomstige uitvoeringskosten niet toereikend gewaardeerd en toegelicht is.</p>
Onze controleaanpak	Bij de controle van de voorziening toekomstige uitvoeringskosten hebben wij gebruikgemaakt van de werkzaamheden van de certificerend actuaris van de stichting conform de werkwijze zoals beschreven in het voorgaande kernpunt. Wij hebben daarbij specifiek aandacht gevraagd voor de toereikendheid van de voorziening toekomstige uitvoeringskosten.

	<p>Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen beoordeeld en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de voorziening toekomstige uitvoeringskosten per 31 december 2018. Daartoe hebben wij ons een beeld gevormd van de redelijkheid van de aannames en schattingen van het bestuur met betrekking tot de gekozen grondslagen en de aanwezigheid van een consistente gedragslijn alsmede de gehanteerde waarderingsgrondslagen besproken met de certificerend actuaris. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden hebben wij een eigen actuariële specialist betrokken.</p> <p>Tevens hebben wij de toelichtingen met betrekking tot de voorziening toekomstige uitvoeringskosten onderzocht.</p>
Belangrijke observaties	<p>Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering per 31 december 2018 of de toelichting van de voorziening toekomstige uitvoeringskosten.</p>

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het verslag van het Bestuur;
- de overige gegevens;
- andere informatie, bestaande uit voorwoord, verantwoording en toezicht en de bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het verslag van het bestuur en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden voor de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De niet-uitvoerende bestuurders hebben als taak het beoordelen van de financiële informatieverschaffing door de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Amsterdam, 23 mei 2019

Ernst & Young Accountants LLP
w.g. drs. J. Niewold RA

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: VERLOOPSTAAT DEELNEMERS

BRUTO PENSIOENREGELING				
	2018		2017	
	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal
Deelnemers				
Stand vorig boekjaar		2.349		2.050
Nieuwe toetreding	378		426	
Overlijden	-		-2	
Premievrij gemaakt door uitdienst	-129		-125	
		249		299
Stand einde boekjaar		2.598		2.349
Gewezen deelnemers				
Stand vorig boekjaar		268		162
Ingang CVP	-		-1	
Premievrij gemaakt door uitdienst	129		125	
Waardeoverdracht	-3		-7	
Afkoop emigratie / klein pensioen	-2		-11	
		124		106
Stand einde boekjaar		392		268
Pensioentrekkenden				
Stand vorig boekjaar		7		2
Ingang CVP	-		1	
Ingang nabestaandenpensioen	-		4	
		-		5
Stand einde boekjaar		7		7
Aantallen per ultimo boekjaar in de CVP regeling				
Deelnemers	21		19	
Gewezen deelnemers	-		-	
Pensioentrekkenden	1		1	
Stand einde boekjaar		22		20

NETTO PENSIOENREGELING				
	2018		2017	
	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal
Deelnemers				
Stand vorig boekjaar		4.173		4.301
Nieuwe toetreding	287		203	
Ingang pensioen	-1		-3	
Overlijden	-3		-6	
Premievrij gemaakt door uitdienst	-182		-321	
Overige oorzaken	-2		-1	
		99		-128
Stand einde boekjaar		4.272		4.173
Gewezen deelnemers				
Stand vorig boekjaar		1.164		1.131
Ingang CVP	-18		-14	
Ingang pensioen niet CVP	-		-49	
Overlijden	-		-1	
Premievrij gemaakt door uitdienst	182		321	
Waardeoverdracht	-1		-30	
Afkoop emigratie / klein pensioen	-212		-191	
Overige oorzaken	-		-3	
		-49		33
Stand einde boekjaar		1.115		1.164
Pensioentrekenden				
Stand vorig boekjaar		45		20
Ingang CVP	19		17	
Ingang nabestaandenpensioen	7		9	
Afkoop emigratie / klein pensioen	-3		-	
Overige oorzaken	-2		-1	
		21		25
Stand einde boekjaar		66		45
Aantallen per ultimo boekjaar in de CVP regeling				
Deelnemers	72		803	
Gewezen deelnemers	-		-	
Pensioentrekenden	36		17	
Stand einde boekjaar		708		820

BIJLAGE 2: BESTUUR, MEDEZEGGENSCHAP, UITVOERING EN TOEZICHT

De informatie die hierna over bestuur, uitvoering, verantwoording en toezicht wordt gegeven heeft betrekking op het verslagjaar 2018.

Shell Nederland Pensioenfonds Stichting

In Shell Nederland Pensioenfonds Stichting (SNPS, het Pensioenfonds) is in 2013 een pensioenregeling ondergebracht van maatschappijen van de Royal Dutch Shell Groep die tot het Pensioenfonds zijn toegetreden. Sinds 1 januari 2015 is sprake van uitvoering van twee pensioenregelingen door SNPS; een pensioenregeling voor de opbouw van bruto pensioenaanspraken tot een fiscale inkomensgrens van € 92.991 (niveau 2018) en een pensioenregeling voor de opbouw van netto pensioenaanspraken boven de fiscale inkomensgrens. Deze netto pensioenregeling wordt uitgevoerd voor zowel deelnemers die bruto pensioen opbouwen in SNPS als deelnemer die bruto pensioen opbouwen bij het andere Shell pensioenfonds in Nederland, Stichting Shell Pensioenfonds (SSPF).

SNPS wordt bestuurd door een Bestuur in de vorm van een one tier board met niet-uitvoerende bestuurders (interne toezichthouders) en uitvoerende bestuurders. Dit model wordt in de Pensioenwet het omgekeerd gemengd model genoemd. Daarnaast is er een Verantwoordingsorgaan waarin de werkgever en deelnemers zijn vertegenwoordigd.

Bestuur

Het Bestuur bestaat uit zeven leden:

- een onafhankelijk Voorzitter die geen vertegenwoordiger is van de belanghebbenden bij SNPS;
- twee werkgeversvertegenwoordigers (leden A);
- twee werknemersvertegenwoordigers (leden B);
- twee uitvoerende bestuursleden (leden D).

Bestuurders C als vertegenwoordigers van pensioengerechtigden worden benoemd zodra het aantal pensioengerechtigden tien procent of meer bedraagt van de som van het aantal deelnemers en pensioengerechtigden in SNPS gezamenlijk. Op dit moment is dit nog niet het geval. Benoeming van Bestuurders C zal te zijner tijd plaatsvinden door het Bestuur op voordracht van de vertegenwoordigers van pensioengerechtigden (leden C) in het Verantwoordingsorgaan.

De onafhankelijk Voorzitter wordt benoemd door Bestuurders A en B (en C) op voordracht van de Bestuurders D. De Bestuurders A worden benoemd door het Bestuur op voordracht van Shell Nederland. De Bestuurders B worden benoemd door het Bestuur op voordracht van de centrale ondernemingsraad van Shell in Nederland. Bestuurders D worden bij meerderheidsbesluit benoemd door de bestuurders A en B (en C), na overleg met Shell Nederland. Bij het vervullen van hun taak dienen de leden van het Bestuur ervoor te zorgen dat alle belanghebbenden van het Pensioenfonds zich door het Bestuur op evenwichtige wijze vertegenwoordigd kunnen voelen. De niet-uitvoerende bestuursleden zijn met name verantwoordelijk voor het bepalen van het (strategische) beleid van SNPS en het houden van toezicht op de uitvoering daarvan door de uitvoerende bestuurders.

Het uitvoerend deel van het Bestuur bestaat uit twee beroepsbestuurders, die in dienst zijn van Shell Pensioenbureau Nederland B.V. (SPN). De uitvoerende bestuurders zijn niet directe vertegenwoordigers van de belanghebbenden bij het pensioenfonds. De uitvoerende bestuurders zijn verantwoordelijk voor de beleidsvoorbereiding en de dagelijkse operationele uitvoering.

Verantwoordingsorgaan (VO)

Het VO van SNPS kent twee werkgeverszetels (Leden A) en vier werknemerszetels (Leden B). Het VO geeft jaarlijks achteraf een oordeel over het door het Bestuur vastgestelde beleid en de wijze waarop het beleid is uitgevoerd alsmede over beleidskeuzes voor de toekomst, een en ander conform het bepaalde bij en krachtens de Pensioenwet. Tevens heeft het VO adviesrechten.

In het VO wordt de werkgever door twee leden en worden de werknemers door vier leden vertegenwoordigd. De leden van het VO worden benoemd door het Bestuur.

De vertegenwoordigers van de werkgever (leden A) worden benoemd op voordracht van Shell Nederland. De vertegenwoordigers van de deelnemers (leden B) worden benoemd rechtstreeks na verkiezing door de deelnemers. Bij deze verkiezing draagt het Bestuur een kandidaat voor op voordracht van de centrale ondernemingsraad van Shell in Nederland.

Wanneer het aantal pensioengerechtigden in de toekomst tien procent of meer komt te bedragen van de som van het aantal deelnemers en pensioengerechtigden zullen ook twee vertegenwoordigers van pensioengerechtigden (leden C) worden benoemd door het Bestuur rechtstreeks na verkiezing door de pensioengerechtigden. Bij deze verkiezing draagt het Bestuur een kandidaat voor op voordracht van door het Bestuur aangewezen organen of instellingen die representatief geacht kunnen worden voor de pensioengerechtigden.

Directie

Shell Pensioenbureau Nederland B.V. (SPN) is de statutaire Directeur van het pensioenfonds. SPN ondersteunt het Bestuur en adviseert het Bestuur over het pensioenbeleid. Tevens ondersteunt SPN het Bestuur bij het toezicht op de externe dienstverleners aan wie het voeren van het pensioenbeheer en het vermogensbeheer zijn uitbesteed, alsmede op het terrein van risicobeheersing, pensioenadministratie en deelnemerscommunicatie. SPN heeft een Raad van Commissarissen bestaande uit twee personen die zijn benoemd door de aandeelhouder. De Raad van Commissarissen heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van en de uitvoering door de Directie en op de algemene gang van zaken, waaronder de interne controle, en daarnaast de Directie van SPN van advies te dienen. Voor deze dienstverlening aan SNPS is een Service Agreement gesloten met SPN.

SPN is een vennootschap behorende tot de Royal Dutch Shell Groep.

Pensioenbeheer en vermogensbeheer

Achmea Pensioenservices N.V. is door het Bestuur aangesteld voor het uitvoeren van de pensioenadministratie, het uitvoeren van de pensioencommunicatie, de beleggingsadministratie (unit administratie) en het verrichten van de financiële administratie van SNPS.

Achmea Investment Management B.V. (AIM) is door het Bestuur aangesteld voor het adviseren over, en het inrichten van, de Life Cycle profielen en Life Cycle portefeuilles en het voeren van het vermogensbeheer.

De Nederlandsche Bank N.V. (DNB)

De taak van DNB omvat onder meer toezicht op de Statuten, de Reglementen en de Uitvoeringsovereenkomst van het Pensioenfonds met de werkgever, toezicht op de financiële en actuariële opzet van het Pensioenfonds en een betrouwbaarheids- en geschiktheidstoets van de kandidaat-bestuursleden van het Pensioenfonds. Voorts worden de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) en de uitvoering daarvan, de jaarstukken en overige relevante bescheiden van het Pensioenfonds door DNB beoordeeld.

Autoriteit Financiële Markten (AFM)

De AFM houdt toezicht op het gedrag van het Pensioenfonds ten aanzien van de wettelijk verplichte informatieverstrekking. Doel van die informatie is het verhogen van het bewustzijn over de individuele pensioenvoorziening, zodat (gewezen) deelnemers, (gewezen) partners en pensioengerechtigden een goed inzicht kunnen krijgen in hun pensioen.

Certificerend actuaris

De certificerend actuaris geeft jaarlijks een verklaring af of het Pensioenfonds heeft voldaan aan de eisen als bedoeld in artikel 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Hiertoe worden alle door de certificerend actuaris noodzakelijk geachte controles uitgevoerd.

Onafhankelijke accountant

De onafhankelijke accountant geeft jaarlijks een controleverklaring af bij de door het Pensioenfonds gepubliceerde jaarrekening en bij de jaarlijkse DNB staten. Hieraan voorafgaand worden alle hiertoe door de onafhankelijke accountant noodzakelijk geachte controles uitgevoerd.

BIJLAGE 3: PERSONALIA EN BENOEMINGEN

Personalialia van bestuurders per 23 mei 2019. Benoemingen vanaf 1 januari 2018 tot en met 23 mei 2019.

BESTUUR**ONAFHANKELIJK VOORZITTER****G.J.A. Louw (1952)**

Beroep	Geen (gepensioneerd)
Relevante nevenfuncties	Voorzitter Bestuur bij Stichting Shell Pensioenfonds; Lid Raad van Toezicht bij Stichting Pensioenfonds Achmea; Voorzitter Dagelijks Bestuur bij Eumedion
Eerste benoeming	1 juli 2014
Afloop huidige termijn	30 juni 2022

BESTUURDERS A**P.S. van Driel (1966)**

Beroep	Vice-President Accounting & Reporting bij Shell International B.V.
Relevante nevenfuncties	Geen
Eerste benoeming	30 november 2017
Afloop huidige termijn	29 november 2021

P.M. Westgeest (1951)

Beroep	Geen (gepensioneerd)
Relevante nevenfuncties	Geen
Eerste benoeming	29 april 2013
Afloop huidige termijn	28 april 2021

BESTUURDERS B

E.A. Breunese (1955) Tot 23 mei 2018

Mw. N. van der Toorn (1982)

Beroep	Senior Indirect Tax Advisor, Customs & Exise, Global Businesses
Relevante nevenfuncties	Geen
Eerste benoeming	1 april 2016
Afloop huidige termijn	31 maart 2020

A.K. Kroeze (1987)

Beroep	Solution Architect bij Shell International Exploration and Production B.V.
Relevante nevenfuncties	Geen
Eerste benoeming	23 mei 2018
Afloop huidige termijn	22 mei 2022

BESTUURDERS C

Nog niet van toepassing

BESTUURDERS D (UITVOERENDE BESTUURDERS)

J. Bouma (1962) Tot 1 mei 2018

S.R. Tabak (1968) Tot 1 mei 2018

K. Yildirim (1967)

Beroep	Algemeen Directeur bij Shell Pensioenbureau Nederland B.V.
Relevante nevenfuncties	Voorzitter Raad van Commissarissen Rabobank Regio Den Haag; Lid Klantenraad bij Achmea Pensioenservices B.V.; Lid Raad van Bestuur bij Stichting Steunfonds Patent; lid Commissie Public Affairs Pensioenfederatie
Eerste benoeming	1 mei 2018
Afloop huidige termijn	30 april 2022

M.P. van 't Zet (1972)

Beroep	Senior Legal Counsel and Compliance Officer bij Shell Pensioenbureau Nederland B.V.
Relevante nevenfuncties	Lid Raad van Bestuur bij Stichting Steunfonds Patent; Lid Klantenraad bij Achmea Investment Management B.V.; Lid commissie pensioenzaken bij de Pensioenfederatie; Lid DC Standing Committee PensionsEurope; Lid Multinational Advisory Group PensionsEurope; Docent Stichting Pensioenopleidingen
Eerste benoeming	1 mei 2018
Afloop huidige termijn	30 april 2022

VERANTWOORDINGSORGAAN**LEDEN A**

H.A.E. Huijbens	(1964), voorzitter
Mw. A.R. Pouwel	(1981), (tot 1 januari 2019)
Mw. A.L.M.A. de Rijck	(1992), (vanaf 1 januari 2019)

LEDEN B

C.R. Laurens	(1969), (tot 15 september 2018)
H.J. van Gulik	(1966)
Mw. M.A. Verbeek	(1972)
P.T. Pisarczyk	(1981), (tot 1 januari 2019)
Vacature	
Vacature	

LEDEN C

Nog niet van toepassing

DIRECTEUR

Shell Pensioenbureau Nederland B.V.

DIRECTIE

K. Yildirim, algemeen directeur
M.P. van 't Zet, directeur

RAAD VAN COMMISSARISSEN

M.D. Clark (1966), voorzitter
E.J. van der Maas (1968)

ACTUARIS

Triple A - Risk Finance Certification B.V.

ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Ernst & Young Accountants LLP

BIJLAGE 4: NADERE SPECIFICATIES VAN DE LIFE CYCLE PORTEFEUILLES

In onderstaande tabellen zijn de kosten en de performances van de Life Cycle Portefeuilles Rente, Match I, Rendement, Match II, CVP Bruto en CVP Netto over 2018 weergegeven, gesplitst naar onderliggende beleggingsinstellingen. Alle bedragen luiden in Euro's en performance cijfers zijn eveneens berekend in Euro's.

VERMOGENSBEHEERKOSTEN TEN LASTE VAN DE DEELNEMERS	GEMIDDELD BELEGD VERMOGEN 2018	TOTALE MANAGEMENTFEE & KOSTEN T.L.V. LCP EN BELEGGINGSFONDSEN	BETAALDE TRANSACTIEKOSTEN LCP	OVERIG (CUSTODIAN & BANKKOSTEN)	TOTAAL	KOSTEN IN %
LCP Rente						
Blackrock Euro corporate bond index	10.174.153	12.067	4.688	634	17.389	0,17%
Blackrock intermediate credit bond	4.997.436	6.651	492	311	7.454	0,15%
Liquide Middelen	15.886	-	-	-	-	-
Totaal	15.187.474	18.718	5.180	945	24.843	0,16%
LCP Matching 1						
iShares	180.931	274	-	30	304	0,17%
Liquide Middelen	222	-	-	-	-	-
Totaal	181.152	274	-	30	304	0,17%
LCP Rendement						
Blackrock Developed Real Estate	26.938.680	24.929	12.997	1.186	39.112	0,15%
Blackrock Developed World	26.581.956	7.683	8.349	1.171	17.203	0,06%
Robeco Inst. Emerging Markets Quant	26.562.466	94.926	22.790	1.170	118.886	0,45%
Robeco Inst. Low vol (cons.) equity	26.773.425	53.881	4.974	1.179	60.034	0,22%
Robeco High Yield	26.557.182	101.179	26.271	1.169	128.619	0,48%
Liquide Middelen	146.017	-	-	-	-	-
Totaal	133.559.725	282.598	75.381	5.875	363.854	0,27%
LCP Matching 2						
iShares	8.793	10	-	2	12	0,14%
Liquide Middelen	5.277	-	-	-	-	-
Totaal	14.069	10	-	2	12	0,07%
CVP 1 - Bruto						
Blackrock Developed Real Estate	146.219	100	63	40	203	0,14%
Blackrock Developed World	146.204	63	44	40	147	0,10%
Robeco Inst. Emerging Markets Quant	145.077	516	124	39	679	0,47%
Robeco Inst. Low vol (cons.) equity	145.220	248	9	40	297	0,20%
Robeco High Yield	141.902	542	141	39	722	0,51%
Blackrock euro government bond	186.756	166	53	51	270	0,14%
iShares	904.216	1.366	-	246	1.612	0,18%
Robeco institutional liability driven	260.630	885	127	71	1.083	0,42%
Liquide Middelen	4.267	-	-	-	-	-
Totaal	2.080.489	3.886	561	565	5.012	0,24%
CVP 2 - Netto						
Blackrock Developed Real Estate	251.919	159	187	53	399	0,16%
Blackrock Developed World	252.367	100	151	53	304	0,12%
Robeco Inst. Emerging Markets Quant	240.052	855	206	50	1.111	0,46%
Robeco Inst. Low vol (cons.) equity	252.943	431	16	53	500	0,20%
Robeco High Yield	246.333	940	244	51	1.234	0,50%
Blackrock euro government bond	315.837	274	114	66	454	0,14%
iShares	1.535.271	2.346	-	320	2.666	0,17%
Robeco institutional liability driven	449.037	1.509	218	94	1.821	0,41%
Liquide Middelen	3.904	-	-	-	-	-
Totaal	3.547.666	6.614	1.136	739	8.488	0,24%

BRUTO PERFORMANCE VS NETTO PERFORMANCE VS BENCHMARK PERFORMANCE						
MANDATEN PER LCP	PERFORMANCES (BRUTO) IN %	TOTALE MANAGEMENT-FEEKOSTEN T.I.V. LCP EN BELEGINGSFONDSEN IN %	PERFORMANCES (NA AFTREK VAN KOSTEN) IN %	BENCHMARK PERFORMANCE IN %	UNDER-/OVER PERFORMANCE	BENCHMARKNAAM
	2018	2018	2018	2018	2018	
LCP 1: Rente						
Blackrock Euro corporate bond index	-0,2%	0,1%	-0,3%	-0,2%	-0,1%	Citigroup Non-EGBI EuroBIG Index
Blackrock intermedia te credit bond	4,3%	0,1%	4,2%	5,1%	-0,9%	Barclays Intermediate Credit Bond Index
Totaal	1,30%	0,13%	1,17%	1,57%	-0,40%	
LCP 2: Match I						
iShares	4,94%	0,02%	4,92%	4,94%	-0,02%	Fondsrendement
Totaal	4,90%	0,02%	4,88%	4,94%	-0,06%	
LCP 3: Rendement						
Blackrock Developed Real Estate	-0,82%	0,10%	-0,92%	-0,88%	-0,04%	FTSE EPRA/NAREIT Developed Index
Blackrock Developed World	-4,00%	0,03%	-4,03%	-4,11%	0,08%	MSCI World DC
Robeco Inst. Emerging Markets Quant	-10,40%	0,00%	-10,40%	-10,27%	-0,13%	MSCI EM
Robeco Inst. Low vol (cons.) equity	-4,42%	0,00%	-4,42%	-4,11%	-0,31%	MSCI World DC
Robeco High Yield	-4,58%	0,00%	-4,58%	-4,55%	-0,03%	Barclays US Corp HY + pan European HY (2,5% cap) mrkt wght index EUR hedged ex financials
Totaal	-4,68%	0,03%	-4,71%	-4,63%	-0,08%	
CVP 1 - Bruto						
Blackrock Developed Real Estate	-0,81%	0,10%	-0,91%	-0,88%	-0,03%	FTSE EPRA/NAREIT Developed Index
Blackrock Developed World	-4,00%	0,07%	-4,07%	-4,11%	0,04%	MSCI World DC
Robeco Inst. Emerging Markets Quant	-10,39%	0,03%	-10,42%	-10,27%	-0,15%	MSCI EM
Robeco Inst. Low vol (cons.) equity	-3,17%	0,03%	-3,20%	-4,11%	0,91%	MSCI World DC
Robeco High Yield	-4,58%	0,03%	-4,61%	-4,55%	-0,06%	Barclays US Corp HY + pan European HY (2,5% cap) mrkt wght index EUR hedged ex financials
Blackrock euro government bond	0,94%	0,12%	0,82%	0,88%	-0,06%	Citigroup Euro Government Bond Index
iShares	4,95%	0,03%	4,92%	4,95%	-0,03%	Fondsrendement
Robeco institutional liability driven	9,37%	0,03%	9,34%	9,37%	-0,03%	Fondsrendement
Totaal	1,78%	0,04%	1,74%	1,80%	-0,06%	
CVP 2 - Netto						
Blackrock Developed Real Estate	-0,88%	0,08%	-0,96%	-0,88%	-0,08%	FTSE EPRA/NAREIT Developed Index
Blackrock Developed World	-4,05%	0,06%	-4,11%	-4,11%	0,00%	MSCI World DC
Robeco Inst. Emerging Markets Quant	-10,56%	0,02%	-10,58%	-10,27%	-0,31%	MSCI EM
Robeco Inst. Low vol (cons.) equity	-3,18%	0,02%	-3,20%	-4,11%	0,91%	MSCI World DC
Robeco High Yield	-4,58%	0,02%	-4,60%	-4,55%	-0,05%	Barclays US Corp HY + pan European HY (2,5% cap) mrkt wght index EUR hedged ex financials
Blackrock euro government bond	0,92%	0,11%	0,81%	0,88%	-0,07%	Citigroup Euro Government Bond Index
iShares	4,93%	0,02%	4,91%	4,93%	-0,02%	Fondsrendement
Robeco institutional liability driven	9,26%	0,02%	9,24%	9,26%	-0,02%	Fondsrendement
Totaal	1,85%	0,04%	1,81%	1,83%	-0,02%	

